

Blaise Pascal Példabeszédek könyvével egybecsengő gondolatai:

- Amit az emberek legnagyobb bölcsességük segítségével tudtak megismerni, azt ez a vallás a gyermekeinek tanította. (444. töredék)
- A külső dolgok tudománya sohasem nyújt vigasztalást erkölcsi tudatlanságomra... De az erkölcsök tudománya mindenkor megvigasztal a külső dolgokban való tudatlanságomért. (67. töredék)
- Ha nem ismerjük el, hogy telve vagyunk kevélységgel, nagyravágyással, érzékiséggel, gyarlósággal, nyomorúsággal és igazságtalansággal, nagyon vakok vagyunk. Ha pedig valaki felismeri ugyan, de mégsem óhajt megszabadulni tőle, mit mondhatunk az ilyen emberről? Mi egyebet érezhetünk tehát e vallással szemben, amelyik ilyen jól ismeri az emberek gyengeségeit, mint tiszteletet, és nem kell-e vágyakoznunk annak a vallásnak az igazságára, amelyik ily kívánatos orvosságokat ígér e gyengeségeink ellen? (450. töredék)
- Csak akkor lehet igaz egy vallás, ha megismerte az emberi természetet. Ha felismerte nagyságát és kicsinységét, és magyarázatot adott az egyikre és a másikra is. De melyik ismerte meg, ha nem a keresztény vallás? (433. töredék)
- Nagy hálával tartozunk azoknak, akik figyelmeztetnek bennünket hibáinkra... egyengetik egy-egy hibánk helyrehozásának és a tőle való megszabadulásnak az útját. (535. töredék)
- Megalázkodás és eszünk használata, ebben áll az igaz kereszténység. (269. töredék)

PÉLDABESZÉDEK KÖNYVE – Biblia-tanulmányok

PÉLDABESZÉDEK KÖNYVE

Biblia-tanulmányok

2015. január – március

Biblia-tanulmányok
(2015. január–március)

PÉLDABESZÉDEK KÖNYVE

Spalding Alapítvány
Budapest, 2014

A tanulmányokat összeállította:

Kovács Zoltán (6., 7., 12.), Neparáczki Nándor (4.),
 Prancz Zoltán (1., 2., 8., 13.), Reisinger János (5., 9., 11.),
 Soós Attila (10.), Vankó Zsuzsa (3.)

TARTALOM

Bevezetés	7
<u>1. tanulmány – január 3.</u>	
Példabeszédek könyve szerzői	9
<u>2. tanulmány – január 10.</u>	
Példabeszédek könyve tartalma, jellegzetességei	20
<u>3. tanulmány – január 17.</u>	
„Minden féltett dolognál jobban őrizd meg szívedet!” – <i>Az emberi lélek működése</i>	35
<u>4. tanulmány – január 24.</u>	
„Az igazságnak útjában van élet” – <i>A megingás és részrehajlás nélküli igazságosság</i>	47
<u>5. tanulmány – január 31.</u>	
„Az irgalmas szemű ember megáldatik” – <i>Példabeszédek könyve 22,9</i>	59
<u>6. tanulmány – február 7.</u>	
„Az embernek értelme hosszútűrővé teszi őt” – <i>Az indulatok fegyelmezése, megszelídítése</i>	71
<u>7. tanulmány – február 14.</u>	
„Jobb alázatos lélekkel lenni” – <i>Alázat és felfuvalkodás</i>	85

8. tanulmány – február 21. „Mind a halál, mind az élet a nyelv hatalmában van”	100
9. tanulmány – február 28. „Drága kincse az embernek az ő szorgalma” – <i>Példabeszédek könyve 12,26</i>	113
10. tanulmány – március 7. „Az Úrtól való az értelmes feleség [és férj]” – <i>Példabeszédek könyve 19,14</i>	126
11. tanulmány – március 14. „Tanítsd a gyermeket az ő útjának módja szerint” – <i>Gyermeknevelés, szülők és gyermekek</i>	140
12. tanulmány – március 21. „Minden időben szeret az igaz barát” – <i>A barátság mint áldás vagy átok</i>	156
13. tanulmány – március 28. „Bizodalmaid legyen az Úrban teljes elmédből” – <i>Az értelem erőfeszítései a hitért</i>	173
Igék minden napra (január – március)	189

Bevezetés

Ebben a negyedévben *Példabeszédek könyvét* tanulmányozzuk. Rövid, tömör, bölcs mondások gyűjteménye ez a bibliai irat, melyek Isten tökéletes erkölcsi törvényének a fényébe állítva mutatják be a földi, az emberi élet dolgait. Erkölcsi szempontból értékelik lelki működéseinket és mindennapi tevékenységeinket, kimutatva mind a jót, mind a gonoszt, és a kettő kibékíthetetlen ellentétét.

A bölcs mondások nem egyszer a törvény szabatosságával fogalmaznak meg örök érvényű erkölcsi igazságokat. Gyakran alkalmaznak hasonlatokat, képes beszédet, ami által még nyilvánvalóbbá és nagyobb hatásúvá válik mondanivalójuk. Amint sorra szemügyre vesszük *Példabeszédek* könyve ihletett kijelentéseit, tapasztalni fogjuk, hogy azok mintegy az erkölcsi igazság summáját adagolják elménkbe és szívünkbe.

Példabeszédek könyve szerzői

Példabeszédek könyvének kik a szerzői? Mit tudhatunk még meg Példabeszédek könyve keletkezéséről?

1

Péld 1,1 | Salomonnak, Dávid fiának, Izrael királyának példabeszédei.

Péld 24,23 | Ezek is a bölcsök szavai...

Péld 30,1 | Agurnak, a Jáké fiának beszédei...

Péld 31,1 | Lemuel király beszédei, prófécia, mellyel tanította őt az anyja...

Péld 25,1 | Még ezek is Salomon példabeszédei, melyeket összeszedettek Ezékiásnak, a Júda királyának emberei.

.....
.....

A Példabeszédek könyvében foglalt bölcs mondások nagyobb része Salamontól (uralkodott: i. e. 970–930) származik. Ezek mellett más – kortárs vagy korábban élő – bölcsök Salomon által gyűjtött mondásai is helyet kaptak benne (lásd 22,17; 24,23; 30,1; 31,1).¹

---

¹ A Károlyi-fordítás számozását követjük.

Két bölcs név szerint is szerepel: Agur (30,1) és Lemuel (31,1). Azt, hogy Salamon céltudatosan gyűjtötte a különböző bölcsesektől származó igaz gondolatokat, a Préd 12,11–12 igazsagsza is megerősíti.

Példabeszédek könyve végső, ma ismert formáját az Ezékiás király (uralkodott: i. e. 729–686) idején végzett szöveggondozás nyomán nyerte el. Ennek során Salamon további bölcseségeit gyűjtötték össze és illesztették a már meglévő műhöz. Az Ezékiás által véghezvitt vallási reform (lásd 2Kron 29–31. fejezet) tehát a szent iratok gondozására is kiterjedt. A Példabeszédek könyvében található ismétlődések az ihletett írások iránti tiszteletet jelzik: az ismétléseket nem szűrték ki, az újabb gyűjtést hozzáillesztették a meglévő szöveghez.

Mindemellett hangsúlyozni kell, hogy Példabeszédek könyve nem tartalmazza Salamon összes példabeszédét, hiszen a következő igevers szerint ezek száma elérte a háromezret: „*És szerzett háromezer példabeszédet, és az ő énekeinek száma ezer és öt volt.*” (1Kir 4,32) (Jelenleg csak kisebb – noha minden bizonnyal lényegi – kivonatukat olvashatjuk.)

Azt is ezen a helyen kell megjegyeznünk, hogy 1Kir 4,33 szerint Salamon bölcsességének részét képezték – mai kifejezéssel élve – a természettudományos ismeretek is: „*Szólt a fákról is, a Libanon cédrusfájától az izsópig, amely a falból növekedik ki, és szólott a barmokról, a madarokról, a csúszó-mászó állatokról és a halakról is.*” Ezek a meglátások viszont természetesen nem sorolódtak a Példabeszédek könyvében foglalt etikai és életvezetési bölcs mondások közé. A sok természetből vett hasonlat azonban utal arra, hogy Salamon a természet tudós megfigyelője is volt.

Milyen alapon kérdőjelezték meg Salamon szerzőségét a későbbiekben Példabeszédek könyvét illetően? Fontos, hogy valóban azok-e a bibliai könyvek szerzői, akiket a Biblia megjelöl, vagy pedig csak a könyv tartalma számít, akárki legyen is annak lejegyzője?

4Móz 23,19 | Nem ember az Isten, hogy hazudjék...

A történetkritikai (vagy bibliakritikai) szemléletű bevezetés-tudomány a felvilágosodás korának (18–19. század) szülötte. Ez az irányzat a természettudományokat választja eszményül. Lényegében minden természetfeletti tényezőt kizár vizsgálódása köréből (így az isteni ihletést is), és a szövegeknek pusztán nyelvi, irodalmi, stilisztikai sajátosságaiból, történelmi vagy egyéb hivatkozásából igyekszik következtetéseket levonni. Ez a bibliikus szerzőség és keletkezés megkérdőjelezésében ölt testet szinte valamennyi bibliai irat kapcsán.

Példabeszédek könyve esetében a bibliakritika álláspontja az, hogy még a Salamon nevével jelzett bölcsességek salamoni szerzősége is bizonytalan. Példabeszédek könyve egyes szakaszainak keletkezését a babiloni fogság előtti, másokét a fogság utáni időre datálják. Eszerint a könyv végső formája is a fogság után alakult ki.²

² Lásd pl. Rózsa Huba: *Az Ószövetség keletkezése*. Szent István Társulat, Budapest, 1986, 585–590. o.; Gál Ferenc–Kosztolányi István: *Bevezetés a Példabeszédek könyvéhez*. In Biblia. Ószövetségi és Újszövetségi Szentírás. Szent István Társulat, Budapest, 1979, 691. o.

A bibliakritikai érvek cáfolataként, illetve a szerzőséggel és keletkezéssel kapcsolatos biblikus álláspont nyelvi, történeti és irodalmi szempontokat egyaránt felvonultató igazolásaként egyebek mellett Gleason L. Archer *Az ószövetségi bevezetés vizsgálata* c. művét említhetjük.³ A neves tudós találoan mutat rá például a kritikusok azon érvének a következetlenségére, amely arra hivatkozva kérdőjelezi meg a Salamon szerzőségét, hogy a bölcsesség szimbolikus alakjává vált Salamont előszeretettel tüntették fel bölcsességi művek szerzőjeként az úgynevezett intertestamentális korban a szélesebb körű elfogadtatás érdekében.⁴ Ez az érvelés adós marad azzal, hogy miért kapcsolódott össze Salamon személye a bölcsességi irodalommal, illetve a példabeszédek műfajával, ha nem írt volna egyetlen ilyen jellegű művet sem. „Sokkal logikusabb a következtetés, hogy onnan tett szert erre a hírnévre, hogy ő volt az, aki megalkotta az első ilyen klasszikus irodalmi művet, mintsem hogy azt feltételezzük, hogy a [Salamon szerzőségére vonatkozó zsidó irodalmi] hagyomány teljesen alaptalan volt.”⁵

Összefoglalóan azt mondhatjuk, hogy ha az egyes bibliai könyveket nem az általuk megjelölt szerzők írták volna, akkor ez az egész Szentírás megbízhatóságát, így ihletettségének tanítását is aláásná. A Példabeszédek könyve esetében különösen is

3 Ford. Greizer Miklós. Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, Budapest, 2001; 554–561. o.

4 Lásd például a deuterokanonikus *Bölcsesség könyvét* (görög címén: Salamon bölcsessége), amely görög nyelven, s minden valószínűség szerint az i. e. I. században íródott, de Salamont jelöli meg szerzőjeként (lásd 9,7–8). Megemlítendő itt, hogy a bibliakritika álláspontja szerint a tárgyalt szempontból a Prédikátor könyve és az Énekek éneke is az előbbihez hasonló művek.

5 I. m., 556. o.

nyomatékosá válik mindez, hiszen Salamon szerzőségét további bibliai könyvek is megerősítik: 1Kir 4,32; Préd 12,11–12.

Kinek a bölcsessége szólal meg Példabeszédek könyvében?

1Kir 3,7–12 | Most, ó én Uram, Istenem, te tetted a te szolgádat királlyá Dávid, az én atyám helyett. Én pedig kicsiny gyermek vagyok, nem tudok kimenni és bejönni. És a te szolgád a te néped között van, amelyet te magadnak választottál, nagy nép ez, amelyet meg nem számláltathatik, meg sem írártathatik a sokaság miatt. Adj azért a te szolgádnak értelmes szívet, hogy tudja ítélni a te népedet, és tudjon választást tenni a jó és gonosz között, mert kicsoda kormányozhatja ezt a te nagy népedet? Tetszett e beszéd az Úrnak, hogy Salamon ilyen dolgot kért. Mondta azért Isten neki: Mivelhogy ezt kérted tőlem, és nem kértél magadnak hosszú életet, sem nem kértél gazdagságot, sem pedig nem kérted a te ellenségidnek lelkét, hanem bölcsességet kértél az ítélettételre: Íme, a te beszéded szerint cselekszem, íme, adok neked bölcs és értelmes szívet, úgy, hogy hozzád hasonló nem volt te előtted, és utánad sem támad olyan, mint te.

1Kir 4,29–32 | Isten adott bölcsességet Salamonnak, és igen nagy értelmet és mély szívet, mint a fűvénnyel, mely a tenger partján van. Úgy, hogy a Salamon bölcsessége nagyobb volt, mint a napkelet minden fiának bölcsessége és Egyiptomnak egész bölcsessége. Sőt bölcsőbb volt minden embernél, még az Ezrahita Ethánnál is és Hémánnál, Kálcólnál és Dardánál, a Máhol fiainál, és híre-neve volt minden nemzetség között körös-körül. És szerzett háromezer példabeszédet, és az ő énekeinek száma ezer és öt volt.

Összefoglalóan azt mondhatjuk, hogy a Példabeszédek könyvében az az egyedülálló bölcsesség tükröződik, amit Salamon az 1Kir 3,5–12 igeszakasz szerint kért és kapott Istentől. A lelki szegénység belátása és a bölcsesség kérése ugyanakkor már önmagában is egyfajta bölcsesség meglétére vall. Mennyire szemben áll ez a belátás azzal a közkeletű – Descartes-ra, a francia filozófusra (XVII. század) visszavezethető – mondás által tükrözött általános felfogással, mely szerint az észet osztották szét a legigazságosabban, mert mindenki azt hiszi, neki jutott a legtöbb.

A Salamon kérésében megjelenő értelmes alázatban egyszerűsmind apjának, Dávidnak lelki öröksége is kifejeződik. Ezt az örökséget tömören foglalja össze Dávid ifjú Salamonhoz intézett tanácsa: *„Te azért, fiam, Salamon, ismerd meg atyád Istenét, és szolgálj neki tökéletes szívvel és jó kedvvel, mert az Úr minden szívbe belát és minden emberi gondolatot jól ért. Hogyha őt keresed, megtalálod, ha ellenben elhagyod, ő is elhagy téged mindörökre.”* (1Krón 28,9)

A biblia tömören fogalmaz, amikor így mutatja be Salamon bölcsességét: *„Nagyobb volt, mint a napkelet minden fainak bölcsessége és Egyiptomnak egész bölcsessége.”* Segít fogalmat alkotnunk e jellemzés tartalmáról, ha számba vesszük a következőket: Az antik görög gondolkodásra nagy hatással volt a mezopotámiai, illetve az egyiptomi civilizáció (több görög gondolkodóról is tudható például, hogy tanulmányútra ment Egyiptomba). A méltán görög csodaként emlegetett antik bölcsélet viszonylag

jól dokumentáltan maradt fenn, ezáltal valamelyest következtetni enged a számára forrásul szolgáló, de kevésbé jól dokumentáltan fennmaradt keleti, valamint egyiptomi műveltség gazdagságára is. Segít tehát felbecsülni Salamon tudásának és bölcsességének nagyságát, ha azt a görög csoda viszonylatában is értelmezzük, s nem csupán a kelet és Egyiptom, illetve a számunkra már ismeretlen gondolkodók (Ethán, Hémán, Kálcól és Darda) bölcsességére való hivatkozás alapján próbáljuk felbecsülni azt.

Ugyanakkor az is beszédesebbé válik az egykori – akár görög – bölcsüket foglalkoztató sokféle, ma is ismert kérdés tükrében, hogy Salamon milyen témájú igazságokat tartott érdemesnek arra, hogy írásban megörökítve hátrahagyja, illetve ihletett tanácsokként adja tovább őket.

Az idézett igék világosan bizonyosságot tesznek arról, hogy a Példabeszédek könyvében megszólaló salamoni bölcsesség végső soron Isten bölcsessége. Példabeszédek könyve ily módon az ihletés érzékletes példáját tárja elénk: mit eredményez az, ha egy ember megszentelt gondolkodásán és Isten adta tehetőségén keresztül az Isten gondolatai emberi beszéddé, azaz ember számára megérthető, tisztaságából mégsem veszítő üzenetté lesznek.

„Salamon a szent élet és a nemes erőfeszítések elveit körvonalazta példabeszédeiben. Olyan elvek ezek, amelyek a mennyben születtek és istenfélelemhez vezetnek. Éppen ezért az élet minden tettét szabályozniuk kellene. Salamon uralkodásának kezdete azért volt az erkölcsi fölemelkedés és az anyagi jólét időszaka, mert széthintette ezeket az elveket.” (Ellen G. White: *Próféták és királyok*. 22. o.)

Mire tanít az, hogy Salamon nemcsak saját felismerésekre törekedett, de mások meglátásai felől is tudakozódott, sőt, azokat a sajátjaival egyenrangúnak, mintegy a sajátjaiként ismerte el?

Préd 12,11–12 | Azonfelül, hogy a Prédikátor bölcs volt, még a népet is tudományra tanította, fontolgatott, tudakozott és írt sok bölcs mondást. Igyekezett a Prédikátor megtudni sok kíváncsú beszédet, igaz írást és igaz beszédeket.

Péld 22,17 | Hajtsd füledet, és hallgasd a bölcsenek beszédeit, és a te elmédet figyelmeztetd az én tudományomra.

(Vö.) **Péld 2,2–5** | Ha figyelmeztetvén a bölcsességre a te füledet, hajtsd a te elmédet az értelemre, igen, ha a bölcsességért kiáltasz, és az értelemért a te szódat felemeled, ha keresed azt, mint az ezüstöt, és mint a kincseket kutatod azt, akkor megérted az Úrnak félelmét, és az Istennek ismeretére jutsz.

.....

.....

A bölcs emberekről általában olyan kép él, mint akik jó értelmi képességeik révén fontos igazságokat gondolnak el, mély életbölcsségeket szűrnek le. Ezzel szemben a Példabeszédek könyvének keletkezési módja, vagyis az, hogy Salamon nemcsak a saját bölcsességeit jegyezte le, hanem másokéit is gyűjtötte, arra figyelmeztet, hogy a bölcsességhez elemi módon hozzátartozik a tanulás igénye, a taníthatóság. Mások igaz meglátásait fel- és elismerni egyszersmind jó értelemben mondott alázatot is feltételez. Természetszerűleg magába foglalja mindez a másik emberre való odafigyelést, komolyan vételét, sőt bizonyos értelemben nagyobbra tartását önmagunknál. Ugyanakkor, ha va-

laki kizárólag a saját gondolkodási nyomvonalán hajlandó haladni, nem veti azt össze mások gondolataival, az a látszattal ellentétben nem az önálló és független gondolkodás jele, hanem a gögő vagy a korlátoltságé.

Igen tanulságos tehát, hogy a páratlan értelmi képességekkel rendelkező Salamon nem tartotta méltóságon alulinak a másoktól való tanulást, sőt „igyekezett megtudni sok kíváncsú beszédet, igaz írást és igaz beszédeket”. Az igaz bölcsesség értékelésében és teljes szívű elfogadásában nem gátolta meg, ha az más felismerése volt. Szépen tanúskodik erről a Péld 22,17 igeverben olvasható gondolatritmus. Salamon ennek első részében „a bölcsenek beszédeit” említi, második részében viszont „tudományomként” utal ezekre. Az igaz bölcsességet tehát önmagért becsülte, és szemernyit sem csökkentette a szemében az értékét, ha nem az ő felismerése volt, sőt beépítette a maga tudományába, ismeretei közé. Mindemelllett – a mostanában hallható plágiumbotrányok⁶ hátterén – az sem mellékes, hogy Salamon megjelölte a másoktól származó gondolatok forrását, vagyis jelezte, hogy az adott gondolatokat más bölcsektől gyűjtötte.

Hogyan gondolkodjunk arról, hogy Példabeszédek könyvébe – így a Bibliába – más népek (úgynevezett pogányok) bölcs mondásai is bekerülhettek?

Péld 30,5–6 | Az Istennek teljes beszéde igen tiszta, és pajzs az ahhoz folyamodóknak. Ne tégy az ő beszédéhez, hogy meg ne feddjen téged, és hazug ne légy.

⁶ Plágium: más szellemi termékének eltulajdonítása, például forrásmegjelölés nélkül, saját gondolatként történő közlése.

Zsolt 12,7 | Az Úr beszédei tiszta beszédek, mint földből való, kohóban megolvasztott ezüst, hétszer megtisztítva.

.....

.....

.....

A Példabeszédek könyvében névvel vagy név nélkül említett bölcsek kilétéről nem tudunk semmi közelebbit. „Lehetséges, hogy Izrael elhívása előtt élő vagy Izraelen kívül működő, Istentől tanított emberek voltak, amilyen például Jób is volt az ősi időkben.”⁷ A példabeszédeket író és gyűjtő Salamon ihletettsége abban is megnyilatkozott, hogy képes volt felismerni mások – köztük akár úgynevezett *pogányok* – egyes gondolatainak ihletettségét.

Mindez fontos kérdést világít meg. Eszerint Isten Lelke a választott népen, illetve az egyházon kívül is el tudott vezetni embereket teljesen igaz meglátásokra, vagyis az úgynevezett *pogányok* bölcsessége is tartalmaz igazgyöngyöket. Az idézett igeversek szerint a bibliai kinyilatkoztatás és az egyéb bölcséletek között az von választóvonalat, hogy az előbbi teljes *egészében igen tiszta, hétszer megtisztított beszéd*, míg az utóbbiakról ez nem mondható el, hanem csupán az, hogy tartalmaz igazságokat is.

Éppen ezért volt szükség a válogatást végző ihletettségére, hogy megtalálja a bölcs emberek gondolatai között azokat, amelyek valóban felülről való bölcsességet közvetítenek.

A nekünk szóló egyik időszerű üzenete az lehet ennek, hogy ne tartson vissza minket egyfajta szűk látókörű kegyesség – esetleg kegyességként tetszelgő lelki igénytelenség – attól, hogy Biblián vagy vallási irodalmon kívüli forrásokban is tájékozódjunk. Irodalmi művek, társadalmi, politikai vagy éppen gazdasági elemzések egyaránt tartalmazhatnak megismerésre vagy akár elfogadásra méltó gondolatokat, sőt olyanokat is, amelyek a Biblia igazságainak mélyebb megértéséhez segítenek közelebb.

„A világon mindig voltak kitűnő tanítók, nagyon értelmes emberek, akik széles körű tudományos kutatásokat végeztek, akiknek kijelentései gondolkodásra serkentették az embereket, és az ismeretek roppant területeit tárták szemünk elé. Ezeket a férfiakat úgy tisztelték, mint az emberiség vezetőit és jótevőit; azonban van Valaki, aki feltűnik áll. A feljegyzések alapján nyomon követhetjük a világ tanítóinak sorát, de a világosság már öelöttük is létezett. Amiképpen a Hold és a csillagok a Nap visszatükröződése miatt fénylenek, úgy a világ nagy gondolkodói – amennyiben tanaik igazak –, az Igazság Napjának sugarait tükrözik vissza. A gondolat minden fénysugara, az értelem minden felvillanása a világ Világosságától származik.” (Ellen G. White: *Előtted az élet*. Forrás: <http://www.adventistaszolozokma.net/hu/konyvek/egw/Elottedd-az-élet.pdf>; 5. o.

⁷ Vankó Zsuzsa: *Példabeszédek könyve*. Biblia-tanulmány. Bibliaiskolák Közössége, Bp., 2000, 7. o.

2. tanulmány – 2015. január 10.

Példabeszédek könyve tartalma, jellegzetességei

1

Milyen kifejezési formára utal a könyv címe? Mi a példabeszéd?

Péld 1,1 | Salomonnak, Dávid fiának, Izrael királyának példabeszédei.

.....
 .....
 .....

A könyv héber címe: *Mislé Sölo*; magyarul: *Salamon példabeszédei*. A cím a könyv kezdő sorára vezethető vissza: „*Salamonnak, Dávid fiának, Izrael királyának példabeszédei*.” A *más* szó (amiből a *mislé* nyelvtani alak származik) ennek megfelelően párhuzamot, hasonlóságot jelent. A héber kifejezés így tehát a *hasonlat*, a *példával megvilágítás* jelentéstartalmat hordozza.

Példabeszédek könyvét ennek megfelelően nagyrészt közmondásszerű, képekben gazdag, rövid, tömör, egymástól függetlenül is értelmezhető bölcsességek alkotják. Ezek mellett található benne néhány hosszabb, összefüggő szakasz is, amelyek kö-

zül a legjelentősebbek a bölcsességet megszemélyesítő 8. fejezet és „*a derék asszony dicséretéként*” ismert igeszakasz (31,10–31). (Megjegyezzük, hogy a példabeszédek műfaját nem szabad összetéveszteni az ugyancsak bibliai műfajt képviselő példázatokéval. Az utóbbi példatörténetet jelent, amely valamilyen etikai tanulság levonásába fut ki, a példabeszéd viszont tömör, erkölcsi tanítást tartalmazó mondás.)

A bölcsességek jelentős hányadának irodalmi formája gondolatritmus (paralelizmus), ami azt jelenti, hogy az átadni kívánt üzenet két vagy több párhuzamos gondolatban nyer kifejezést. A gondolatritmusok lehetnek szintetikusak (haladók) – ekkor az első gondolatot a következő gondolat kiegészíti vagy más oldalról világítja meg, például: „*Távol legyen a királyoktól, ó Lemuel, távol legyen a királyoktól a bornak itala, és az uralkodóktól a részegítő ital keresése.*” (31,4) Ezek mellett számos antitetikus (ellentétes) gondolatritmust is találunk, amelyek oly módon domborítják ki a közölni kívánt üzenetet, hogy az ellentéteket állítják egymás mellé, például: „*A megromlás előtt felfuvalkodik az ember elméje, a tisztesség előtt pedig alázatosság van.*” (18,12) Az ellentétes gondolatritmus kiváló nyelvi eszközt jelent a jó és rossz szöges szembeállítására, illetve annak kifejezésére, hogy azok között nincs átmenet.

Példabeszédek könyve velős mondásaitól nem egyszer a humor sem idegen, ezáltal esetenként még élesebbé, csattanósabbá válik a közvetíteni kívánt igazság. Ilyenek például a következők: „*Mint a dísznő orrában az aranyperce, olyan a szép asszony, akinek nincs okossága.*” (11,22) „*Találjon valakire a fiától megfosztott medve, csak ne a bolond az ő bolondságában.*” (17,12) „*Ha megtörnéd is a bolondot mozsárban mozsártörővel, a megtört gabona között nem távoznék el tőle az ő bolondsága.*” (27,22) „*A rest ezt mondja: országnál van ott kinn, az utca közepén megölettetem.*” (22,13)

Milyen tanítást hordoz önmagában is a példabeszéd formában való tanítás? Miért mondjuk azt, hogy Példabeszédek könyve az egyik legkönnyebben olvasható bibliai irat?

2

Préd 9,2 | Akkor eszembe vettem az Istennek minden dolgát, hogy az ember nem mehet végére a dolognak, amely a Nap alatt történik; mert fáradozik az ember, hogy annak végére menjen, de nem mehet végére, sőt ha azt mondja is a bölcs ember, hogy tudja, nem mehet végére.

.....

.....

.....

Az egyenként is jól érthető életbölcsesek műfaja önmagában is tanítást hordoz: Azt sugallja, hogy nem feltétlenül, illetve nem minden esetben a „mindent megmagyarázó”, nagy gondolatrendszerek célra vezetőek. Példabeszédek könyve formaválasztásában a Prédikátor könyvéből idézett igében foglalt salamoni felismerés jut kifejezésre. A könyv pusztán csak a világos, gyakorlatias tanácsolási formával is azt hirdeti: egy-egy konkrét élethelyzetben dönthetünk bölcsen és erkölcsileg helyesen a teljesség átlátásának hiányában is. A könyv összefüggő rendszerré össze nem álló útmutatásai ily módon kimondatlanul is az emberi lét és megismerés töredezettségére, hitre szorultságára figyelmeztetnek, egyszersmind azt az örömhírt közvetítik, hogy mégis meglehető az eligazodás, a helyes út *e tükör által, homályosan látott*¹ világban.

1 Vö. 1Kor 13,12

Mivel a példabeszédek gyakorlatias kérdésekre irányuló, egyszerű tanácsok, amelyek nem igénylik nagy szövegösszefüggések átlátását, Példabeszédek könyve a Biblia egyik legkönnyebben olvasható és érthető irata. Ily módon ez a könyv különösen alkalmas arra, hogy vele kezdődjék a Szentírással való ismerkedés. „Példabeszédek könyve mondásait olvasva minden ember ismerős világban találja magát. Az alapvető emberi fonákások és erények ma is ugyanazok, mint régen voltak. Végig úgy érezhetjük, hogy rólunk van szó, a megfellebbezhetetlenül igaz megállapítások sora bennünket talál el.”²

A műfaj, illetve szerkesztési mód mellett azt is lehetővé teszi, hogy ne csak folyamatosan, hanem célirányosan is haszonnal olvassa valaki a példabeszédeket. Ha valaki például a gyermeknevelés kapcsán szeretne tájékozódni, kikeresheti a konkrétan ezzel foglalkozó igeverseket.

Milyen készség kifejlesztését munkálják bennünk a Példabeszédek könyvében foglalt bölcs mondások? Mit mondhatunk Példabeszédek könyve szerkezetéről?

3

Péld 2,11 | Meggondolás örökösödik feletted, értelem őriz téged.

.....

.....

.....

.....

.....

2 Vankó Zsuzsa: Példabeszédek könyve. i. m., 5. o.

A bölcsességről szóló általános ajánlások vezetnek be Példabeszédek könyvét. Ezt követően szólalnak csak meg az élet egyes területeihez kötődő konkrét tanácsok, a későbbi fejezetekben. Ez tudatos szerkesztői szándék meglétére mutat. A bölcsességről szóló bevezető szakaszok azt juttatják kifejezésre, hogy a gondolkodás, a megfontolás olyan egyetemes készség, ami minden helyzetben alkalmazható és alkalmazandó.

Ezen túl nem azonosítható tematikus szerkezet Példabeszédek könyvében, azaz nem mutathatunk rá egymást követő szakaszokra, amelyek következetesen jól körülhatárolt témák – például gyermeknevelés, társválasztás, munkavégzés stb. – köré szerveződnenek. Ez egyrészt a példabeszéd előbb taglalt műfaji sajátosságaiból fakad, vagyis abból, hogy egy-egy példabeszéd önmagában teljes üzenetet hordoz, így nem szükséges, hogy tágabb szövegek környezetbe is illeszkedjenek. Másrészt a bölcs mondások különböző gyűjteményeit nem bontották szét, nem rendezték téma szerinti rendbe. Így a könyv szerkezeti tagolása a bölcs mondások eredete alapján állítható fel, az alábbiak szerint:

- *Péld 1,1–9,18*: „Salamon... példabeszédei”;
- *Péld 10,1–22,16*: „Salamon bölcs mondásai”;
- *Péld 22,17–24,22*: „...hallgasd a bölcsnek beszédeit...” (1. gyűjtemény más bölcs megfigyeléseiből);
- *Péld 24,23–34*: „Ezek is a bölcs szavai...” (2. gyűjtemény más bölcs megfigyeléseiből);
- *Péld 25,1–29,27*: „Még ezek is Salamon példabeszédei, melyeket összeszedettek Ezékiásnak, a Júda királyának emberei”;
- *Péld 30,1–30,33*: „Agurnak, a Jáké fiának beszédei”;
- *Péld 31,1–31,31*: „Lemuél király beszédei” (megjegyzés: a szakaszt lezáró, *A derék asszony dicséretének* eredete bizonytalan).

A speciális élethelyzetekre vonatkozó tanácsok által olyan alapvető kérdésekben nyerhetünk vezetést, mint például:

- belső világunk tisztaságának megőrzése,
- a nyelv hatalma,
- a helyes életvezetés, munka, restség és szorgalom,
- szegénység és gazdagság,
- irgalmasság, igazságosság, emberszeretet,
- barátság,
- férfi és nő kapcsolata, társkeresés, házasság és paráznság,
- gyermeknevelés.

A fentiek mellett Példabeszédek könyve olyan modernnek nevezhető – a közgondolkodásban csak az utóbbi évtizedekben megjelenő – kérdésekkel is foglalkozik, mint a testi és lelki egészség kapcsolata (az úgynevezett pszichoszomatikus/lelki-testi betegségek kérdésköre) vagy az állatok védelme, jogai.

Mi a további mondanivalója annak, hogy a bölcsességet egyetemes készségként bemutató igék előzik meg a konkrét életkérdésekre vonatkozó tanácsokat?

Péld 1,1–4 | Salamonnak, Dávid fiának, Izrael királyának példabeszédei. Bölcsesség és erkölcsnek tanulására, értelmes beszédek megértésére, okos fenytéknek, igazságnak, ítéletnek és becsületességnek megnyerésére, együgyűeknek eszeség, gyermeknek tudomány és megfontolás adására.

Hós 8,12 | Ha tízezer törvényt írnék is elébe, idegennek tekintenek azokat.

Nagy jelentőségű, hogy Példabeszédek könyve nem egyszerűen bölcs mondások gyűjteménye, amelyek megmondják: ebben a kérdésben ez a jó döntés, abban az, amabban pedig amaz. A könyv ezeket a konkrét tanácsokat megelőzően magáról a bölcsességről szól, annak az értékét emeli ki. Egyetemes készségeként tárja elénk, mint ami független attól, hogy éppen milyen élethelyzetben alkalmazzák, mégis előfeltétele bármilyen kérdés helyes eldöntésének. Példabeszédek könyve ezzel kimondatlanul is az alapelvek mentén végzett önálló megfontolást és ítéletalkotást állítja előtérbe.

Ettől eltérő, sőt ezzel ellentétes utat kínálna, ha egyfajta törvénykódexként határozná meg a bölcsességet. Úgy, mint ami minden lehetséges élethelyzetet számba vesz, és megmondja mindazokban a helyes döntést. Ebben az esetben azt az illúziót keltené, hogy nem szükséges gondolkodni, hanem minden döntéshelyzetben csupán fel kell lapozni az odavágó passzust, ki kell keresni a vonatkozó paragrafust.

Az egyháztörténeten végigtekintve azt látjuk, hogy mind az ó-, mind az újszövetségi egyház ez utóbbi útra tévedt. Volt kinyilatkoztatásuk, voltak alapelveik, ám idővel ezek elégtelennek tűntek, mert az élet újabb és újabb kérdéseket vetett fel, amelyek a kinyilatkoztatás fényében történő megfontolást kívántak. Felléptek a nagy magyarázók, akik értelmezték az alapelveket az adott helyzetekben, ám a magyarázataik idővel „köbe vésődtek” és a kinyilatkoztatás rangjára emelkedtek az adott egyház szemléletében. Az élet azonban azután is egyre újabb kérdéseket vetett fel, így ezek a magyarázatok is kevésnek bizonyultak. Megjelentek tehát a magyarázatok magyarázatai, az újabb és újabb direkt útmutatást nyújtó paragrafusok, immár *tízezernyi törvényt írva elő*. Számuk úgy sokszorozódott, ahogy a változó világ és az egyre rafináltabb formákat öltő bűn soka-

sította a megválaszolandó életkérdéseket.³ A terjedelemben és gondolatilag egyaránt áttekinthetetlené vált szabálygyűjtemények túl azon, hogy nem ösztönöztek önálló gondolkodásra, végül az alapokat jelentő kinyilatkoztatást is elhomályosították és elfeledtették.

Fontos kérdés ezzel kapcsolatban, hogy miként tekintünk Ellen G. White írásaira. Mi is rálépünk azoknak az egyházaknak az útjára, amelyeket éppen saját magyarázóik és magyarázataik választanak el a Szentírás eleven kutatásától, s Ellen White írásait egyfajta „adventista talmuddá” silányítjuk? Olyan paragrafushalmazt alacsonyítjuk, amit minden kérdésben csak fel kell lapozni a megfelelő bekezdésnél? Vagy úgy tekintjük őt, mint reformátort és prófétát, aki, miként a reformátorok és próféták, a Szentíráshoz, a már meglévő kinyilatkoztatáshoz vezet vissza, annak kutatására, újraértelmezésére serkent, s újabb mélységeit tárja fel? (Vö. 1Kor 14,32: „*És a prófétalelkek engednek a prófétáknak.*”) Hallatlan jelentőségű ebből a szempontból, ahogy maga Ellen White meghatározta munkássága és írásai célját:

„Az emberek kevés figyelmet szentelnek a Bibliának, és ezért az Úr adott egy kisebb világosságot, hogy férfiakat és nőket a nagyobb világossághoz vezessen.” (Ellen G. White: *Review and Herald*, 1903. jan. 22.)

3 Minderre érzékletes példát kínál a Tórától (Mózes öt könyvétől) a Midráson, Misnán és Gemrán át a Talmudig terjedő hagyományfolyam a judaizmus történetében, amelyben az újabb és újabb rabbinemzedékek magyarázatai kapcsolódnak az előző magyarázók értelmezéséhez. A keresztény teológiában is gyakran találkozunk hasonló jelenséggel. Újabb és újabb magyarázók magyarázzák a régebbi teológusok ígéretelmezéseit, miközben magának az eredeti Igének a gondos megfigyelése, mondanivalójának a feltárása háttérbe szorul.

„Nem ismeritek jól az Írásokat. Ha tanulmány tárgyává tettétek volna Isten Igéjét azzal a vággyal, hogy megragadjátok a Biblia iránymutató elveit, és eljussatok a keresztyen tökéletességre, akkor nem lett volna szükségetek a bizonyáságtételekre. Mivel elhanyagoltátok, hogy mély ismeretségbe kerüljétek Isten ihletett könyvével, ezért közelített meg benneteket Isten egyszerű, közvetlen bizonyáságtételekkel, hogy felhívja figyelmeteket az ihletett igére, amelynek nem engedelmességtettek, amelyet mellőztetek. Késztet titeket arra, hogy szabjátok életeteket Őhozzá, hogy összhangba jussatok tiszta, magasztos tanításaival.” (Ellen G. White: *Bizonyáságtételek a gyülekezeteknek*. V. köt., A bizonyáságtételek jellege és hatása c. fej.)

Olykor az Ellen White-ra hivatkozó okfejtések már nemcsak hogy nem igék megvilágítására irányulnak, de azokból már az igékre vonatkozó formális hivatkozások is teljességgel kikopnak. Ezen okfejtéseknek immár nem a Biblia, hanem Ellen White írásai az alapjai. Nem a Biblia megértéséhez hívják segítségül a Bizonyáságtételeket, hanem önálló teológiát építenek a Bizonyáságtételekre, illetve azoknak egy-egy kiválasztott szakaszára, sőt pusztá fogalmára. A „talmudizálódás” – avagy a magyarázat magyarázása – sajátosságainak megfelelően ezek az okfejtések a terjedelmet is tovább duzzasztják. Tehát éppen nem az történik, hogy a bizonyáságtételek visszavezetnek a Bibliához.

Tudomásul kell venniünk, hogy nincsenek egyszerű és végleges receptek, hanem az igazság alapelvei az iránymutatók, amelyek megértése és alkalmazása szüntelen szellemi erőfeszítést igényel. Az élet újabb kérdései – a bűn újabb megjelenési formái – azt követelik, hogy a bibliai irányelveket az új helyzetekben újra és

újra átgondoljuk, hogy egyre mélyebb és letisztultabb bibliai látásmódra jussunk ezáltal. *Óriási különbséget jelent tehát, hogy a Példabeszédek könyvét – s végső soron az egész Szentírást – önálló gondolkodást igénylő alapelveknek tekintjük-e, vagy minden egyes élethelyzetre egy az egyben illeszthető, automatikusan alkalmazható paragrafusok gyűjteményének.*

Az előbbi érett férfúságra (Eféz 4,13) vezet, azaz olyan ember eszményét állítja elénk, akinek igénye van a személyes tájékozódásra, a döntéseiért felelősséget vállal. (Még esetleges rossz döntéseit is hasznosítja, azáltal, hogy tanul belőlük.)

Az utóbbi viszont a gondolkodást, az önálló véleményalkotást fárasztónak és kockázatosnak tartó vallásos tömeg kívánsága szerint való, amely azt akarja, hogy mindent konkrétan mondjanak meg neki. Kész választ várnak például még ilyen kérdésekre is: szabad-e tévét nézni, jó-e az internet, el kell-e menni szavazni vagy melyik az igazi egyházszervezet stb.

Mindezek tükrében jobban megérthetjük annak a célnak a nagyságát és jelentőségét, amit a Példabeszédek könyve kitűz: *„Salamonnak, Dávid fiának, Izrael királyának példabeszédei, bölcsesség és erkölcs tanulására, értelmes beszédek megértésére, okos fenyíték, igazság, ítélet és becsületesség megnyerésére, együgyűeknek eszesség, gyermeknek tudomány és meggondolás adására.”*

Milyen jelentőséget tulajdonít Példabeszédek könyve a fenti értelemben vett bölcsességnek? Milyen kérdést vet fel a bölcsesség azonosítása az élet fájával?

Péld 3,13.18 | Boldog ember, aki megnyerte a bölcsességet, és az ember, aki értelmet szerez... Életnek fája ez azoknak, akik megragadják, és akik megtartják, boldogok.

.....

.....

.....

Az idézett igék a bölcsesség általános ajánlását tartalmazó bevezető részben található. A bölcsesség eszerint „élet fája”, vagyis személyes életünk fenntartásának és kiteljesedésének az alapfeltétele. Az élet fájára való hivatkozás felvet egy kérdést, amely a bölcsesség természetének mélyebb feltárulásához vezet. Az élet fáját éppen azért zárta el Isten az első emberpár elől, mert tiltása ellenére ettek a jó és gonosz tudásának a fájáról (vö. 1Móz 2,9.16–17; 3,1–24). Itt viszont a bölcsességet mondja az élet fájának Salamon. Feltételeznünk kell, hogy létezik feloldása ennek a látszólagos ellentmondásnak, hogy Isten mint az „élet fáját” ajánlja nekünk a bölcsességet, ugyanakkor ősszüleinket eltiltotta a „tudás fájának” gyümölcsétől. Bölcsesség és bölcsesség megkülönböztetése kínál kulcsot a feloldáshoz. Bizonyos szempontból ez a kérdéskör tekinthető Példabeszédek könyve alaptémájának, és ezzel a gondolattal másutt is találkozunk a Szentírásban.

6 *Milyen szempontok alapján tehető különbség bölcsesség és bölcsesség között? Mi jellemzi a bibliai bölcsességfogalmat?*

Péld 1,7 | Az Úrnak félelme feje a bölcsességnek, a bölcsességet és erkölcsi tanítást a bolondok megutálják.

Péld 9,10 | A bölcsességnek kezdete az Úrnak félelme, és a Szentnek ismerete az eszeség.

(Vö.) **Jób 28,28** | ...Az Úrnak félelme: az a bölcsesség, és az értelem: a gonosztól való eltávozás.

(Vö.) **Zsolt 111,10** | A bölcsesség kezdete az Úrnak félelme; jó belátása van mindenkinek, aki ezt gyakorolja; annak dicsérete megmarad mindvégig.

.....

.....

.....

Az előző kérdés megjegyzésében utaltunk arra, hogy bölcsesség és bölcsesség között különbség van. Van pozitív előjelű bölcsesség és negatív előjelű tudás, amit szintén neveznek bölcsességnek. Két szempont segít abban, hogy megkülönböztessük egymástól e kétféle bölcsességet:

- a bölcsesség megszerzésének módja;
- a bölcsesség erkölcsi irányultsága.

A bölcsesség megszerzésének módja kapcsán éles kontraszt mutatkozik az első emberpár útja és a Példabeszédek könyvében mutatott út között. Míg Ádám és Éva a gyümölcs leszakítása által, azaz egy csapásra megszerezhető ragadományként próbált szert tenni a kívánatos tudásra, addig Salamon visszatérően a bölcsesség szorgalmas keresését ajánlja (lásd pl. 2,4; 8,17; 15,14; 18,15). Mindez arra mutat, hogy csak a lelkiismeretes tanulás, a megértés lépcsőfokainak bejárása vezethet megalapozott ismeretekre. Illúziónak bizonyul ellenben a Kísértő sugallata, amely szerint az erőfeszítés megspórolható (s mely sugallat egyébként a mai napig is masszívan jelen van, például a gyorstalpaló tanfolyamok révén szerezhető szakmai vagy nyelvtudást ígérő reklámokban). „*Bölcsésé komolyan vett küzdelmei által válik az ember. A bölcsesség nem eleve kapott ajándék (adottság), hanem képesség, mely állandó gondozásra*

*szorul.*⁴ (Meg kell jegyeznünk, hogy maga a bűneset története is cáfolja a mintegy varázsütsésre megszerezhető életbölcesség elképzelését, hiszen miután ettek a jó és gonosz tudásának fájáról éppen az a folyamat kezdődött el, amely során az ember élet-hosszig tartó, sőt egész történelmén áthúzódó keserves leckeként tanulja meg, mi a jó és mi a gonosz.) Az előbbihez hasonló megítélés alá esik az az ugyancsak kis erőfeszítést igénylő tudásszerzési törekvés is, amely csupán a felszínen maradva (ott lavírozva) próbál eligazodni, és így eleve elveti a valóság mélyebb összefüggéseinek megértését.

Ezen kívül Példabeszédek könyve az erkölcsi tartalom alapján is különbséget tesz bölcesség és bölcesség között. Olyannyira, hogy a bölcesség alapvető ismérvét nem az éleseszűségben látja, hanem az erkölcsileg helyes és helytelen gondolkodás viszonylatában határozza meg. Az akár kiváló intellektuális képességek is értéktelenek, ha hiányzik a helyes erkölcsi gondolkodás. *Az tekinthető bölcsnek, aki erkölcsileg helyesen gondolkodik.*

Példabeszédek könyve bölcességfogalma⁵ ily módon eltér tehát azoktól az etikailag közömbös jelentéstartalmú fogalmak-

4 Reisinger János: Példabeszédek könyve. In Mézes Tünde–Prancz Zoltán–Reisinger János–Vankó Zsuzsa: *Ószövetségi bölcességi könyvek*. Bibliaiskolák Közössége Könyvkiadó, Bp., 2002, 52. o.

5 Példabeszédek könyvében az alábbi kifejezések találhatóak a bölcesség (értelmesség) jelölésére. Jelentéstartalmukat Archer hivatkozott művének (lásd a 12. oldalon) 554. oldaláról idézzük:

– *hokmá* (lásd pl. 1,2/a; 2,10; 7,4/a): „Gyakorlati képesség az elmélet gyakorlatban való alkalmazására”;

– *bíná* (lásd pl. 1,2/b, 3,5, 7,4/b): „Képesség az igazság és a tévelygés közti észbeli különbségtételre”;

– *túsijjá* (lásd pl. 3,21; 8,14; 18,1): „Józan bölcesség, racionális bölcesség, a szellemi vagy pszichológiai igazság hiteles megérzése.”

tól, amelyekkel a mi korunkban szokás jellemezni az értelmi kiválóságot (például IQ – intelligenciakvóciens, következtetőképesség, memória, s általában a technikai jellegű problémákat megoldó képesség). „*A bölcességnek kezdete az Úrnak félelme, és a Szentnek ismerete az eszeség*” – idézhetjük Péld 9,10-et, amely más igékben a *gonosz gyűlöléssel* is kiegészül (vö. Jób 28,28, Péld 8,13 stb.).

Az ezzel ellentétes, negatív jelentéstartalmú bölcességet a Példabeszédek könyve az *önmagunk értelmére támaszkodás* és a *saját eszeség* (Károlyi fordításában: „*testi eszeség*”) kifejezésekkel érzékelteti (3,5; 23,4)⁶. Hasonló ószövetségi megfogalmazások az ugyancsak Salamon által írt Prédikátor könyvében a *sok kigondolás keresése* (Préd 7,29), Ezékiel könyvében a *bölcesség megrontása* (Ezék 28,17)⁷.

Az Újszövetségből a következő kifejezések említhetők ebben a vonatkozásban: *e világ fiainak eszesége* (Lk 16,8), *e világ bölcessége* (1Kor 3,19–21), *az elme hiábavalósága* (Eféz 4,17/b,19/b; Rm 1,21). Indirekt utalás a rosszban való bölcességre: *bölcsnek lenni a jóban* (Rm 16,19).

Többek között Bálák (4Móz 22.), Akhítófel (2Sám 17.) vagy Simon mágus (Ap csel 8,9–23) esete hozható fel példaként az Írásból arra, amikor valaki negatív értelmű bölcességgel próbált boldogulni.

A kétféle bölcesség lényegre törő összegzését adja Jakab apostol levelének 3,14–17 szakasza: „*Ha pedig keserű irigység és civóadás van szívetekben, ne dicsekedjete, és ne hazudjatok az igazság ellen. Ez nem az a bölcesség, amely felülről jön, hanem földi, testi és ördögi. Mert ahol irigység és civakodás van, ott háborúság*

6 A héber szövegben a *bíná* kifejezés szerepel.

7 A héber szövegben a *hokmá* kifejezés szerepel.

és minden gonosz cselekedet is van. A felülről való bölcsesség pedig először is tiszta, azután békeszerető, méltányos, engedelmes, irgalmassággal és jó gyümölcsökkel teljes, nem kételkedő és nem képmutató.”

Melyik bölcsességet mondja tehát „élet fájának” Péld 3,18? A becsületes erőfeszítés árán megszerzett, az erkölcsi alapelvek megértését és tiszteletben tartását is magába foglaló bölcsességet. Ez a bölcsesség az életet – az abban való eligazodást és annak tartalmas megélését, végső soron pedig az örök élet reménységét – biztosítja azoknak, akik birtokolják. Ilyen értelemben az élet fájához való hozzáférést adja meg nekik. Ellenben a mélyebb megértés igényét és az erkölcsi vonatkozásokat mellőző, a rövid távú, önző érdekek szolgálatába állított gondolkodás rombolja az életet. Amiképpen az első emberpár spekulációja is az élet fájának elvesztését vonta maga után.

3. tanulmány – 2015. január 17.

„Minden féltett dolognál jobban őrizd meg szívedet!”

Az emberi lélek működése

Miért kell minden féltett dolognál jobban vigyázni szívünk állapotára?

1

Péld 4,23 | Minden féltett dolognál jobban őrizd meg szívedet,¹ mert abból indul ki minden élet.

Péld 23,7 | Mert amint számítgat magában [gondolkodik magában], olyan ő...²

Péld 12,4 | Az igazak gondolatai igazak...

.....
.....

1 A *szív* szó átvitt értelemben az ember lelki világát, személyes, belső világát jelöli a Bibliában, amit ezen kívül a *vese* (az ember belseje jelentéssel) és a *belső ember* kifejezések is jelölnek az Írásban.

2 Pontosított fordítás szerint. A Károlyi-fordításban így olvasható ez az íge: „Mert mint aki számítgatja a falatot magában, olyan ő.” A *falatot* dőlt betűvel van szedve Bibliánkban, ami azt jelzi, hogy az adott szó nincs benne az eredeti héber szövegben, hanem fordítói kiegészítésről van szó.

A szívből (lelki világunkból, belső emberünkől) „*indul ki minden élet*”, mert ott születnek a szabad választáson alapuló döntéseink, amelyek meghatározzák szavainkat és cselekedeteinket. Lásd Jézus kijelentéseit: „*A szívből származnak a gonosz gondolatok, gyilkosságok, házasságtörések, paráznaságok, lopások, hamis tanúbizonyságok, káromlások.*” (Mt 15,19) „*A jó ember az ő szívének jó kincseiből hozza elő a jókat, és a gonosz ember az ő szívének gonosz kincseiből hozza elő a gonoszokat.*” (Mt 12,35)

Ezért mondja a Példabeszédek könyvéből idézett másik ige, hogy a szívben lejátszódó rejtett folyamat – azaz a gondolkodás, fontolgatás vagy számígtatás –, amely megelőzi a döntéseinket, mutatja meg igazán, hogy kik vagyunk. Más fordítások így adják vissza a héber szöveg jelentését: „*Mert amint gondolkodik magában, olyan ő [avagy: az ő].*”

„A helyes gondolkodásban rejlik az egyetlen biztonság minden ember számára. Amint az ember »gondolkodik szívében, olyan ő« (Péld 23,7).” (Ellen G. White: *A gyógyítás szolgálata/A nagy Orvos lábnyomában*. Er. lapsz. 491. o.)

„Amint az ember »gondolkodik magában, olyan ő« (Péld 23,7). A gondolatok összessége adja egy közönséges nap történetét. Gondolatainknak oroszlánrészük van jellemünk alakulásában. Gondolatainkat szigorúan ellenőriznünk kell, mert egyetlen tisztátalan gondolat is mély benyomást gyakorol a lélekre. Rossz gondolat rossz nyomot hagy belső világunkban. Ha a gondolatok tiszták és szentek, az ember jobb lesz általuk. Élénkebb lesz ezáltal a lélek lüktetése, gyarapodik a készség a jó cselekvésére. Ahogyan egyetlen esőcsepp is előkészíti a következő útját a talaj nedvesítésére, azonképpen egy jó gondolat utat nyit a továbbiaknak.” (Ellen G. White: *Üzenet az ifúságnak*. 94. o.)

„Jézus kijelentette: amíg a szív bűnös indulatokat és gondolatokat ápol – ha még oly titkon is –, addig ott a bűn az úr, s a lélek pedig meg az ellenségeskedés keserűségeinek és a gonoszság kötelékének foglya...”

Nem a kísértés, amely által az ember az átkos büntetést elkövette, okozta a nyilvánvaló büntetést, hanem ez csak napfényre hozta azt, ami régóta a szívében élt, titkon és elrejtve. Mert amint az ember »gondolkodik a szívében, olyan ő«, mert a szívből »indul ki minden élet« (Péld 23,7; 4,23).” (Ellen G. White: *Gondolatok a Hegyi beszédről*. Ha valaki asszonyra tekint... c. fejezet. Az utolsó mondat a magyar fordításból hiányzik.)

Az alábbi mondások – „*vigyázz rá, mint a szemé fényére*”, „*a legnagyobb kincs az egészség*” – tanúsítják, hogy nem tudatosult még bennünk kellően: szívünk állapotára kell vigyáznunk mindenekelőtt, még a felsorolt dolgoknál is jobban.

Milyen állapotban van az emberi szív a maga természetes mivoltában? Hol születik meg a bűn, mégpedig igen gyorsan, könnyen?

Péld 20,9 | Ki mondhatná: megtisztítottam szívemet, tiszta vagyok az én bűnömtől?

Péld 16,30 | Aki behunyja szemét, hogy álnokságot gondoljon, aki összeszorítja ajkait, már véghezvitte a gonoszszókat.³

3 Pontosított szöveg. Kihagytuk a dőlt betűvel szedett, fordítói kiegészítésként beírt szavakat, az ige mondanivalója így világosabb.

.....

.....

.....

Mindannyiunknak számolnunk kell tulajdon „szívünk családságával” (Jer 17,9), azzal hogy öröklött természetünk önző hajlamai bármikor meglepetésszerűen felbukkanhatnak lelki világunkban, mint „*a test [a természet] gondolatai*” (Rm 8,7). Olyan leplezett, titokzatos módon történik ez, hogy sokszor nem ismerjük fel azonnal, hogy mi a rossz bennük, nem látjuk, hogy fertőzöttek és veszélyesek.

A második ige arra mutat rá, hogy a bűn gondolatvilágunkban születik meg, amikor helyet adunk az önző természet készítésének, „*gondolatának*”. A külső cselekedet már csak következmény. Ez teljes összhangban van a Jakab apostol levelében olvasható kijelentéssel: „*Mindenki kísértetik, amikor vonja és édesgeti a tulajdon kívánsága, a kívánság pedig megfogaván bűnt szül.*” (Jak 1,15 – A „*kívánság megfogása*” a bűnre kísértő gondolatba való beleegyezésre, a mellette szóló belső döntésre utal.)

3 *Ki ismeri tökéletesen az emberi szívben végbemenő, rejtett folyamatokat, ki ítéli meg a szívnek titkait?*

Péld 15,11 | A sír és a pokol az Úr előtt vannak, mennyivel inkább az ember szíve.

Péld 24,2 | Ha azt mondanád: Íme, nem tudtuk ezt, nemde, aki vizsgálja az elméket, ő érti, és aki őrzi a te lelkedet, ő tudja? És kinek-kinek az ő cselekedetei szerint fizet.

Péld 6,16 | Utálat az ő lelkének... az álnok gondolatokat forraló elme.

.....

.....

.....

„Egyikünk se feledje, hogy nincs ember, akinek a szíve indítékát az Úr tisztán ne látná... Mindegyikünk gondosan fontolja meg azt az igazságot, hogy mennyei Atyánk igaz, s nincs olyan szándék, bármilyen szövevényes, nincs olyan indíték, bármilyen rejtett is, melyet az Úr ne érten meg világosan. Isten minden szív titkos szándékában olvas. Az emberek megtervezhetnek görbe tetteket... mégis a könyvek megnyitásának nagy napján, mikor mindenkiket a könyvekben írottak alapján ítélnék meg, cselekedeteik a maguk valóságában fognak feltárulni. Az Úr lát és már tervezésekor felismer minden becstelenséget... az egyik embernek a másikkal szembeni igazságtalanságát.” (Ellen G. White: *Review and Herald*. 1896. márc. 8.)

4 *Bízhat-e az ember önmagában, a saját ítélőképességében, saját gondolatainak a tanácsában? Mit tegyünk, ha igaz úton akarunk járni?*

Péld 16,2 | Minden útjai tiszták az embernek a maga szeméi előtt, de aki a lelket vizsgálja, az Úr az!

Péld 19,21 | Sok gondolat van az ember elméjében, de csak az Úrnak tanácsa áll meg.

Péld 20,27 | Az Úrtól való szövétnek az ember lelke, amely megvizsgálja a szívnek minden rejtekét.

Péld 6,23 | Szövétnek a parancsolat, a tudomány világosság, és életnek útja a tanító feddések.

.....
 .....

Gondosan ügyeljünk mindenkor az Ige és a lelkiismeret szavára, amelyen át a Szentlélek „halk és szelíd” hangja szól. Az Írás szövétneknek, lámpásnak mondja az Igét, Isten parancsolatait és a lelkiismeret szavát is. Az önismeret tekintetében végképpen nem támaszkodhatunk önmagunkra, mert önmagunkkal szemben hajlamosak vagyunk az elfogultságra, és rendszerint vakok vagyunk, vagy legalábbis homályosan látunk – akaratlanul is. Alkalmatlanok vagyunk mások valóságnak megfelelő igazságos megítélésére is, annyira befolyásol öntudatlanul is beteg énünk. Nem tudjuk azonnal átlátni a kísértések jellegét, célját, a bennük rejlő törvetést sem.

„De miért olyan halkan szól?” – mondta egy keresztyény a lelkiismeret szavát és a Szentlélek sugallatát illetően. A lelkiismeret késztetései, illetve a Szentlélek érintése és buzdítása mindig csak halkán szólnak szívünk mélyén, mert Isten sohasem kényszerít, tiszteletben tartja szabadságunkat. Minél inkább figyelünk azonban az Ige szavára, a lelkiismeret tanúságtételére, és engedelmeskedünk a Szentlélek rajta keresztül szelíden ösztönző szavának, annál erősebbnek és hangosabbnak fogjuk találni a belső hangot és tanácsokat, ez ige szerint: *„Füleid meghallják a kiáltó szót mögötted: ez az út, ezen járjatok, ha jobbra és ha balra elhajoltok.”* (Ésa 30,21)

Milyen határozottsággal hozzunk helyes döntéseket? Mit mond Isten igéje szabadságunkról és felelősségünkről?

5

Péld 1,10 | Fiam, ha a bűnösök el akarnak csábítani téged: ne fogadd beszédüket.

Péld 19,27 | Szűnjél meg, fiam, hallgatni az olyan tanítást, mely téged arra visz, hogy a bölcsességnek igéjétől eltévedj.

Péld 16,1.9.33 | Az embernél vannak az elme gondolatai, de az Úrtól van a nyelv felelete... Az embernek elméje gondolja meg az ő útját, de az Úr igazgatja annak járását... Az ember kebelében vetnek sorsot, de az Úrtól van annak minden ítélete.

Péld 24,9 | A balgatag dolognak gondolása bűn.

.....
 .....

Nem vagyunk felelősek a természetünkért, de felelősek vagyunk a választásainkért, a döntéseinkért. Felelősek vagyunk azért, hogy hallgatunk-e az Ige és a lelkiismeret, illetve az ezeken keresztül minket megszólító Szentlélek szavára (Zsolt 95,7–8). Felelősek vagyunk azért, hogy hallgatunk-e a Kísértő szavára, akár embereken keresztül közelít meg, akár a saját lelkivilágunkban szólal meg.

Nem vagyunk felelősek az átfutó gondolatainkért, érzéseinkért, de felelősek vagyunk azért, hogy milyen gondolatokkal „állunk szóba”, milyen gondolatokat „ápolunk”, milyen gondolatokat hagyunk „megfoganni” (Jak 1,15). Amint Luther Márton mondta: „Nem tehetünk arról, ha a madár elszáll a fejünk felett, de arról már igen, hogy fészket rak-e a fejünkön.”

A döntésünk mindig szabad, mi választjuk meg utunkat, a lelkünkben dőlnek el a dolgok, az Úr azonban kész helyes szavakat adni a szánkba és igazgatni a járásunkat, ha helyes döntést hozunk, tehát segít a véghezvitelben. Nem vár el tőlünk többet, mint amit meg tudunk tenni. Még a döntéseinkhez is segítséget nyújt azért, hogy „*munkálja bennünk az akarást*” (Fil 2,13), a jó akarását az Ige tanácsai, a lelkiismeret tanúságtétele, a Szentlélek késztetései és kérései által. Magukat a döntéseket azonban mégis teljesen szabadon hozzuk meg. Itt már Isten csak „figyel és hallgat” (Mal 3,16). Felelősek vagyunk tehát megfogant, ápolt gondolatainkért, amelyek tartósan befészkelhetik magukat lelkivilágunkba. Gondolatainkat, érzelmeinket, képzeletünket ellenőriznünk lehet, és ellenőriznünk is kell, mert a döntés szabadsága és felelőssége a kezünkben van. Segítségül hívhatjuk, és hívjuk is segítségül ehhez Istent, de ez a segítségül hívás is csak a mi választásunk lehet, az erre vonatkozó döntést is nekünk kell meghoznunk, kimondanunk.

„Ha a függöny felgördülne, láthatnánk a mennyei világmindenséget, amint mély érdeklődéssel figyelnek a megkísértett emberre. Ha nem engedsz az Ellenségnek, öröm van a mennyben. Amint a rosszra készítés első érintését érzed, küldj egy imát a mennybe, és azután állj ellene szilárdan a kísértésnek, amely az Isten Igéje által megítélt elgondolások irányába akar vonni téged. *Ha a kísértés az első megjelenésekor mindjárt ilyen határozott állásfoglalással találkozik, soha többé nem ismétlődik.* Fordulj el attól, aki valamely helytelen dolgok gyakorlásába akar belevinni téged. Határozottan fordulj el az ilyen kísértőtől. Így szólj hozzá: El kell különítenem magamat a befolyásodtól, mert tudom, hogy te nem követed a Megváltót. Ha

pedig talán nem érzed képesnek magad arra, hogy egy szót is szólj azoknak, akik helytelen elveket követnek, akkor is hagyd ott őket. Visszavonulásoz és hallgatásoz a szavaknál is többet fog jelenteni.” (Ellen G. White: *Review and Herald*. 1899. máj. 9.)

„Gondolataidat mindenkor ellenőrizd. Ez nem könnyű feladat. Ehhez határozott, kemény igyekezet kell. Isten pedig ezt kívánja tőled. Ez olyan kötelesség, mely minden felelős lényre hárul. Istennek még a gondolatainkért is felelősséggel tartozunk. Ha hiábavaló képzelgések foglalják el belsönket, ha megengedjük, hogy tisztátalan gondolatok foglalkoztassanak, akkor bizonyos értelemben ugyanolyan bűnösök vagyunk Isten szemében, mintha gondolatainkat tettere váltottuk volna...”

Nappal ábrándozni, éjjel légvárakat építeni – igen rossz és rendkívül veszélyes szokás. Ha megrögződtek, szinte lehetetlen tőlük szabadulni, és a gondolatokat helyes mederbe, tiszta, szent, nemes eszmekörbe terelni. Szükséges, hogy szemeid, füleid és összes érzékeid hűségese őrállója légy, ha magad akarod irányítani belsődöt, és gátat akarsz emelni, hogy romlott képzelgések fertőzzék meg lelkivilágodat. Ezt nagyon kívánatos belső munkát csakis Isten kegyelmének ereje által végezheted el.” (Ellen G. White: *Üzenet az ifjúságnak*. 44. o.)

Hogyan őrizzük meg tehát szívünket? Milyen tanácsokat adnak nekünk Példabeszédek könyve bölcs mondásai?

Péld 4,25–27 | A te szemeid előre nézzenek, és szemöldökid egyenest magad elé irányuljanak! Egyengesd el lábaid ösvényit,

s minden te újaid állhatatosak legyenek! Ne térj jobbra, se balra, fordítsd el a te lábadat a gonosztól!

Péld 17,22 | A vidám elme jó orvosságul szolgál, a szomorú lélek pedig megszártja a csontokat.

Péld 23,26 | Adjad, fiam, a te szívedet nékem, és a te szemeid az én útjaimat megőrizték.

.....
 .....
 .....

Igen fontos, hogy az elménkben felmerülő gondolatok között rendet tudjunk teremteni. Vigyáznunk kell arra, hogy a hirtelen ötleteket és ösztönzéseket, amelyek felmerülnek bennünk, ne értelmezzük, ne tekintsük azokat biztos vezetőknak. Alapos, lelkiismeretes megfontolás után döntsünk csak. Állítsunk mindent Isten Igéjének a mércéje alá, és komoly, állhatatos imádsággal kérjük a Szentlélek vezetését mindenkor. *A gondolkodásbeli fegyelem érvényesítése, megtanul rendet teremteni gondolat- és érzélemvilágunkban – ez a legalapvetőbb keresztény feladat.*

Vigyázzunk arra, hogy csüggedés, homály, levertség ne uralhassa huzamosan a kedélyünket. Zsoltárok könyvében is gyakran találkozunk azzal, hogy az ihletett énekszerző szíve „megvidámítását” kéri és nyeri el Istentől. Amint eljutunk oda, hogy a hit szemszögéből nézzük dolgainkat – legyenek azok tényszerűen akár a legnagyobb nyomorúságok –, okunk van azonnal felvidulni, remélni és örülni. (Lásd pl. Zsolt 23,3; 86,4; 90,15 stb.)

„Ha kísértések árasztanak el, ha gondok és kétségek vesznek körül, ha csüggedsz és... már-már engedsz a kétségbeesésnek, ó, akkor nézz fel oda, hol hitszemed utoljára látta a világosságot, és a sötétséget, mely körülvelt, eloszlatja Isten dicsőségének fényes sugara. Ha a bűn uralomra tör lelkedben és nyomja lelkiismeretedet, ha a hitetlenség felhőként beárnyékolja belsődet, menj, szaladj Üdvözítődhöz. Az Ő kegyelme elegendő, hogy legyőzze a bűnt. Ő megbocsát és örömet ad Istenben...” (Ellen G. White: *Üzenet az ifjúságnak*. 66. o.)

„Az a lélek, aki nem adja át magát Istennek, egy más hatalom uralma alatt áll. Nem ura önmagának. Beszélhet ugyan szabadságról, mégis a legnyomorultabb rabszolgaságban szenved. Nem ismerheti fel az igazság szépségét, mert elméjét Sátán uralja. Noha azzal áztatja magát, hogy saját megítélése szerint jár el, mégis a sötétség Fejedelmének akaratát teljesíti. Krisztus azért jött, hogy a lélekről le törje a bűn rabszolgaságának bilincseit... A megváltás művében nincs semmi kényszer vagy külső erőszak, Isten Lelkének befolyása alatt az ember szabadon választhat, hogy kit akar szolgálni. Az a változás, amely végbemegy, amikor valaki Krisztusnak adja át magát, legmagasabb értelemben vett szabad választás. A bűn kizárása: a lélek ténykedése.

Igaz ugyan, önmagunkban nincs erőnk, hogy Sátán uralma alól szabaduljunk, de ha kívánjuk, hogy a bűntől megszabaduljunk, ha nagy ínségünkben a kívülünk és felettünk álló erőért kiáltunk, akkor képességeinket, a lélek erőit a Szentlélek isteni ereje árasztja el, tölti be, és engedelmeskednek az akarat parancsának, Isten akaratát teljesítve. Az egyetlen feltétel, amelynek alapján az ember szabadságát biztosíthatja: ha Krisztussal egyesül.

Az igazság szabaddá tesz benneteket, Krisztus az igazság. A bűn csak akkor diadalmaskodhat, ha meggyöngíti az elmét és megsemmisíti a lélek szabadságát. Az engedelmesség Isten iránt jelenti az ember énjének helyreállítását az ember valóságos dicsőségére és méltóságára. A királyi törvény, amelynek alattvalóivá válhatunk: »szabadság tökéletes törvénye.« (Jak 2,12)” (Ellen G. White: *Jézus élete*. A világ világossága c. fejezet)

4. tanulmány – 2015. január 24.

„Az igazságnak útjában van élet”

A megingás és részrehajlás nélküli igazságosság

Hányféle úton járhat az ember élete során?

1

Péld 12,27 | Az igazságnak útjában van élet, és az ő ösvényének útja halhatatlanság.

Péld 15,19 | A restnek útja olyan, mint a tövises sövény, az igazaknak útja pedig megegyengetett.

Péld 16,9 | Az embernek elméje gondolja meg az ő útját, de az Úr igazgatja annak járását.

Péld 16,17 | Az igazak országútja eltávozás a gonosztól, megtartja magát az, aki megőrzi az ő útját.

.....

.....

.....

Hatalmunkban áll-e megválasztani életünk haladási irányát, vagy az a mi döntéseinktől független? Mit jelent az a kifejezés, hogy az igazaknak útja „megegyengetett”?

Az idézett versekben az út kifejezés helyén található eredeti héber szavak több jelentést hordoznak. Így az út kifejezés életútnak, sorsnak, életmódnak, életvitelnek is fordítható lenne. A mai közgondolkodásban elterjedt az a vélemény, hogy életünket saját döntéseinkkel nem vagyunk képesek befolyásolni, hiszen minden azért történik, mert a sors így akarta. Ezzel szemben Példabeszédek könyvének idézett versei éppen arra világítanak rá, hogy az ember hatalmában áll a saját életútjának megválasztása, hiszen „*az embernek elméje gondolja meg az ő útját*”.

Alapvető fontosságú az emberi életben, hogy milyen úton indul el és halad az életünk. Életutunk milyensége nagyban függ választásainktól és döntéseinktől. Életünk során számtalan alkalommal útkereszteződésekhez érünk, ezért újra és újra választanunk kell az útirányok között. Nagy kérdés, hogy létezik-e segítség a helyes döntés meghozatalához, vagy a döntéseink végül is teljesen lényegtelenek, hiszen a sorsunk ellen úgysem tehetünk semmit.

A Biblia kizárólagosan egyedüli helyes választásnak az igazságban való járást, az igaz úton való haladást mutatja be. Az igazság követése ugyanis mindattól való tartózkodást jelent, ami gonosz. „*Az igazak országútja*” ugyanis „*eltávozás a gonosztól*”. Mindez feltételezi az igazság és a gonoszság ismeretét, és azok között az egyértelmű és határozott megkülönböztetés képességének meglétét. Az igaz utat választó ember számára világos az, hogy mi tekinthető gonosznak, e tekintetben nincs bizonytalanságban. Egyértelműen látja az igazság és a gonoszság közötti különbséget. Nem tekinti viszonylagosnak az igazságot. Nem a körülmények határozzák meg sem az igazságot, sem a gonoszságot, mert ami igazság, az minden körülmény között igazság, és ami gonoszság, az minden körülmény között gonoszság.

Az igazság útja minden esetben a világosság útja is egyben, vagyis ez az út jól látható, ellentétben a gonoszság útjával, melyben az ember elveszíti a látását, ahogyan a sötétben sem látunk. Mert „*akik elhagyják az igazságnak útját*”, azért teszik, „*hogy járjanak a sötétségnek útjain*”. Teljesen érthetetlen egy ilyen választás, hiszen senki sem szeret sötétben járni. Tehát az igazság útjának elhagyása megmagyarázhatatlan és értelmetlen.

„...*Az igaznak útja pedig megegyengetett.*”¹ Nem akárki, hanem maga Jézus Krisztus, a második isteni személy volt, aki mindenki számára elkészítette, megegyengette az igazság útját. Ezért is logikátlan, sőt önellentmondásos a gonoszság útjának választása, hiszen a járt utat senki nem szívesen cseréli fel a járatlannal. „*Én vagyok az út, az igazság és az élet*” (Jn 14,6) – mondja Jézus önmagáról. Az igazság útján járás végső soron örök életre vezet az azon járókat, és ez valójában nem jelent mást, mint Jézus Krisztus követését, aki maga az élet forrása. „*Az igazságnak útjában van élet; és az ő ösvényének útja halhatatlanság.*” (Péld 12,27)

A „*megegyengetett út*” azonban nem jelenti egyúttal azt, hogy az igazak élete mentes lenne a gondoktól, a küzdelmekről, a megpróbáltatásoktól. A Biblia Jóbot igaz emberként mutatja be, mégis különleges nehéz megpróbáltatás érte. A próbák és nehézségek ellenére az igazak útja azért nevezhető megegyengetettnek, mert van Valaki, aki az igaz mellett áll ezekben a küzdelmekben, nem marad tehát magára. Nem egyedül kell küzdenie a próbákban. „*Minden gondotokat öreá vessétek, mert neki gondja van reátok*” – olvashatjuk Péter apostol első levelében (1Pt 5,7).

1 Az itt szereplő héber kifejezés többek között úgy is fordítható, hogy (utat) készít.

„Isten dicsősége elválaszthatatlan igazságától. Lehetetlenség a Biblia ismeretével a kézben, hamis nézetekkel dicsőséget adni Istennek. Sokan állítják, hogy nem számít, mit hiszünk, csak élünk becsületesen! Azonban az életet a hit önti formába. *Ha a világosság és az igazság hozzáférhető számunkra, de elhanyagoljuk, hogy éljünk azzal a kiváltsággal, hogy meglássuk és meghalljuk, tulajdonképpen elutasítjuk, és a sötétséget választjuk a világosság helyett.* »Van olyan út, mely igaz az ember szeme előtt, de vége a halálnak útja.« (Péld 16,25) Amikor minden lehetőség megvan Isten akaratának megismerésére, a tudatlanság nem mentség a tévedésre és a bűnre. *Az az utas, aki több útvonal találkozásánál figyelmen kívül hagyja a jelzőtáblát, és a szerinte helyes utat választja, bármilyen jó szándékú, minden valószínűség szerint a rossz úton fogja találni magát.*» (Ellen G. White: *Korszakok nyomában*. BIK Kiadó, Bp., 2012, 555. o.)

2

Kinek a segítségével járható végig az igazság útja?

Péld 4,11 | Bölcsesség útjára tanítottalak téged, vezettek téged az igazság ösvényén.

Péld 28,5 | A gonoszságban élő emberek nem értik meg az igazságot, akik pedig keresik az Urat, mindent megértének.

.....

.....

.....

Miért csak az istenfélő ember számára érthető meg az igazság? Képes lehet-e bárki arra, hogy biztos mérték nélkül, önmaga, egész életében az igazság útján maradjon?

Újra és újra megfogalmazódik a pilátusi kérdés: „*Micsoda az igazság?*” (Jn 18,38) Példabeszédek könyvében Salamon egyértelműen állást foglal amellett, hogy egyetlen tökéletes igazság létezik csupán, ami megismerhető. Az igazság megismerésének pedig nincs semmilyen különleges előfeltétele, nem igényel semmilyen különleges feltételt az istenfélelmen kívül. Az igazság ugyanis nem található meg embereknél, nem található meg emberi intézményekben, csakis egy személynél: magánál Istennél.

Az igazság egyedüli forrása maga Isten, az éppen ezért csak az istenfélő ember számára nyilatkozik meg. „*A gonoszságban élő emberek nem értik meg az igazságot; akik pedig keresik az Urat, mindent megértének.*” Mindez azonban Istennel szerzett személyes tapasztalok hiányában nem lehetséges.

„Az egyetlen mód, ahogyan az igazság tökéletesebb megértésére juthatunk, ha Krisztus Lelke által szívünket szelíd, alárendelt állapotban őrizzuk meg... A megváltás terve oly messzeható, hogy a filozófia nem magyarázhatja meg. Mindig fennmarad egy rejtély, melybe a legmélyebb okoskodás sem pillanthat bele. *Az üdvösség tudományát nem lehet megmagyarázni, csak tapasztalatok által megismerni.* Csak az érzékelheti a Megváltó értékét, aki látja saját bűnösségét. (...)

Az igazságot lélekben kell elfogadni, ehhez az akarat beleegyezése szükséges. Ha az igazságot csak az értelemnek kellene alávetni, akkor a büszkeség nem lenne akadály

elfogadásának útjában. Az igazságot azonban a kegyelem szívbeli munkálkodása által kell elfogadni, ez pedig attól függ, lemondunk-e minden bűnről, melyet Isten Lelke felfed. Bármily nagy lehet az ember lehetősége az igazság ismeretének elnyerésére, mégsem válik hasznára, ha a szív nem nyílik meg annak befogadására, s tudatosan le nem mond minden szokásról és eljárásról, mely ellenkezik elveivel.

Akik ily módon alávetik magukat Istennek, s őszintén vágnak ismerni és cselekedni akarátát, azoknak Isten erejeként tárul fel az igazság, üdvösségükre. Képesek lesznek megkülönböztetni egymástól, aki Istenért szól, és aki csupán önmagáért.” (Ellen G. White: *Jézus élete*. Advent Kiadó, Bp., 1993, 417–418., 383. o.)

3 *Hogyan nyilatkozik meg a becsületesség és az igazságosság az anyagi dolgokban, az üzleti életben?*

Péld 16,11 | Az Úré az igaz mérték és mérőserpenyő, az ő műve minden mérőkö.

Péld 28,20 | A hívő ember bővelkedik áldásokkal, de aki hirtelen akar gazdagodni, büntetlen nem marad.

Péld 22,7 | A gazdag a szegényeken uralkodik, és szolgálja a kölcsönvevő a kölcsönadónak.

.....
 .....
 .....

„Minden foglalkozás jelentéseit, minden cselekedet legkisebb részleteit láthatatlan ellenőrök vizsgálják meg – annak tanúi, akik sohase követett el igazságtalanságot, sohasem nézi el a gonoszságot és sohasem szépíti a jogtalanságot.” (Ellen G. White: *Nevelés*. Üzleti elvekben követendő eljárások c. feje.)

„A nyolcadik parancsolat... elítéli az emberek meglopását, kizsákmányolását... Életünk ügyeinek legkisebb részleteiben is szigorú igazságosságot, becsületességet követel tőlünk. Megtiltja a kereskedelemben elkövetett rászedéseket, csalásokat. Megköveteli a tartozások és a munkabérek jogos és tisztességes meg- és kifizetését...”

Amikor embertársainkkal szemben kis becstelenséget és egyre nagyobb csalást követünk el, ugyanazt Istennel szemben is meg fogjuk tenni. Azok az emberek, akik megmaradnak jellemtelenségük útján, elveiket e szerint valósítják meg, míg végül saját lelküket is becsapják, és elvesztik a mennyet, az örök életet. Képesek feláldozni tisztességüket, hitüket kis világi előnyért...

A világnak joga van arra, hogy szigorú feddhetetlenséget várjon el azoktól, akik bibliás keresztényeknek vallják magukat. Egy ember közömbössége – aki nem fizeti meg valakinek jogos tartozását – egész népünket a megbízhatatlanság látszatának veszélyébe sodorja. Azok, akik kegyesnek vallják magukat, emeljék magasra a tantételeket, amelyeket vallanak, és ne adjanak alkalmat arra, hogy gyalázzák az igazságot meggondolatlan eljárásaik miatt. Az apostol azt mondja: »Senkinek semmivel ne tartozzatok...« (Rm 13,8)” (Ellen G. White: *Boldog otthon*. 330–332. o.)

Milyen két irányban érvényesüljön az igazságosság az ítélkezésben – mind a bírói, mind a személyes ítélkezésben?

Péld 17,15.26 | Aki igaznak mondja a bűnöst és kárhoztatja az igazat, utálatos az Úrnak egyaránt mind a kettő... Még megbírságot is az igazat nem jó, a tisztességest megverni igazságáért.

Péld 24,24–25 | Aki azt mondja az istentelennek: Igaz vagy, ezt megátkozzák a népek, megutálják a nemzetek. Akik pedig megfeddik a bűnöst, azoknak gyönyörűségükre lesz, és jó áldás száll reájuk!

Eszünkbe juthat Pilátus magatartása, aki megostoroztatta Jézust, noha meg volt győződve az ártatlanságáról (Jn 18,38; 19,1.9).

„A zsidók azonban éles felfogóképességükkel Pilátus gyengeségének a jelét látták meg abban, hogy így büntetett meg egy embert, akit ártatlannak jelentett ki... ezért még erősebben elhatározták, hogy minden áron megakadályozzák szabadon bocsátását...

Pilátus... visszaélt a bíró magas hivatalával, mikor annak alapelveit és saját tekintélyét feláldozta a csöcselék követeléseiért. Jézusnak nem volt további mondanivalója számára.” (Ellen G. White: *Jézus élete*. Pilátus palotájának az udvarán c. fejezet.)

Gondoljunk Josafát király esetére, aki a kirívó bűnt nem ítélte igazán bűnnek, barátkozott az istentelennel, és ezzel a magatartásával az Urat is megsértette: „Megtért pedig Jósafát, Júda királya az ő házához, Jeruzsálembé békével. Eleibe ment Jéhu próféta, a Hanáni fia, és mondta Jósafát királynak: *Avagy az istentelennek kellett-e segítségül lenned, és az Úrnak gyűlölőit szeretned? Ezért nagy az Úrnak haragja ellened.*” (2Krón 19,1–2)

Vagy gondoljunk Élire, aki szintén a bűn igazságos megítélésének elmulasztásával követett el alapvető hibát.

„Azoknak, akik nem merik kárhoztatni a gonoszt, felelniük kell majd mindazért a rosszért, ami a kötelességmulasztásukból származott. Az olyan bűnökért, amelyeket tekintélyük latba vetésével megakadályozhattak volna, éppúgy felelősek az emberek, mintha azokat maguk követték volna el.” (Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*. 609. o.)

Mire kell ügyelni még az ítélkezésnél?

Péld 17,23 | A kebelből kivett ajándékot az istentelen elveszi, a törvény útjának elfordítására.

Péld 24,23 | Személyt válogatni az ítéletben nem jó.

Péld 18,17 | Igaza van annak, aki első a perben, mígnem eljön az ő peres fele, és megvizsgálja őt.

Egy gyülekezeti tag és egy prédikátor egy városba utazott, összetalálkoztak a vonaton, és egy fülkében foglaltak helyet. A gyülekezeti tag elpanaszolta, hogy milyen keserűségeket okoz neki a felesége, milyen rossz bánásmódban van része otthon. A prédikátor végighallgatta, és nem szólt semmit. Útitársa egy idő múlva megszólította: Nem szólsz semmit mindarra, amit elmondtam neked? Nem, semmit – felelt a prédikátor, amíg nem hallgattam meg a feleségedet is. Bárcsak ilyen igazságosan járnánk el mindannyian, megemlékezve a harmadikként idézett ígéről.

Ugyancsak nem szabad szimpátia vagy bármilyen érdek alapján állást foglalnunk szemben álló felek között, hanem mind az ő, mind a saját érdekünkben pártatlan igazságosságra kell törekednünk.

„Akikben él a szeretet, azok nem kerülnek meg az igazságot, hogy megmeneküljenek a nyílt beszéd kellemetlen következményeitől. Amikor emberek vannak veszélyben, Isten szolgálja nem törődik önmagával, hanem azt az ígét mondja, amelyet Isten mondat vele. Nem hajlandó a bűnt mentesíteni vagy szépíteni... Isten nem tud felhasználni olyan embereket, akik a veszély idején – amikor erőre, bátorságra és minden befolyásra szükség van – félnek az igazság melletti határozott állásfoglalástól. Olyan emberekre vár, akik becsületesen harcolnak a hibák ellen, küzdenek a láthatatlan hatalmasságokkal szemben, a sötétség erői és a gonoszság lelkei ellen. Nékik mondja majd ezeket a szavakat: *»Jól van, jó és hű szolgám... menj be urad örömébe!«* (Mt 25,21)” (Ellen G: White: *Próféták és királyok*. Szigorú dorgálás c. fejezet)

Milyen ígéretet szólnak az igaz ember számára, és ezek milyen jövőt tárnak az istentelenek elé?

Péld 2,7 | Az igazaknak valóságos jót rejteget, pajzsot a tökéletesen járóknak.

Péld 11,9 | Az igazak a tudomány által megszabadulnak.

Péld 14,11 | Az istentelenek háza elvész, de az igazak sátra felvirágozik.

Péld 14,32 | Az ő nyavalyájába ejti magát az istentelen, az igaznak pedig halála idején is reménysége van.

.....
 .....
 | *Mi által tudja Isten végső győzelemre vezetni az igaz embert?
 Mi az igaz ember reménységének alapja a halál pillanatában?*

Azért különleges az Isten viszonyulása a benne hívőkhöz, mert az Isten jósága már itt, e földi életre nézve reménységet ad. Az emberi élet sok tekintetben tele van bizonytalansággal. A mai kor embere pedig még inkább úgy érzi, hogy az élete egyre kiszolgáltatottabb, amiért egyre erőteljesebben jelentkező körülményként érzékeli maga körül a bizonytalanságot. Folyamatosan a jövőre gondolunk, ami ismeretlen mindenki előtt, és ez az ismeretlenség is táplálja a bizonytalanságot. Sok esetben mások helyzetének alakulása, életének rosszra fordulása is további bizonytalanságot eredményezhet. Éppen ezért az emberek nagy részében kialakul a mának élés és a jövőre nem gondolás.

Az örömök azonnali s minél intenzívebb megélésének keresése csak pillanatnyi és gyorsan múló örömeket ad. Ezzel szemben az Isten ígérete az, hogy *„valóságos jót rejteget az igaz számára”*.

Érezhető a „valóságos” kifejezésben, hogy Isten nem látszat szerinti, nem hamis boldogságot kíván nyújtani. Egyúttal pajzs-ként veszi körül a benne bízókat. Ez az ígéret a mai kor embere számára az egyetlen valós alternatíva a világ által nyújtott bizonytalansággal szemben. A hívő ember biztonságban tudja élni az életét, mert isteni pajzs fogja körbe. Egész életében érezheti a gondviselés megnyilvánulását, Isten jelenlétét és támogatását, ami által megtapasztalt biztonság semmihez sem fogható.

Ez a tapasztalat az, ami miatt a hívő ember a haláltól sem fél, amikor eljön annak az ideje, mert tudja, hogy Ura elő fogja őt szólítani. Az örök életre eljutásnak pedig alapfeltétele az igazság ismerete. Ennek fontosságára mutat rá Salamon, amikor azt írja, hogy „a tudomány által szabadulnak meg az igazak”.

„Nem elég a jó szándék. Nem elég azt tenni, amit az ember helyesnek vél, vagy a lelkész helyesnek mond. Az ember üdvössége forog kockán. Mindenkinek személyesen kell kutatnia a Szentírást. Bármilyen erős is az ember meggyőződése, bármennyire is bízik abban, hogy a lelkész tudja, mi az igazság, nem építhet rá. De rendelkezik egy térképpel, amelyen fel van tüntetve a menny felé vezető út minden jelzése. Nem kell találgatnia. Minden értelmes lény első és legfontosabb kötelessége, hogy megtudja a Szentírásból, mi az igazság, aztán pedig a világosságban kell járnia, és mindenkit példája követésére kell buzdítania. Nap mint nap szorgalmasan kell kutatnunk a Bibliát, minden gondolatot mérlegelve és ígét ígével összevetve. Isten segítségével nekünk kell kialakítanunk nézeteinket, mint ahogy életünkért is saját magunk vagyunk felelősek Isten előtt.” (Ellen G. White: *Korszakok nyomában*. BIK Kiadó, Bp., 2012, 555–556. o.)

5. tanulmány – 2015. január 31.

„Az irgalmas szemű ember megáldatik”

Példabeszédek könyve 22,9

Hogyan határoznánk meg az irgalmasságot?

Péld 22,9 | Az irgalmas szemű ember megáldatik, mert adott az ő kenyereből a szegénynek.

(Vö.) **Lk 10,33** | Egy samaritánus pedig az úton menvén odaért, ahol [a sebesült ember] volt, és mikor látta őt, könyörületességre indult.

.....

.....

.....

Az irgalmasság a szeretetnek azt a fokát jelenti, amikor azt a viszonzástól teljesen függetlenül gyakoroljuk a méltatlanok, sőt még az ellenségeink iránt is. Az irgalmasság nem a cselekedetnél kezdődik. Mély, belső együttérzés a végső forrása. Az irgalmas samaritánus is „*könyörületességre indult*”, amikor nemcsak éppen rávetette a szemét arra az idegenre, aki az útfélen

összevissza verve feküdt, hanem beleképzelte magát a helyzetébe. Együttérzés, megértő beleérzés nélkül nincsen irgalmasság.

Az irgalmas lelkületű ember sem gyűlöletet, sem megrovást nem táplál magában a másik ember iránt. Ha adott esetben mégoly nagy is a másik felelőssége bűnéért, áldozatnak is tekintti őt, és legfőképpen annak. Szánalom ébred a szívében iránta. Nem pillanatnyi elhatározás folytán, hanem ez a szokása: „*Irgalmas szemű.*” Együttérzés a szívben, együttérzés a tekintetben, majd a szólásban és a cselekedetben.

Az „irgalmas szemű” ember kifejezés bizonyára a másik szüksége iránt figyelmes emberre is utal. A nyomorúságban lévők nem mindig kiáltanak. Sok a szemérmes szegény és szenvedő, akiknek nincs lelki erejük beszélni a bajukról, és segítséget kérni. Nagy szükség van „irgalmas szemű” keresztényekre.

2 *Nélkülözheti-e az irgalmas lelkületet és az irgalmasság cselekedeteit bárki, aki hívőnek vallja magát?*

Péld 19,22 | Amit leginkább kell az embernek kívánni, az irgalmasság az...

(Vö.) **Lk 6,36** | Legyetek azért irgalmasok, mint a ti Atyátok is irgalmas.

Mivel az irgalmasság az egyedülálló isteni, mennyei szeretet tulajdonsága, az irgalmasság és a tökéletesség szinte váltófogalmak az Írásban: Mt 5,48; vö. Lk 6,36.

„Az ember szíve természeténél fogva hideg, sötét, rideg. Ha valaki az irgalmasság és megbocsátás szellemét tanúsítja, nem magától teszi, hanem a Szentlélek hat rá, a Szentlélek munkálkodik szívében. Az irgalmas emberekben Isten részvételtjes szeretete nyilvánul meg, mert ők az isteni természet részesei. Szívük egy ütemre dobban a végtelen Szeretettel; menteni törekszenek, és nem kárhozthatni... Ha a szerencsétlenek, a szűkölködők, a bűn és a hitetlenség áldozatai segítséget kérnek, a keresztény nem azt kérdezi, hogy vajon megérdemlik-e, hanem egy kérdés foglalkoztatja: hogyan segíthetek rajtuk? A legnyomorultabb és legmegvetettebb emberben is olyan lelket lát, akiért Jézus meghalt, s akik érdekében Isten megbízta gyermekeit, hogy a békéltetés szolgálatát végezzék.” (Ellen G. White: *Gondolatok a Hegyi beszédéről*. Boldogok az irgalmasok: mert ők irgalmasságot nyernek c. fej.)

Aki elfogadta a Szentlélek megvilágosító munkáját, majd vezetését, és mégsem fejlődik az irgalmasságban, az magával a teremő Istennel kerül ellentétbe.

Az irgalmasságot a szó igazi értelmében csak a megtérés, gondolkodásmódunk megváltozása hozza el, engedi be az életünkbe. Az irgalmasság együttérzés, részvét, de nem csupán érzés szintjén, hanem cselekvő módon is. Nem pillanatnyi ellágyulás, könnyecseppek az arcon, olvadékony beszéd. Olyan cselekvés, amit Jézus állított elénk az irgalmas samaritánusról szóló példázatában.

A samaritánus esetében az irgalmas tekintetet egymás után következő tettek követték. Mégpedig hiánytalanul, beteljesítve a „minőségi figyelem” várható fejleményeit. Nemcsak megszakította útját, és leszállva lováról, kimosta a szerencsétlenül járt

ember sebeit, hanem vendégfogadóba is vitte. Vele töltötte az éjszakát. Távozáskor pénzt is hagyott a fogadónak további ellátására. Nagylelkűsége odáig vitte, hogy még azt is felajánlotta: ha többet kellene ráköltenie annál, mint amit adott, később azt is megadja neki.

Az irgalmasság úgy igaz és teljes, ha cselekedetben látjuk megnyilatkozni. Ne elégedjünk meg azzal, hogy a negyed- vagy félúton támogatunk valakit, legyen teljes az irgalmasság cselekedete, az adott szükségleteknek és lehetőségeknek megfelelő.

3 *Ellentétben áll-e az irgalmasság az igazságossággal? Tehetünk-e a hétköznapi életben az ellen valamit, hogy az irgalom, a könyörület ne adjon visszaélésre alkalmat?*

Péld 21,21 | Aki követi az igazságot és az irgalmasságot, nyer életet, igazságot és tisztességet.

Péld 17,9 | Elfedezi a vétket, aki keresi a szeretetet; aki pedig ismétlen előhoz egy dolgot, elszakasztja egymástól a barátságokat is.

Péld 28,13 | Aki elfedezi az ő vétkeit, nem lesz jó dolga; aki pedig megvallja és elhagyja, irgalmasságot nyer.

.....
 .....
 .....

Aki nem tanul igazságot, nem fogja értékelni az irgalmasságot. Aki nem látja igazságban a dolgokat, nem fogja felfedezni és elismerni Isten irgalmasságát. Az igazság felismerésének út-

ján jutunk el az irgalmassághoz, majd abban részesülve megerősödik bennünk az igazság.

Sokan úgy vélik, az irgalmasság „túl sok”. Túlzás. Így vélekedett a híres római sztoikus gondolkodó, Seneca is, aki *A nagylelkűségről* című művében azt fejtegeti, hogy a nagylelkűség még megengedhető, az irgalmasság azonban már túlmegy a mértéken, és visszaélésekre ad alkalmat, végső soron tehát elrontja azt, aki részesül belőle. Ennek a lehetősége valóban nincs kizárva. Ismerünk egyeseket, csoportokat, közösségeket is, akik belesnek ebbe a súlyos bűnbe. Isten azért fejezte ki irgalmasságát Jézus halálában, hogy a szeretettel való visszaélés lehetőségét a legkisebbre csökkentse: talán azzal szemben nem élünk vissza, aki az életét képes volt feláldozni értünk. A legrútabb bűn ezért a hitehagyás, a Megváltó elárulása.

Az irgalmasság sosem járhat értelem, bölcsesség nélkül. Aki egyszer eljátszotta a bizalmunkat, arra továbbra sem tekinthetünk bizalmatlanul, még kevésbé bélyegezhetjük meg, azonban tanácsos óvatosságnak lennünk vele szemben (Mt 10,17). Néha bizony szükséges kellő távolságot tartanunk az emberekkel való érintkezésben (Lk 23,9). Az irgalmasság tehát – túl azon, hogy a hívő ember magatartásának alapja – olykor választás kérdése is. Mint a nevelők (szülők, óvónők, tanítók és tanárok), élhetünk a büntető szigor, az enyhébb feddés, valamint az elengedés, a teljes megbocsátás eszközeivel. Meg kell azonban tanulnunk, hogy az előző kettőből sem hiányozhat az utóbbi.

„Isten nem bosszúálló. Nem büntetni akar, hanem megmenteni. Még gondviselésén át tanúsított szigorának is az a célja, hogy üdvöztse konok teremtményeit.” (Ellen G. White: *Gondolatok a Hegyi beszédről*. Boldogok az irgalmasságok, mert ők irgalmasságot nyernek c. fej.)

Isten eleve az irgalom, a megbocsátás útján közelít mindenkihez. Nem mi érdemljük ki irgalmasságát. Méltók azonban csak úgy leszünk rá, csak akkor ér célba az életünkben, ha a meg nem érdemelt jóság valóban fölolvastja önzésünk jégpáncélját.

„Aki nem bocsát meg, azt az utat zárja el, amelyen ő is kegyelmet nyerhetne Istentől. Ne gondoljuk, hogy ha az ellenünk vétkezők nem vallják be bűnüket, jogunk lenne megvonni tőlük bocsánatunkat. Igaz, hogy kötelességük volna bűnbánattal és bűnvallomással alázni meg szívüket; nekünk azonban akár bevallják hibájukat, akár nem, mindenképpen a szánakozó irgalmasság szellemével kell viseltetnünk az ellenünk vétkezők iránt. Bármilyen súlyosan bántalmaztak is minket, mégse melengessünk neheztelést, mégse sajnálgassuk magunkat sérelmeink miatt, hanem ahogyan reméljük, hogy Isten elleni vétkeink bocsánatot nyernek, úgy bocsássunk meg mindent mindenkinek, bármit is vétett ellenünk.” (Ellen G. White: *Gondolatok a Hegyi beszédről*. Bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek c. fej.)

A hétköznapi életben gyakran megtörténik, hogy a legőszintébb bocsánatkérésre sem érkezik kedvező válasz. Ha a feszült viszony tartósan megmarad, esetleg évekig is elhúzódik, és családi, vagy gyülekezeti körben történik ez meg, sokszor hallunk panaszszót, hogy folytonosan égető seb marad ez azoknál, akik rendezni akarták a viszályt, de mégsem sikerült. Szeretnénk azt a tanácsot adni, hogy ezt a gyötrelmünket is mindenestül vessük a jó Isten. Ha valamiért tényleg őszinte szívből bocsánatot kértünk, és még a bocsánatkérés előtt a jó Istennel tisztáztuk

hibánkat, utána tudatosuljon bennünk az, hogy Isten bocsánatát az emberek engesztelhetetlensége nem húzhatja keresztül. Ezekből az esetekből is láthatjuk, mennyivel egyszerűbb a dolog a Teremtő Istennel rendezni a bűnt, mint gyakran emberek viszonylatában. Ne maradjon tehát bennünk rossz érzés, ne emlegessük másoknak azt, hogy nem nyertünk bocsánatot emberek részéről. Ha ezt a terhet Istenre vetettük, számunkra ez nem jelenthet szenvedést, nehezebb helyzetben sajnos az az ember marad, aki nem képes a megbocsátásra.

Megbocsátás nélkül nem lehet élni. Azt mindenki beláthatja, hogy nincs olyan ember, aki nem követne el hibákat, tehát mindannyian irgalomra szoruló lények vagyunk. Aki ebből a sorból magát kiemeli, és úgy gondolja, hogy ő fölötte áll másoknak, az nem csak hazugságot követ el, hanem Isten személyét is rossz színbe állítja be, hiszen Isten készséges a megbocsátásra, és gyönyörködik az irgalmasságban, ahogy ezt számtalan ige által megerősíti (Zsolt 103., Mik 7., Mt 6. fej.). A kellemetlen esetek neveljenek bennünket arra, hogy belőlünk soha ne kelljen kicsikarni a megbocsátást, hanem már akkor megbocsássunk, amikor egy rossz dolog megtörténik, vagy amikor a másik még nem kért ezért bocsánatot.

Hogyan buzdít az Úr különösképpen is a szenvedők, a védtelenül kiszolgáltatottak és az elveszés közvetlen veszélyében forgók iránti irgalmasságra?

Péld 31,8 | Nyisd meg a te szádat amellelt, aki néma, és azoknak dolgában, akik adattak veszedelemre.

Péld 24,11 | Szabadítsd meg azokat, akik a halálra vitetnek, és akik a megöletésre tántorognak, tartóztasd meg!

Milyen irgalmasságot tanúsítsunk ellenségeink iránt?

Péld 25,21–22 | Ha éhezik, aki téged gyűlöl, adj enni néki kenyeret, és ha szomjúhozik, adj neki inni vizet, mert eleven szemet gyűjtesz az ő fejére, és az Úr megfizeti néked.

(Vö.) **Rm 12,20–21** | Azért, ha éhezik a te ellenséged, adj neki enni, ha szomjúhozik, adj neki inni, mert ha ezt műveled, eleven szemet gyűjtesz az ő fejére. Ne győzöttessél meg a gonosztól, hanem a gonoszt jóval győzd meg.

.....
 .....
 .....

„Mert az is úgyszólván a kerülő úton való visszafizetés formája, ha megvonjuk jótékonyágunkat azoktól, akik megsértettek minket. Az »étel és ital« szavakon értsük a szívességek minden fajtáját. Tehát amennyire lehetőség van rá – bármily dologban szorul rá ellenséged akár segítségedre, akár tanácsodra vagy cselekedetedre –, köteles vagy őt gyámolítani. Továbbá ellenségünknek nem azt nevezi, akit mi magunk gyűlölünk, hanem aki velünk szemben ellenséges dolgokat cselekszik... Eleven szemet gyűjtesz... Úgy veszem, hogy a lelke így vagy úgy megtörik majd. Mert a jótétemények bizonyára vagy egészen meglágyítják ellenségünket, vagy ha annyira konok természetű, hogy egyáltalán nem szelídül meg, mégis égni és gyötrődni fog lelkiismeretének tanúságtételétől... Itt, a földön állandó harcban vagyunk a gonosszággal. Ha hasonlóval akarjuk viszonzni, ezzel bevalljuk, hogy az győzött le minket. Ha ellenben a rosszért jóval fizetünk, akkor már győzhetetlen lelki szilárdságot

.....
 .....
 .....

„Isten megelevenítő ereje az egész természetet áthatja. Ha egy fa megsérül, ha egy emberi lény megsebesül, vagy egy tagja eltörik, akkor a természet azonnal megkezd a kár jóvátételét. Mielőtt fellép az igény, a gyógyító erők már készen állnak. Mihelyt egy tag megsérül, mindnyájan a helyreállítás munkájának szentelik magukat. Így van ez lelki téren is... Minden kísértésnek alávetett lelket megsért és megsebez a Gonosz, ahol azonban a bűn jelen van, ott van az Üdvözítő is. Krisztus műve az, hogy meggyógyítsa a töredelmes szívűeket, hogy »a foglyoknak szabadulást hirdessen, és szabadon bocsássa a lesújtottakat« (Lk 4,18). Ebben a munkában segítenünk kell.

»Ha előfogja is az embert valami bűn, ti lelkiek, igazítsátok útba...« – olvassuk a Szentírásban (Gal 6,1). Ez a kifejezés, »igazítsátok útba«, azt jelenti, hogy mint egy kifiamodott tagot, tegyük ismét helyre. Aki tévedésben van, bűnbe esik, és kizökken mindabból, ami őt körülvette. Lehet, hogy beismeri bűnét, lelkiismeret-furdalásai is lehetnek, de nem képes talpra állni. Aggódik és lelkileg összezavarodottá, legyőzötté és gyámoltalanná vált. Meg kell őt újra nyerni és gyógyítani, helyre kell állítani életét. Igazítsátok útba, ti lelkiek! Csak a Jézusból áradó szeretet képes meggyógyítani. Csak az tudja ismét rendbe hozni a megsebzett lelkeket, akiben úgy árad ez a szeretet, mint a fában a nedv, vagy testben a vér.» (Ellen G. White: *Nevelés/Előtted az élet*. 111. o.)

tanúsítunk. Valóban ez a legszebb neme a győzelemnek... Aki a rosszat rosszal próbálja legyőzni, esetleg legyőzi gonoszúsággal az ellenségét, de a maga romlására, mert ha így cselekszik, akkor az ördög zsoldjába szegődik.” (Kálvin János: *A Római levél magyarázata*. A 12,20–21-hez fűzött kommentár.)

6 *Milyen megindító módon készítetnek Példabeszédek könyve bölcs mondásai a szegények és az ínségben lévők iránti irgalmasságra? Milyen nyomatékos intelmekkel óvnak az irgalmatlanságtól?*

Péld 14,31 | Aki elnyomja a szegényt, gyalázzal illeti annak Teremtőjét, az pedig tiszteli, aki könyörül a szűkölködőn.

Péld 19,17 | Kölcsön ad az Úrnak, aki kegyelmes a szegényhez, és az ő jótéteményét megfizeti neki.

Péld 22,22–23 | Ne rabold ki a szegényt, mert szegény ő, és meg ne rontsd a nyomorultat a kapuban, mert az Úr forgatja azoknak ügyét, és kirablóik életét elragadja.

Péld 23,10–11 | Ne mozdítsd meg a régi határt, és az árvák mezeibe ne kapj, mert az ő Megváltójuk erős, Ő forgatja az ügyüket ellened!

.....
 .....
 .....

„Akik kapcsolatban vannak Istennel, azok nemcsak kerülnek minden igazságtalanságot, hanem Isten irgalmát és jóságát is közvetítik mindazoknak, akikkel érintkezésbe

kerülnek. Isten nem szentesíti a személyválogatást, de semmiképpen sem hagyja jóvá azok eljárását sem, akik nem tesznek különbséget a szegények, az árvák és az özvegyek javára.” (Ellen G. White: *20. sz. levél*. 1893)

„Ezekre a szavakra hívták fel figyelmemet: »Ímé, a ti mezőiteket learató munkások bére, amit ti elfogtatok, kiált. És az aratók kiáltásai eljutottak a Seregek Urának füleihez.« (Jak 5,4) Sokszor sokkal több köze van Sátánnak a felhalmozott gazdagsághoz, mint Istennek. Jó részét a munkások visszatartott béréből gyűjtik. Úgy vagyonsodnak, hogy kihasználják a munkásokat, ahol csak tehetik, s így gyarapítják kincsüket, amely majd megemészti testüket, mint a tűz.

Vannak, akik nem szigorúan becsületesek és tisztességesek... Az ilyeneknek meg kell változniuk... Sok szombatünneplő is vétkezik e téren. Még szegény testvéreiket is kihasználják, és a bővelkedők többet kérnek javaikért, mint amennyit azok érnek, többet, mint amennyit ők fizetnének azokért. Ugyanakkor a szegény testvérek pénzügyi zavarba és nyomorba jutnak az anyagiak hiánya miatt. Isten mindent tudja. Minden önző tett, minden irigy zsarolás megkapja jutalmát.

Láttam, hogy kegyetlen és igazságtalan dolog az, ha semmibe vesszük testvérünk helyzetét. Ha valaki szorult helyzetbe jut, avagy szegény, pedig minden tőle telhetőt megtesz, akkor engedményeket kell neki tennünk, és még a teljes árat sem szabad elkérni az áruért, amit a gazdagbattól vásárol, hanem könyörületesen kell bánni vele. Isten helyesli az ilyen jó tetteket, és aki így cselekszik, nem veszíti el jutalmát. De félelmetes számla tanúskodik majd sok szombattartó ellen, szűkmarkú és irigy tetteik miatt...

A gazdagoknak nincs joguk kamatot kérni szegény testvéreiktől... Ha veled élő testvéred nyomorba jut, és nincs biztosítva a megélhetése, akkor segítsd. Ne végy tőle kamatot, hanem féld Istent, hogy testvéred eléldegélhessen melletted... Zsugori lelkületük miatt Isten neheztel némely szombatünneplőre. Annyira vágynak a nyereségre, hogy kihasználják a szegény, szerencsétlen testvéreket, amikor azok nyomorba jutnak. A jómódúak így növelik tovább már úgyis bőséges javaikat, ugyanakkor a szegény testvérek megsínylik az összeg hiányát. »Talán őrizője vagyok testvéremnek?« – a tehetősek szívtelensége ezt harsogja.

Voltak viszont szegény testvérek, akik elvárták, hogy szüntelen előnyökhöz juttassák őket, pedig a maguk erejére kellett volna támaszkodniuk. Legnagyobb kárukra az lett volna, ha segítézik őket. Némelyek a saját fejük után mentek, és nem voltak hajlandók sem kérni, sem megfogadni a tanácsot. Nekik meg kellett szenvedniük szerencsétlen számításaikért, és mégis, ugyanezek véleménye szerint gazdagabb testvéreiknek kellene őket támogatniuk... A gazdagok viszont egy kalap alá vettek valamennyi szegényt, pedig a szegények egy része mindent megtesz, ami szegénységéből telik, hogy dicsőítse Istent, jót tegyen és az igazságért éljen. Ezek a szegények igen értékes emberek, ítélőképességük kifogástalan, lelkületük pedig becses az Isten szemében.” (Ellen G. White: *Bizonyságtételek*. I. köt., 169–170, 495–496. o.)

6. tanulmány – 2015. február 7.

„Az embernek értelme hosszútűrővé teszi őt”

Az indulatok fegyelmezése, megszelídítése

Hogyan óv bennünket az Ige a felindulástól és a haragtól, attól, hogy indulatainknak szabad utat engedjünk?

1

Péld 29,11/a | Minden indulatát szabadon engedi a bolond...¹

Péld 15,18/a | A haragos férfiú háborúságot szerez;

Péld 19,19 | A nagy haragú ember büntetést szenvedjen, mert ha menteni akarod, még növeled haragját.

(Vö.) **Efész 2,3/b** | ...természet szerint a harag fiai voltunk...

.....
 .....
 .....

Vajon erős vagy gyenge jellem az indulatos ember? Mit jelent „természet szerint a harag fiainak” lenni? Valójában milyen hatalom uralma alatt áll az, aki nem uralkodik az indulatain?

¹ A revideált Károlyi-fordítás szerint.

Sokan felvállalják, illetve védik az indulataik kinyilvánítását – „ami a szívemen, az a számon” felkiáltással (vö. Jer 17,9) –, az Ige minősítése azonban sokatmondó, amikor *bolondnak* nevezi azt az embert, aki így cselekszik. A haragos ember háborúságot szerez, tehát azzal, hogy szabad utat enged a haragjának, az indulatainak nyilvánvalóan nem jut közelebb az általa ily módon elérni kívánt megoldáshoz – „*mert ember haragja Isten igazságát nem munkálja*” (Jak 1,20) – sőt, sokszor még nagyobb kárt okoz. A Példabeszédek könyvéből idézett harmadik ige arról szól, hogy milyen nehezen közelíthető meg az ilyen értelmetlenül viselkedő ember – „*ha menteni akarod, még növeled haragját*”.

Pál apostol „*természet szerint a harag fiainak*” nevezi az embert, s ez két értelemben is igaz: egyrészt a bűneset óta mindenki a természetében hordozza – igaz különböző mértékben – az indulatosságot, másrészt amíg ez uralkodik valakinek az életében, addig biztosan Isten rosszsallása kíséri az illetőt.

„Az emberek egy része anélkül nőtt fel hogy önuralmat tanult volna, nem zabolázták meg sem indulataikat, sem nyelvüket. Egyesek közülük Krisztus követőinek vallják magukat, de nem azok. Jézus nem adott ilyen példát nekik. Ha az Üdvözítő szelídsége és alázata lenne bennük, nem adnának szabad utat a természetes szív késztetéseinek cselekedeteikben, mert ez Sátólól van. Vannak, akik idegesek, és ha szavaikban, kedélyállapotukban kezdik elveszíteni önuralmukat valamilyen provokáció hatására, olyan mérgezést kapnak a haragtól, mint az iszákos az italtól. Esztelenek, s nem egykönnyen tudod jobb belátásra bírni vagy meggyőzni őket. Ilyenkor nem józanok, Sátólól teljes mértékben uralja őket. Minden egyes ilyen haragkitörés

gyengíti idegrendszerüket és erkölcsi erejüket, s nehezebbé teszi azt, hogy a következő provokációnál uralkodjanak magukon.

Ezeknek az embereknek egyetlen gyógyszerük van: helyes viselkedés, önuralom minden körülmények között. Erőfeszítésük, hogy olyan kedvező helyzetet teremtsenek maguknak, amelyben az énjüket nem éri bosszantás, legfeljebb rövid ideig lehet eredményes. Sátólól ismeri ezeknek a szegény lelkeknek az érzékeny pontjait, és ott támadja őket ismét és ismét. Állandó nyugtalanításnak lesznek kitéve mindaddig, amíg önmagukat sokra tartják. A legnehezebb terhet viselik ezek az emberek, amit csak halandó cipelhet, ez pedig az »én«, a „megszenteletlen, az alárendeltséget nem tanult »én«.” (Ellen G. White: *Youth Instructor*. 1886. november 10.)

„Senki se tudja úgy csökkenteni jó hatásunkat, mint mi maguk, ha eltűrjük féktelen dühkitöréseinket. A veszekedős természetű nem ismer igaz boldogságot, s ritkán elégedett. Mindig jobb helyzetbe remél kerülni, vagy meg szeretné változtatni a környezetét, hogy békessége és nyugalma legyen. Élete mintha súlyos keresztelkkel és próbákkal lenne tele, pedig ha uralkodna rossz természetén, ha zablát tenne nyelvére, sok kellemetlenséget elkerülhetne. »A szelíd felelet lecsillapítja a haragot.« A bosszúállás sohasem hódított még meg ellenséget.” (Ellen G. White: *Bizonyágtételek a gyülekezetek számára*. IV. köt., 263–264. o.)

„Sokan összetévesztik az erős szenvedélyeket az erős jellemmel, az igazság azonban az, hogy akin a szenvedélyei uralkodnak, gyenge ember.” (Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*. BIK Kiadó, Bp., 2001, 512. o.)

2 Milyen szemléletes hasonlattal jellemzi Példabeszédek könyve az önuralom nélküli embert?

Péld 25,28 | Mint a megromlott és kerítés nélkül való város, olyan a férfi, akinek nincs uralma az ő lelkén.

(Vö.) **Zsolt 31,22** | Áldott az Úr, hogy csodálatossá tette kegyelmét rajtam, mint egy megerősített városon!

Az eredeti héber szövegben *kerítés* helyett inkább *kőfalról* van szó. Az ókorban a szinte állandó háborúskodás között az ellenséges csapatok gyakori támadásai miatt kőfalakkal vették körül a városokat. Salamon is ezt a képet használta fel a lelki hadviselésben a lélek védő erősségeinek az érzékeltetésére. Isten kegyelme által azonban ismét „*megerősített város*” lehet az embert, és ellen tud állni a kísértéseknek.

„A lélek védőbástyái leomlanak. Az ember nem tud sorompót állítani a bűn útjába. Ha egyszer valaki áthágja Isten igéjének korlátait, s visszautasítja Szentlelkét, nem tudhatja, hogy a romlásnak milyen mélységeibe süllyedhet. Titkos bűn vagy uralkodó szenvedély tarthatja rabságában, s ő tehetetlen...” (Ellen G. White: *Jézus élete*. Advent Kiadó, 2003, 207. o.)

„Az ember nem egyetlen, nem számos, hanem minden egyes ige szerint éljen, mely Isten szájából származik. Egyetlen szót sem vehetünk semmibe, bármilyen jelen-

téktelennek tűnik is előttünk. Egyetlen parancsolat sincs a törvényben, mely ne az ember javát és boldogságát szolgálná, mind ebben, mind az eljövendő életben. Az Isten törvénye iránti engedelmség által az embert mintegy várfal, kőfal veszi körül, mely visszatartja őt a gonosz tettek elkövetésétől. Ha valaki egyetlen ponton is ledönti ezt az Isten által állított korlátot, az a kőfalnak azt a képességét pusztítja el, hogy megvédje őt. Hiszen így utat nyitott, melyen az ellenség be tud hatolni, hogy pusztítson, tönkretessen.

Amikor őszüleink vették a bátorságot, hogy bár csak egyetlen ponton is, de semmibe vegyék Isten akaratát, azaz a nyomorúság zsilipjeit nyitották meg a világra. Aki követi példájukat, hasonló következményeket fog aratni. A törvény minden utasításának alapzata Isten szeretete, s aki eltávolodik Isten parancsolataitól, az tulajdon boldogtalanságának és romlásának vet ágyat.” (Ellen G. White: *Gondolatok a Hegyi beszédről*. BIK, Bp., 2001, 58–59. o.)

3 Mekkora értéke van a türelemnek és az önuralomnak a példabeszédek szerint? Mi az, amivel megkönnyíthetjük nyugalomunk megőrzését?

Péld 16,32 | Jobb a hosszútűró az erősnél, és aki uralkodik a maga indulatán annál, aki várost vesz be.

Péld 15,16 | Jobb a kevés az Úr félelmével, mint a temérdek kincs, ahol háborúság van.

(Vö.) **Préd 4,6** | Jobb egy teljes marok nyugalommal, mint mind a két maroknak teljessége nagy munkával és lelki gyötrellemmel.

Miért nagyobb dolog önmagunkat legyőzni, mint a világban sikereket elérni (a mai viszonyoknak megfelelően az Ige által említett városok bevételét)? Hogyan függ ezzel össze Jézus óvása: „Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de az ő lelkében kárt vall?” (Mt 16,26) Milyen összefüggés van a túl sokat vállaló, megfeszített munka és az önuralom között?

A *hosszútűrő* kifejezést a mai magyar nyelv már nem használja. Az eredeti héber fogalom a hosszúsághoz kapcsolódik, s jelentése *meghosszabbít, késleltet, visszatart (haragot, indulatot)*. Az új protestáns fordítás így adja vissza a vers jelentését: *„Többet ér a türelmes ember a hősnél, és az indulatán uralkodó annál, aki várost hódít.”* Érdekes, hogy van egy hasonló kijelentés Buddha tanításában is, aki az i. e. VI–V. században élt, tehát mintegy 400–450 évvel a Példabeszédek keletkezése után. *„Aki önmagát győzi le, nagyobb diadalt arat, mintha ezerszer ezer embert győzne le csatában; jobb magunkat legyőzni, mint az egész emberiséget.”* (Schmidt József: *Buddha tanítása*. Farkas Lőrinc Imre Könyvkiadó, Budapest, 2004, 151. o.)

„Az a férfi és nő, aki megőrzi higgadtságát, amikor kísértetik, magasabb helyen áll Isten és a mennyei angyalok szemében, mint a leghíresebb tábornok, aki valaha is ütközetbe vitte és győzelemre vezette hadseregét. Egy ünneptelt császár mondta a halálos ágyán: »Összes hódításaim között csak egy van, ami most vigaszt nyújt nekem: hogy legyőztem saját féktelen természetemet.« Nagy Sándor és

Caesar könnyebbnek találták legyőzni a világot, mint legyőzni önmagukat. Miután nemzetet nemzet után igáztak le, végül elestek – egyikük a mértéktelenség áldozata lett, a másik örült becsvágyáé.” (Ellen G. White: *Gyermeknevelés*. BIK Kiadó, Bp., 1998, 61–62. o.)

„A túlfeszített munka is gyakran lehet okozója annak, hogy elveszítjük önuralmunkat. De az Úr sohasem kényszerít senkit sietős, bonyolult munkára. Sokan olyan súlyos terheket vesznek magukra, amelyeket a könyörületes mennyei Atya nem nekik szánt. Az Úr senkit sem kötelez eszeveszett hajszára. Isten azt kívánja, hogy tudatára ébredjünk, hogy nem dicsőítjük Őt, ha túlterheljük magunkat, ha szívünk és agyunk kifárad, s ingerült, bős szidalmakat szórunk. Csak azokat a felelőségeket vegyük magunkra, melyeket az Úr szabott ránk, és Benne bízva legyen szívünk tiszta, nyugodt és nyájas.” (Ellen G. White: *Üzenet az ifjúságnak*. BIK Kiadó, Bp., 2002, 75. o.)

Melyik az emberi életnek az a területe, ahol a legnehezebb önuralmat gyakorolni az Ige szerint?

Péld 15,28 | Az igaznak elméje meggondolja, mit szóljon; az istentelenekek szája pedig ontja a gonoszt.

Péld 18,13 | Aki felel valamit, míg meg nem hallja, ez bolondság és gyalázatos rá nézve.

Péld 21,23 | Aki megőrzi száját és nyelvét, megtartja életét a nyomorúságtól.

Miért annyira kiemelt terület a beszéd a példabeszédekben, miért foglalkozik annyi mondás az itt elkövetett hibákkal?

„A nyelv használatában talán nincs még egy olyan hiba amely felett fiatal és öreg könnyebben siklik el, mint az elhamarkodott, türelmetlen beszéd. Azt gondolják, hogy elegendő mentség számukra, ha így érvelnek: »Kijöttem a sodromból, és nem úgy gondoltam a valóságban, ahogyan mondtam.« Isten Igéje azonban nem veszi oly könnyen ezt a hibát...

Az elhamarkodott, felületes, szenvedélyes beszéd olyan károkat okozhat, melyeket egy egész élet bűnbánata sem tehet meg nem törtéنتté. Ó, mily sok szív tört meg, milyen sok barát idegenedett el, mily sok élet szenvedett hajótörést azoknak éles, elhamarkodott szavai által, akinek segítséget és gyógyulást kellett volna hozniuk!” (Ellen G. White: *Nevelés/Előtted az élet*. Advent Kiadó, Bp., 1992, 236. o.)

„Egyedül a végtelen Isten tudja felmérni azt a kárt, amit a meggondolatlan szavak okoznak. Ezek a szavak csak úgy leperegnek az ajkunkról, és talán nem is akarunk megsebezni velük senkit, mégis tanúskodnak benső gondolatainkról, és munkát végeznek a Gonosz oldalán. Mennyi boldogtalanság származott a gondolkodás nélkül kimondott, barátságtalan szavakból a családi körben! Hányszor nyomják kemény szavak valakinek a lelkét, amelyek talán évekkel ezelőtt hangzottak el, de sohasem vesztették el fullánkjukat. Mint hitvalló keresztényeknek, meg kell fontolnunk azt a befolyást, amit szavaink gyakorolnak azokra, akikkel kapcsolatba lépünk, akár hívők, akár nem. Szavainkat figyelik, és számba veszik a kárt, amit meggondolatlan kijelentéseink okoznak. Utólagosan – akár hí-

vőkkel, akár nem hívőkkel volt kapcsolatunk – nem lehet teljes mértékben közömbösíteni a könnyelmű, balga szavak kedvezőtlen következményeit. Szavaink megmutatják, milyen eledellel táplálkozik lelkünk.” (Ellen G. White: *Youth Instructor*. 1895. június 27. Idézi: *Felettébb tiszta a te beszéded*. Január 21.)

Hogyan érzékelteti Példabeszédek könyve az önmagunkkal vívott küzdelem súlyos voltát, illetve azt, hogy ezt a küzdelmet soha nem szabad feladni?

Péld 24,16/a | Mert ha hétszer elesik is az igaz, ugyan felkél azért.

Péld 18,9 | Aki lágyan viseli magát az ő dolgában, testvére annak, aki tönkretesz.

(Vö.) **Zsolt 37,23–24** | Az Úr szilárdítja meg az igaz ember lépéseit, és útját kedveli. Ha elesik, nem terül el, mert az Úr támogatja kezével.

Jer 8,4 | Ezt is mondjad nekik: Így szól az Úr: Úgy esnek-e el, hogy fel nem kelhetnek? Ha elfordulnak, nem fordulhatnak-e vissza?

Mik 7,8 | Ne örülj, én ellenségem! Elestem ugyan, de felkelek, mert ha még a sötétségben ülnék is, az Úr az én világosságom!

Értelmezzük a fenti igék fényében a küzdő alkoholbetegek körében ismert mondást: „Elesni emberi dolog, fekvve maradni ördögi, felkelni isteni!”

Igazán tanulságos és egyben bátorító, felemelő összegyűjteni és átgondolni az „elesésekkel” foglalkozó bibliai kijelentéseket. Egyrészt mutatják, hogy mekkora küzdelembe kerül mindenki, aki felveszi a küzdelmet a természetével, az indulataival. Sajnos a kudarcok, az elesések, a visszaesések szinte törvényszerűek. Isten mégis bátorít, hogy elinduljunk ezen az úton, és ő „*megtá-mogat minden elesendőit*” (Zsolt 146,14), megszilárdítja lépteinket. Ösztönöz arra, hogy újra és újra felkeljünk az elesések után az, hogy aki itt, ebben a küzdelemben „lágyan viseli magát”, az „tönkremegy”.

„Amit mi nem győzünk le, az minket fog legyőzni, és pusztulásunkat munkálja.” (Ellen G. White: *Krisztushoz vezető lépések*, BIK Kiadó, Bp., 2000, 30. o.)

„És ha el is hagy néha türelmed és higgadságod, ne add fel a küzdelmet! Határozd el ismételten erősen, hogy megőrzöd nyugalmadat minden támadással szemben, és állandóan isteni Mesteredre nézel. A bűnre nincsen mentség. A kísértő szerepét nem hozhatjuk fel mentségül egyetlen rossz cselekedetünkre sem. Sátán mindannyiszor ujjong örömeiben, ha hallja, hogy Krisztus követői mentegetőznek jellemhibáik, fogyatékságaik miatt. Az ilyen mentegetőzések bűnre vezetnek. A bűnre azonban nincs mentség. Isten minden bűnbánó, hívő gyermeke eljuthat az életszentségre és élhet a Krisztuséhoz hasonló életet.” (Ellen G. White: *Üzenet az ifjúságnak*. I. m., 2002, 75–76. o.)

„Vannak olyan keresztények, akik tapasztalták Krisztus bűnbocsátó szeretetét, és valóban Isten gyermekei kívánnak lenni, ugyanakkor látják jellemük tökéletlenségét, életük hibáit, ezért könnyen kétségek támadnak bennük afelől, hogy vajon valóban megújította-e szívüket a Szent-

lélek. Az ilyeneknek szeretném ezt mondani: Ne esetek kétségbe! Gyakran le kell még borulnunk Krisztus lábánál, sírva lelkünk fogyatékságai és hibái miatt, mindazonáltal nem szabad elcsüggednünk. Még ha legyőz is minket az ellenség, Isten nem taszít el, nem hagy el, nem utasít vissza. Nem, semmiképpen sem, mert Krisztus »Isten jobbán van, és esedezik is érettünk« (Rm 8,34). A szeretett tanítvány, János ezt írja: »Ezeket azért írom néktek, hogy ne vétkezzetek. És ha valaki vétkezik, van Szószólónk az Atyánál, az igaz Jézus Krisztus.« (1Jn 2,1)

Ne felejtjük el Krisztus szavait sem: »Maga az Atya szeret titeket.« (Jn 16,27) Arra vágyakozik, hogy helyreállítsa az embert Önmaga képmására, hogy az isteni tisztaságot és szentséget lássa visszatükröződni benne. És ha nemcsak kívánnád ezt, hanem valóban át is adod magad néki, akkor »a jó dolgot, amit elkezdett benned, bevégez a Krisztus Jézus napjáig« (Fil 1,6). Imádkozz buzgóbban, higgy valószínűsőbb módon! Ha eljutottunk oda, hogy már nem bízunk többé a saját erőnkben, akkor annál jobban fogunk bízni Megváltónk erejében, és dicsérjük őt, aki felderíti arcunkat.» (Ellen G. White: *Krisztushoz vezető lépések*. I. m., 56–57. o.)

„*Mi módon lehetnek ezek?*”²² – *Vagyis hogyan győzhetünk indulataink felett? Mi lehet a megoldás?*

Péld 23,26 | Adjad, fiam, a te szívedet nekem, és szemeid az én útjaimat megőrizték.

²² Jn 3,9

Milyen megoldásokat kínálnak más vallások, például a buddhizmus az indulatok legyőzésére? Miért kéri tőlünk Isten a szívünk odaadását? Mit ért a Biblia szív alatt a köznyelvvvel ellentétben?

Láthattuk a 3. kérdésnél, hogy a kereszténységhez hasonlóan a buddhizmus is milyen nagyra értékeli az ember önmaga felett aratott győzelmét. E győzelem elérésének a lehetőségét viszont gyökeresen másban jelöli meg, mint a Biblia:

„Az erkölcsi cselekvés fő tere Buddha felfogása szerint az egyén belső, lelki élete, s a fő dolog a folytonos önnevelés, önfejtés, a saját énünkön való munkálkodás... Az ember maga felelős tetteiért, s maga viseli tettei következményeit. Kiki csak a maga erejéből, a maga szellemi és erkölcsi energiájával juthat célhoz, az ember csak maga válthatja meg magát. Senki sem segíthet rajta – sem ember, sem isten. Buddha megmutatta ugyan a célhoz vezető utat, de azt mindenkinek magának kell megtennie. Jutalmazó és büntető, bűnbocsátó, megváltó isten nincsen. Az ember egészen a maga erejére van utalva. A buddhizmus az emberiség legnagyobb stílú kísérlete az önmegváltásra.” (Schmidt József: *Az Ind filozófia*. Genius, Bp., 1920, 98–102. o.)

Összehasonlításként a bibliai kinyilatkoztatás állításai:

„Erváltoztathatja-e bőrét a szarvas, és a párdúc az ő foltosságát? Úgy cselekedhettek jót ti is, akik megszoktátok a gonoszt.” (Jer 13,23)

„A tanítványok pedig ezeket hallván, felettébb álmélkodtak, mondván: Kicsoda üdvözülhet tehát? Jézus pedig rájuk tekintvén, monda nekik: Embereknél ez lehetetlen, de Istennel együtt minden lehetséges.”³

„Senki sem uralkodhat indulatain a saját erejével. Az önuralmat csak Krisztus által szerezhetjük meg. Az Ő ereje által vagyunk képesek gondolatainkat és szavainkat Isten akarata alá rendelni. Krisztus vallása alárendeli az indulatokat a józan észnek, és fegyelmezi a nyelvet. A heves indulat lecsillapodik, és a szív megtelik türelemmel és jószággal.” (Ellen G. White: *Üzenet az ifjúságnak*. I. m., 75. o.)

„A legfontosabb és leggyakoribb bibliai fogalom az ember lelki-szellemi tevékenységének jelölésére: a *szív* (a héber *léb* vagy *lébáb* és a görög *kardia*). Ezzel kapcsolatban viszont a szív szó köznapi szóhasználatban gyakori, átvitt értelmű jelentése lehet félrevezető. Főként az érzelmek kapcsolódnak hozzá ugyanis a köztudatban. A bibliai *szív* szó viszont mindenekelőtt a gondolkodási folyamatokat jelöli, tehát az ember egész intellektuális és akarati tevékenységét, amelyhez viszont természetesen érzelmek is kapcsolódnak.” (Vankó Zsuzsa: *A boldogság törvénye. Bibliai etika és antropológia*. Spalding, Bp., 2003, 137. o.)

„Isten arra vágyakozik, hogy meggyógyítson és szabadá tegyen bennünket. Ez azonban teljes átformálást kíván, egész lényünk megújulása szükséges hozzá. Ennélfogva teljesen át kell adnunk magunkat Istennek ahhoz, hogy

3 Mt 19,25–26 – pontosított fordításban.

elvégezhesse bennünk ezt a munkát. Az én elleni harc a legnagyobb csata, amelyet valaha is vívhatunk. Átadni önünket, alárendelni mindent Isten akaratának küzdelembe kerül, de szükséges, hogy a lélek engedelmeskedjék Istennek, mielőtt szentségben megújulhatna.” (Ellen G. White: *Krisztushoz vezető lépések*. I. m., 39. o.)

„Ha nehézségekbe ütközünk, rendkívül megkönnyíthetjük őket a Krisztusban lakozó szelídség által. Ha szert teszünk Mesterünk alázatosságára, akkor felülemelkedünk a lekicsinylésen, elutasításon, bosszúságon – ami napon-ta ér minket –, és ezek a dolgok többé nem fognak árnyékot vetni lelkünkre. Egy keresztény nemességének legfőbb bizonyítéka az önuralom. Ha valaki az őt ért gyalázat, kegyetlenség miatt nem tudja megőrizni nyugalmát, bízó lelkületét, az megfosztja Istent attól a jogától, hogy kinyilatkoztassa általa jellemének tökéletességét. A szívbeli alázatosság az az erő, amely győzelemre segíti Krisztus követőit, és ez a jele a mennyel fenntartott kapcsolatnak is.” (Ellen G. White: *Jézus élete*, i. m., 247. o.)

7. tanulmány – 2015. február 14.

„Jobb alázatos lélekkel lenni”

Alázat és felfuvalkodás

Mit tanítanak a példabeszédek az alázat fontosságáról?

1

Péld 22,4 | Az alázatosság jutalma¹ az Úr félelme, gazdagság, tisztesség és élet.

Péld 18,12 | A megromlás előtt felfuvalkodik az ember elméje; a tisztesség előtt pedig alázatosság van.

Péld 11,2 | Kevélység jó: gyalázat jó; az alázatosoknál pedig bölcsesség van.

Péld 16,19 | Jobb alázatos lélekkel lenni a szelídekkel, mint zsákmányon osztozni a kevélyekkel.

Milyen téves elgondolások élnek az emberek gondolkodásában az alázattal kapcsolatban? Miért szükséges „értelmes alázatról” beszélni? Mit jelent az alázat Istent, embertársainkat, valamint önmagunk illetően? Mi az alázatosság jutalma az idézett igék szerint?

1 Pontosított fordítás szerint.

„A szeretet magatartása mindenekelőtt alázatban nyilatkozik meg. Alázaton nem valamiféle álszerű, önmagunkra erőltetett alázatoskodást kell érteni. Nem a saját éniünk, értékeink és teljesítményeink mindenáron való lebecsüléséről van szó, hanem egyszerűen csak a reális látásról Istent, felebarátainkat és önmagunkat illetően. Csak kórosan nagyra nőtt éniünk miatt kell alázatról beszélni. Ugyanis meg kell aláznunk magunkat ahhoz, hogy felfújt, vélt nagyságunk ne rontsa el az optikánkat, és ennek következtében mindenkit, önmagunkat is annak tudjuk látni, aki a valóságban. Helyénvaló értelmes alázatról beszélni tehát, hogy elhárítsuk azt a téveszmét, miszerint az alázat az egészséges emberi méltóságérzet eltiprása lenne.

Az Isten iránti alázat semmi többet nem kíván, mint azt, hogy elfogadjuk Őt annak, aki a valóságban. Ez a gyakorlatban – bibliai kifejezéssel élve – azt jelenti, hogy »néki adjuk a dicsőséget« (Jel 14,7), azaz a hálát, a tiszteletet, az elismerést. Isten semmiképpen nincs rászorulva hódolatunkra. Nekünk fontos, hogy a valóságnak megfelelő, erkölcsileg helyes magatartást tanúsítsuk iránta.

Felebarátaink iránt az alázat azt jelenti, hogy méltányosan, mindenfajta elfogultság nélkül elismerjük személyük és munkájuk értékét, s előítélet vagy részrehajlás nélkül, méltányos körültekintéssel alkotunk ítéletet negatív cselekedeteikről is. »Semmit sem cselekedvén versengésből, sem hiábavaló dicsőségéből, hanem alázatosan, egymást különbnek tartva magatoknál« – mutatja meg az igazságos magatartás mércéjét az írás a keresztények számára (Fil 2,3).

Az alázat önmagunkat illetően ugyancsak a valóság elfogadását jelenti. Azért nehéz ez számunkra, mert a végső igazság – bűnnel fertőzött állapotunk miatt – így hangzik: »Te vagy a szánandó, beteg, szegény, vak és mezítelen.« (Jel 3,17 [pont.

ford.]» (Vankó Zsuzsa: *A boldogság törvénye. Bibliai etika és antropológia*, Spalding, Bp., 2003, 66. o.)

„Az objektív gondolkodás képessége az értelem; az értelem mögötti érzelmi magatartás az alázat. Objektívnek lenni, az értelemre hallgatni csak akkor lehetséges, ha az emberben kifejlődött az alázat, ha kigyógyult a mindentudás és mindenhatóság gyermekkori álmaiból... *A szeretethez szükséges a kifejlett alázat, tárgyilagosság és értelem.*» (Erich Fromm: *A szeretet művészete*. Háttér Kiadó, Bp., 1993, 145. o.)

„Az ész legnagyobb cselekedete annak felismerése, hogy végtelen sok olyan dolog van, amely meghaladja. Csak gyengeségét bizonyítja, ha nem jut el e felismerésig... Megalázkodás és eszünk használata, ebben áll az igazi kereszténység.» (Blaise Pascal: *Gondolatok*. 267., 269. töredék.)

Miben nyilatkozik meg mindenekelőtt az alázatosság?

Péld 13,1 | A bölcs fiú enged atyja intésének, de a csúfoló semmi dorgálásnak nem ad helyet.

Péld 13,18 | Szegénység és gyalázat lesz azon, aki a fenyítéktől magát elvonja; aki pedig megfogadja a dorgálást, tiszteltetik.

Péld 11,32 | Aki szereti a dorgálást, szereti a tudományt, aki pedig gyűlöli a fenyítéket, oktalan az.

Péld 28,14 | Boldog ember, aki szüntelen retteg, aki pedig megkeményíti az ő szívét, bajba esik.

.....
 .....
 .....

Miért van szükség mély, „kifejlett” alázatra a feddés elfogadásához? Mi az, ami elemi erővel dolgozik bennünk ezek ellenében (vö. Péld 21,21a)? Kinek a kezét és megmentő, gyógyító szándékát ismerhetjük fel az intésekben, amelyek esetenként súlyos fenyték formájában is érhetnek minket?

A bölcs, igazán alázatos ember nemcsak enged az intésnek, nem csupán megfogadja azt, hanem egyenesen szereti (vö. Zsolt 141,5). Örömmel fogad minden helyesbítést, hiszen tudja, elismeri, hogy fogyatékos, tévedő ember, akinek ez javára van. A büszke, önhitt ember azonban képtelen erre, sőt egyenesen „gyűlöli” a fenytéket.

Vizsgáljuk meg magunkat ezzel a mércével: jellemző-e ránk, hogy a személyünkre, cselekedeteinkre vonatkozó intéseket mindenkor szívesen vesszük, igényeljük, sőt szeretjük?

Ellen G. White így jellemzi sokak magatartását, amely veszedelmet hoz rájuk ebben az életben, s az örök élet kapuját is bezárhatja előttük:

„Sátán befolyásolja azok gondolkodását, akik mindig csak a saját útjukat követték, akik életük folyamán hibakeresésnek tekintettek mindennemű tanácsot és észrevételt, amely jellemük kifogásolható vonásainak megváltoztatására készítette volna őket. Úgy tekintették ezeket, mint amelyekkel mások megkötözni, korlátozni akarták őket, hogy ne cselekedhessenek szabadon, saját belátásuk szerint. Isten – nagy kegyelmében – figyelmeztető üzeneteket küldött nekik, de ők nem figyeltek az intésre. Mint a nagy ellenség, aki lázadást indított a mennyben, nem szeretik hallani, hogy valamit rosszul tettek, és nem is helyesbítik azt. Ehelyett inkább vádolókká lesznek, akik azt állítják,

hogy akik intik őket, azok rosszul bánnak velük, és nem becsülik meg őket.” (Ellen G. White: 13. sz. levél. 1892.)

Mindezeket meggondolva tudatosan neveljük magunkat arra, hogy szóba álljunk az intésekkel, fontolóra vegyük azokat, megfogadjuk mindazt, ami méltányos azokban. Még ha valaki nem jó lélekkel, indulatosan, a dolgokat messze eltúlozva, indítékainkat rosszhiszeműen megítélve bírál és fedd is minket, még abból is próbáljuk kivenni azt, ami számunkra használható. Lásd ezzel kapcsolatban Dávid nemes magatartását és mély alázatát, amikor Semei szidalmazta őt (2Sám 16,10–13).

Boldog ember az, aki szüntelenül „retteg” attól, hogy nem lát meg magában valami fonákságot, amit Isten viszont lát, és talán még más emberek is (vö. Zsolt 19,13; 139,23–24). Azokat pedig, akik vállalják ezt a sokszor nagyon kellemetlen, hálátlan feladatot, s erkölcsi bátorsággal és jóakarattal megintenek bennünket, különösen becsüljük, sőt szeressük (vö. 1Thess 5,12–13). Sok fogyatékos van bennünk, sok hibát követünk el, ezért gyakran rászorulunk a feddésre. Ne unjuk meg a feddéseket, dorgálásokat, mert Isten állhat ezek mögött, akkor is, ha emberek által hangzik, és ugyancsak Ő az, aki a mi javunkra enged meg nevelő fenytékeket az életünkben (Péld 3,11–12).

A helyesbítő, korrigáló feddés elfogadása mellett mi tartozik még hozzá az igazi alázathoz?

Péld 12,14 | A bolondnak útja helyes az ő szeme előtt, de aki tanáccsal él, bölcs az.

Péld 15,22 | Hiábavalók lesznek a gondolatok, mikor nincs tanács, de a tanácsosok sokaságában előmennek.

Péld 20,18 | A gondolatok tanácskozással erősek, és bölcs vezetéssel folytass hadakozást.

Péld 24,6 | Eszes tanácsokkal viselhetsz hadat hasznodra, és a megmaradás a tanácsosok sokasága által van.

.....
 .....
 .....

Miért nem biztonságos önállóan, másoktól függetlenül cselekedni? Miben segít mások tanácsának a kikérése, és miért feltételezi ez az alázatot?

Sokan felesleges tehernek, fárasztónak és egyúttal időpocsékolásnak is érzik, hogy másokkal tanácskozzanak. Gyakran úgy tűnhet, hogy egyszerűbb, ha a saját belátásunk szerint, gyorsan cselekszünk, és nem vesztegetünk időt a tanácskérésre. Isten Igéje azonban arra int bennünket, hogy erre szükség van. Lehet, hogy nagyon jó képességeink és elgondolásaink vannak, mégis biztos, hogy kiegészítésre és helyesbítésre szorulunk bizonyos dolgokban. A mindannyiunk számára oly igen szükséges alázatossághoz tartozik, hogy mindenkor tudjuk: gyenge, tévedő embereként egymás mellé rendelt bennünket Isten, hogy egymást csiszoljunk, helyreigazítsuk, együtt alkossuk Krisztus testét, avagy élő templomát (Eféz 2,20–21; 1Kor 12.).

„Senki ne gondolja, hogy minden tőle függ, mindent ő végez. Bármennyire tapasztalt és tehetséges legyen is, mások tehetségére, képességeire is szükség van azért, hogy egymást kiegészítsék. Tévedés azt hinni, hogy egy ember

gondolatmenete minden hallgató szívét megnyeri. Különböző képességű, lelkületű emberekre van szükség... Különböző munkamódszerek szükségesek az igazság magvetésénél és a termés learatásánál... Az egyik legnagyobb veszély, amely hasznavehetőségünket korlátozhatja és megsemmisítheti, ha terveinket, véleményünket és munkánkat túl sokra becsüljük, és hittestvéreinktől függetlenül járunk el. »Tanácskozzatok!« – hangzott az angyal szava újból és újból. Sátán befolyásolhatja egy ember gondolatvilágát, hogy eltérítse a dolgokat a helyes iránytól, sikert érhet el két emberrel is, akik egyféleképpen vélekednek. Több ember együttes tanácskozása azonban nagyobb biztonságot nyújt a cselvetéseivel szemben. Minden tervet több oldalról vizsgálhatnak, minden javaslatot gondosabban tanulmányozhatnak. A vállalkozás megvalósítását tehát kevésbé fenyegeti kudarc, és kevesebb vereség éri művünket. Egyességben az erő, a széthúzásban pedig a gyengeség és a vereség.” (Ellen G. White: *Bizonyágtételek a prédikátoroknak*. Kevesebb az „én”-ből és Tanácskozzatok egymással! c. fej.)

Mely dolgoktól kell még óvakodnunk az igaz alázatosság megőrzése érdekében?

Péld 21,2/a | Az embernek minden útja igaz a maga szemei előtt.

Péld 25,27 | Igen sok mézet enni nem jó, hát a magunk dicsőségét keresni dicsőség?

Péld 27,2 | Dicsérjen meg téged más, és ne a te szád, az idegen, és ne a te ajkaid.

Péld 25,6–7 | Ne dicsekedj a király előtt, és a nagyok helyére

ne állj, mert jobb, ha azt mondják néked: Jer ide fel, hogysen levettetned neked a tisztességes előtt, akit láttak a te szemeid.

.....

.....

.....

Miért egészségtelen és veszélyes dolog emberektől nyerni dicséretet, s nem keresni azt az elismerést, amely az egy Istentől van?

A saját igazunkhoz való makacs ragaszkodás – visszautasítva mindennemű átgondolást vagy felülvizsgálatot – éles ellentéte az alázatosságnak, és igen veszélyes dolog.

„Aki azt az álláspontot foglalja el, hogy ha ő egyszer egy döntést meghozott, arról le nem mond, és sohasem változtatja meg azt, ugyanazon a talajon áll, ahová egykor Sátán lépett, amikor fellázadt Isten ellen. Fenntartotta a menny kormányzatára vonatkozó elképzelését, mint valami magasztos, változhatatlan elméletet. Senki ne tartsa halhatatlan, változhatatlan dolognak a saját emberi véleményét. Ha bárki felteszi magában, hogy soha nem változtatja meg a nézeteit, akkor veszélyben van. Nem lehet segíteni azokon, akik úgy vélik, hogy véleményük cáfolhatatlan, mert körülbástyázzák magukat, és semmilyen készséget sem nyilvánítanak arra, hogy tanácsot vagy óvást fogadjanak el testvéreiktől.” (Ellen G. White: 2. sz. kézirat. 1888.)

A büszkeség és nagyravágyás, a dicséret és elismerés szomjazása sokakat az öndicséret, az „öntömjénezés” igen visszas

magatartására késztet. Sokféle megnyilatkozása van ennek, és nemcsak durva, kirívó, hanem árnyalt, ügyesen álcázott formái is léteznek. Az Ige sok helyen elítéli a dicsekedést és a dicsőségvágyat, igen erőteljes és elgondolkoztató módon. Lásd mindenekelőtt Jézus kijelentéseit: „*Dicsőséget emberektől nem nyerek.*” (Jn 5,41) „*Mi módon hihettek ti, akik egymástól nyertek dicsőséget, és azt a dicsőséget, amely az egy Istentől van, nem keressétek?*” (Jn 5,44) Az Ige további kijelentései: Jer 9,23–24; Rm 3,27; Rm 12,16; Gal 5,26.

„Semmi sincs, amivel dicsekedhetnénk. Semmi okunk sincs arra, hogy önmagunkat magasztaljuk. Reménységünk egyetlen alapja Krisztus nekünk tulajdonított igazságában rejlik, és abban a munkálkodásban, amelyet Isten Lelke végez bennünk és általunk.” (Ellen G. White: *Krisztushoz vezető lépések*. BIK Kiadó, Bp., 2000, 55. o.)

A képességeinket meghaladó pozíciók hajszolása, a személyünk megbecsülésének és elismerésének kikényszerítésére való törekvés beteg dolog. Sohase áhítozzunk más tisztségre, mint amit Isten juttat nekünk tényleges munkánk és becsületes eredményeink alapján. Ha pedig emberek nem ismerik el ezeket, ha nem adják meg nekünk a minket megillető helyet vagy tisztességet, az se bántson bennünket. Adjon nyugalmat és megelégedettséget az, ami Jézus földi életének is a vezérelve volt a messiási prófécia szerint: „*Az Úrnál van ítéletem, és jutalmam Istennemnél.*” (Ésa 49,4)

A Példabeszédek 25,6–7-ben foglaltakat szó szerint idézte Jézus: Lk 14,7–11. Ezáltal is tanúságot tett a könyv bölcs mondásainak értékéről.

5 *Hogyan minősítik a példabeszédek az alázat nélküli, önhitt, kevély, felfuvalkodott embert?*

Péld 26,12 | Láttál-e oly embert, aki a maga szemei előtt bölcs? A bolond felől jobb reménységed legyen, hogyanem mint afelől!

Péld 16,5 | Utálatos az Úrnak mindenki, aki elméjében felfuvalkodott, kezemet adom rá, hogy nem marad büntetlen.

Péld 6,16–17 | E hat dolgot gyűlöli az Úr, és hét dolog utálat az ő lelkének: A kevély szemek, a hazug nyelv és az ártatlan vért ontó kezek...

Péld 21,4 | A szem fennhéjázása és az elme kevélysége, az istentelenek szántása, bűn.

.....
 .....
 .....

Vajon az Isten előtt gyűlöletes, utált dolgok között miért említi a legelső helyen az ige a „kevély szemeket”? Miért ennyire súlyos bűn ez?

„A bűn életrendjében az alázatnak megfelelő, illetve az azal ellentétes megnyilatkozás: az önteltség, vagy ahogy a Szentírás gyakran mondja, »felfuvalkodottság«. Nem csupán a kirívóan büszke, beképzelt és gögös emberek tulajdonságáról van szó, hanem az önzéssel fertőzött ember általánosan jellemző látászavaráról. Az »én« nagyra nőtt árnyéka képtelenné teszi az embert arra, hogy helyes arányokban és összefüggésekben lássa Istent, a többi embert és önmagát. A bűn hatalma alatt Istentől függetlennek, iránta semmire sem kötelezettnek tekinti önmagát, ezenfelül Isten léte

vagy nemléte, valamint eljárásai véleményezésére, sőt bírálatára is bölcsnek és jogosultnak érzi magát. Felebarátaihoz kritizáló, lebecsülő fölényérzettel viszonyul, kárhozzátó megítélésükre is vállalkozik, úgy érzi, erre is fel van jogosítva. Önmagát illetően olthatatlan »hiú dicsőségkívánás« (Gal 5,26), az emberek tetszésére, dicséretére (Ján 5,44) való megeléghetetlen szomjúhozás jellemzi.” (Vankó Zsuzsa: *A boldogság törvénye*. i. m., 67. o.)

„Az igazságtalanság teteje, hogy nyomorunk önhittséggel párosul... A gög egészen természetesen hatalmában tart bennünket nyomorúságaink, tévelygéseink stb. közepette. Még életünket is szívesen odadobjuk, csak beszéljenek róla... Aki nem gyűlöli magában önszeretetét és azt az ösztönét, amely arra biztatja, hogy magát tekintse Istennek, nagyon elvakult ember. Ki nem veszi észre, hogy semmi sem ellenkezik ennyire az igazságossággal és az igazsággal? Mert nem igaz, hogy rászolgálunk; igazságtalan és egyben lehetetlenség is, hiszen mindenki ugyanezt kívánja a maga számára.” (Blaise Pascal: *Gondolatok*, 214., 153., 492. töredék.)

„Sátán tombol örömeiben, hogy az elbukott ember elbizakodottan magasztalja önmagát, miként ő is felmagasztalta magát a mennyekben, ahonnan kivettetett. Tudja, hogy ha az ember felmagasztalta magát, romlása éppoly biztos, amilyen az övé volt.” (Ellen G. White: *Üzenet az ifjúságnak*. BIK Kiadó, Bp., 2002, 30. o.)

Amikor a büszkeségről és a felfuvalkodásról gondolkodunk, meg kell emlékeznünk arról, hogy ez volt az „ösbűn”, Sátán bukáását is ez okozta (Ésa 14,12–15 és Ezék 28,12–19). A Szentírás nemcsak Jézus és Sátán magatartását állítja szembe egymással, hanem azt is, hogy útjuk hová visz. Krisztus „nem tekintette

zsákmánynak azt, hogy ő Istennel egyenlő”, hanem „megalázta magát” (Fil 2,6.8). Odaadta önmagát másokért, mindenki szolgájává lett. Ezért felmagasztaltott: „Isten... ajándékozott neki oly nevet, amely minden név fölött való, hogy Jézus nevére minden térd meghajoljon, mennyieieké, földieké és a föld alatt valóké, és minden nyelv vallja, hogy Jézus Krisztus Úr, az Atya Isten dicsőségére.” (Fil 2,9–11)

Sátán azonban Isten trónjára vágyott, felmagasztalta magát, mindent magának akart. Erőszakosan uralma alá hajtotta a világot és az embert. Ezért megaláztatik: „a sírgödör mélységébe száll alá” (Ésa 14,15), és „a népek... elborzadnak miatta..., többé örökké nem lesz” (Ezék 28,19). Örök törvényszerűség, hogy „mindenki, aki magát felmagasztalja, megaláztatik, és aki magát megalázza, felmagasztaltatik” (Lk 14,11).

6 Hogyan nyilatkozhat meg az alázat, illetve a büszkeség még az Igéhez való viszonyulásban is?

Péld 8,20 | Az igazságnak útján járok, és az igazság ösvényének közepén.

Péld 7,2 | Az én parancsolataimat tartsd meg, és élsz; és az én tanításomat, mint a szemed fényét.

Péld 8,34 | Boldog ember, aki hallgat engem, az én ajtóim előtt virrasztván minden nap, az én ajtóim félfáit őrizvén.

(Vö.) **2Pt 3,15–16** | ...amiképpen a mi szeretett atyánkfia, Pál is írt néktek a neki adott bölcsesség szerint. Szinte minden levélben is, amikor ezekről beszél azokban; amelyekben vannak némely nehezen érthető dolgok, amiket a tudatlanok és állhatatlanok elcsűrnek-csavarnak, mint egyéb írásokat is, a maguk vesztére.

.....
 .....
 .....
 .....

„Mit jelent az igazság ösvényének közepén járni? Milyen döntés húzódhat meg emögött? Mire vezethet embereket a büszkeség, az alázat hiánya még a Szentírást illetően is?”

A bibliai igazságokat mindenekfelett értékelő és alázatos hívő az igazság ösvényének közepén jár. Nem bízik önmagában, hogy az ösvény szélén is haladhat, fél attól, hogy jobbra vagy balra térve esetleg lesodródhat az igazság útjáról. Az alázat, az önmaga iránti bizalmatlanság arra készíti, hogy ne feszegetse a határokat, azt hogy meddig mehet el anélkül, hogy letérne a helyes ösvényről. Nem ítélik az Ige felett, hanem „szorosán” (5Móz 6,17) megtartja azt, úgy vigyáz rá, mint „szeme fényére”. Kitartóan, virrasztva is kutatja, a nagyobb világosságért és megértésért.

Arról, hogy sajnos nem csak így lehet viszonyulni az igazsághoz, a következő idézetek szólnak:

„Helyénvaló dolog alapos tanulmányozás tárgyává tenni a Biblia tanításait, és kutatni »Isten mélységes dolgait«, amennyiben kinyilatkoztatást nyertünk róluk, mert bár »a titkok az Úréi, a mi Istenünkéi, a kinyilatkoztatott dolgok pedig a mieink és a mi fiainkéi« (5Móz 29,29). Sátán viszont arra törekszik, hogy rossz irányba fordítsa az emberi elme kutató hajlamát. Bizonyos büszkeség elegyedik

a bibliai igazságok tanulmányozásába, és az emberek máris türelmetlenek, legyőzöttnek érzik magukat, ha nem tudják kielégítően megmagyarázni a Biblia minden egyes részletét. Túlságosan megalázó számukra elismerni, hogy nem értik az ihletett igéket. Nincs készség bennük türelmesen várni addig, míg Isten jónak látja kinyilatkoztatni előttük az igazságot. Úgy érzik, emberi értelmük képesíti őket arra, hogy önerejükből felfogják a Szentírás tanításait, és amikor kudarcot vallanak ebbéli törekvésükben, tagadni kezdik tekintélyét.” (Ellen G. White: *Krisztushoz vezető lépések*. I. m., 94. o.)

„Vannak emberek, akik azt hiszik, van mit kritizálniuk Isten Igéjében. Gondolataikat másokkal is megosztják, ezzel mintegy bizonyítván felsőbbrendű bölcsességüket. Közülük sokan jó képességű, tanult, szónoki tehetséggel megáldott emberek, akik egész életművükben mások gondolkodásának megingatásán fáradoznak a Biblia ihletettségét illetően. Sokakat megnyernek, hogy ők is hasonlóképpen gondolkodjanak...”

Testvérek, ragaszkodjatok a Bibliához úgy, ahogyan azt olvassátok! Hagyjatok fel a Biblia érvényességére vonatkozó kritikával! Engedelmeskedjete az Igének, és egyikőtök sem fog elveszni! Az emberi bölcsesség korokon át saját véges értelmével és korlátolt felfogóképességével méricskélte Isten Szavát. Ha az Úr, az élő kijelentések szerzője, felemelné a függőnyt, és feltárná előttük bölcsességét és dicsőségét, akkor ők semmivé válnának, és úgy kiáltanának fel, mint Ésaiás: »Jaj nékem, elvesztem, mivel tisztátalan ajkú vagyok, és tisztátalan ajkú nép közt lakom« (Ésa 6,5)...

Alázatos emberek, akiknek csak korlátolt képességeik és lehetőségeik vannak arra, hogy a Bibliát kiválóan meg-

ismerjék, az élő kijelentésekben vigaszt, vezetést és tanácsot találnak. A megváltás terve olyan világos lesz számukra, mint a napsugár. Senkinek sem szükségszerű elvesznie az ismeret hiánya miatt, hacsak nem tudatosan választja a vaktságot.” (Ellen G. White: *Szemelvények*. I., Advent Kiadó, 1999, 16–18. o.)

8. tanulmány – 2015. február 21.

„Mind a halál, mind az élet a nyelv hatalmában van”

Példabeszédek könyve 18,21

1

Nem túlzás-e, hogy „mind a halál, mind az élet a nyelv hatalmában van”?

Péld 18,21 | Mind a halál, mind az élet a nyelv hatalmában van, és amiképpen ki-ki szeret azzal élni, úgy eszi annak gyümölcsét.

Mi a kapcsolat a nyelv és a gondolkodás között? Milyen tévedést kell tisztázni a nyelv jelentősége kapcsán?

A nyelv jelentőségével kapcsolatban számos kijelentést találunk a Szentírásban. Elterjedt vélekedés, hogy ezek kizárólag a beszédünkre, vagyis kimondott szavainkra vonatkoznak, s lényegében abban tanácsolnak, hogy minek és hogyan adunk hangot. Ezzel szemben jó tudatosítanunk magunkban, hogy a nyelv – nem mint testrész, hanem az ezáltal jelképezett be-

szélhető nyelv – jelentősége nem korlátozódik a beszédre. A nyelv a gondolkodással is alapvető kapcsolatban áll. Egyszerűen szólva: a nyelv, azaz fogalmaink segítségével gondolkodunk.

A kérdéskör mélységét és rejtettségét jelzi, hogy az igazán csak az elmúlt évszázadban került a különböző tudományok homlokterébe. Magát az alapösszefüggést azonban, vagyis azt, hogy a gondolkodás és a nyelv elválaszthatatlan, több ige is évezredek óta kifejezi. Példaként Mt 12,34-et idézhetjük: „...a szívnek teljességéből szól a száj.” Emellett érdekes megfigyelni a következő gondolatritmusokat is a szóban forgó szempontból. Az egyik águkban a szív, illetve a gondolkodási funkció áll, a párhuzamos águk pedig a nyelvet, illetve a beszéd képességét felelteti meg annak: „Az elfordult szívű ember nem nyerhet jót, és aki az ő nyelvével gonosz, esik nyomorúságba.” (Péld 17,20) „A hebehurgyák szíve ismerni tanul, és a dadogóknak nyelve gyorsan és világosan szól.” (Ésa 32,4) „Utálatosak az Úrnak a gonosz gondolatok, de kedvesek a tiszta beszédek.” (Péld 15,26) Ugyancsak kifejező példa a nyelv és a gondolkodás összefüggésére – de használhatnánk a belső nyelv vagy belső beszéd kifejezést is – Péld 6,22, amely történetesen a szülői tanácsokban megjelenő életbölcsestről mondja: „...mikor felszerkessz, beszélget veled.”

Mindez tehát akkor is felbecsülhetetlen jelentőséget kölcsönöz a nyelvnek, ha egyetlen szót sem szólunk. Tömören így fejezte ki ezt egy 20. századi gondolkodó: „Nyelvem határai világom határait jelentik.” (Wittgenstein) Jól érzékelteti ennek gyakorlati igazságát, hogy míg az eszkimók nyelvében állítólag az összes fafajta jelölésére csupán egy szó szolgál, addig a hó színárnyalatait harminckét szóval is meg tudják különböztetni (tehát a fákról sokkal elnagyoltabban, a hóról viszont sokkal kifinomultabban képesek gondolkodni, mint a tőlük délebbre élők). Fogalmaink, nyelvi kategóriáink és struktúráink minősége,

gazdagsága vagy sekélyessége tehát jószerével meghatározza a gondolkodásunkat, vagyis azt, hogy mit és hogyan tudunk megragadni létünk jelenségeiből, összefüggéseiből. Ilyen módon döntéseink, köztük az erkölcsi és a létkérdésekben hozott döntéseink is nagymértékben függnék a nyelvünktől. Nem túlzás tehát, hogy *„mind a halál, mind az élet a nyelv hatalmában van”*.

Azonban a nyelvnek mint a gondolkodás eszközének jelentősége azzal éri el a csúcspontját, hogy általa megnyilatkozni is képesek vagyunk, azaz másoknak is el tudjuk mondani, ki tudjuk fejezni a gondolatainkat. *Ennek fényében még hangsúlyosabbá válik kiinduló ígénk állítása, mert nem csupán a saját életünk és halálunk van a nyelv hatalmában, de másoké is.* A nyelvvel, a gondolkodás és a beszéd képességével tehát szinte teremtői hatalmat kapott az ember, hasonlót, mint Istené, aki kezdetben szintén kimondott szavak által teremtett. Magáért beszél Jakab apostol tömör kijelentése: *„Ha valaki beszédben nem vétkezik, az tökéletes ember.”* (Jak 3,2)

Ezt a teremtői, avagy élet-halál hatalmat vizsgáljuk meg közelebbről a következő kérdésekben.

2

Hogyan lehet beszéddel gyógyítani?

Péld 12,17 | Van olyan, aki beszél hasonlókat a törzsurásokhoz, de a bölcseknek nyelve orvosság.

Péld 16,24 | Lépes méz a gyönyörűséges beszédek, édesek a léleknek, és meggyógyítói a tetemeknek.

(Vö.) **Ésa 50,4** | Az Úr Isten bölcs nyelvet adott én nékem, hogy tudjam erősíteni a megfáradtat beszéddel, fölserkenti minden reggel, fölserkenti fületem, hogy hallgassak, miként a tanítványok.

.....
 .....
 .....

A nyelv teremtői hatalmának egyik legfőbb bizonyossága, egyben megnyilatkozási területe az általa megvalósuló gyógyítás. Ha valakinek a belső világát megállapodottság, tisztaság, tisztánlátás, kiegyensúlyozottság, békesség, egészség, remény, bizakodás, derű, teherbírás, kitartás és bátorság jellemzi, gyógyító szavakkal át tudja ezt adni – vagy legalább valamit át tud ebből adni – az elesetteknek, a reményvesztetteknek, a kiégetteknek, a rettegőknek, a betegeknek. A jó szándék azonban ehhez kevés önmagában.

Azon túlmenően *bölcs nyelv* is szükséges – amint ezt két idézett ige is megerősíti –, hogy szavaink orvosságként hassanak, és tudjuk, mit, mikor és hogyan kell mondanunk. Ellenkező esetben a legjobb szándéktól vezetve is mélyebbre taszíthatjuk a másikat.

Mindazonáltal a gyógyító beszéd nem feltétlenül dicséret vagy elismerés, hiszen *„aki megfeddi az embert, végre is inkább kedvességet talál, mint a sima nyelvű”* (Péld 28,23), és *„jobb a nyilvánvaló dorgálás a titkos szeretetnél”* (Péld 27,5). *„Aki [pedig] lágyan viseli magát az ő dolgában, testvére annak, aki tönkretesz.”* (Péld 18,9) Ám a feddés, különösen egy gyógyításra szoruló ember feddése kapcsán még inkább elengedhetetlen belátunk lelki szegénységünket, és Jézus példáját – bölcsességét és lelkületét – keresünk, illetve segítségül hívunk őt.

„Jézus az igazság egyetlen szavát sem hallgatta el, de mindenkor szeretettel szólt. A legnagyobb tapintat, körül-

tekintés és szívélyes figyelmesség jellemezte Őt az emberekkel való érintkezése során. Sohasem volt nyers, sohasem szólt határozott szigorúsággal alaptalanul, soha nem okozott szükségtelen szenvedést az érzékeny lelkeknek. Nem részesítette kemény megrovásban az emberi gyengeségeket. Az igazságot szólta, de ezt mindenkor szeretettel tette.” (Ellen G. White: *Krisztushoz vezető lépések*. 11–12. o.)

3 *Mi képes és mi nem képes megtörni a csontkeménységű emberi akaratot? Miért?*

Péld 25,25 | ...a szelíd beszéd megtöri a csontot.

.....
 .....
 .....

A nyilvánvalóan szimbolikus kijelentés a csont keménységének és a szelíd beszéd lágyságának ellentétével domborítja ki különös üzenetét. Ösztönösen úgy véljük, hogy a csontkeménységű emberi akaratot, lelkületet, avagy makacsságot csak az ezekkel megütköző, még keményebb fellépés törheti meg. Gyakori megjelenése ennek a parttalan vagy elfajuló vita, a veszekedés, a másik beszédbeli – például vádakkal vagy gúnnnyal történő – leuralása, vagy hangerővel való fizikai túlkiabálása.

Az ihletett tanács szerint viszont nem a nagyobb keménység, hanem a szelíd beszéd képes megtörni a másik ember keménységét. Furcsán hat ez, de mélyebben belegondolva nyilván-

valóan feltárul igazsága. A kemény szavakra adott szelíd válasz meghökkenti a másikat, és kikökönteti arról a gondolati, hangulati és viselkedésbeli pályáról, amelyen mozgott. A védekezésre és támadásra berendezkedett ember egyszerre légüres térben találja magát, hiszen senki sem támadja, és nem is védekezik vele szemben. A szelíd szó által kiváltott pillanatnyi talajvesztés ilyen módon esélyt ad neki belátni, hogy az ellenvélemény nem öellene, hanem érte szól. Sőt, érdekeltté, motiválttá teheti ennek belátásában, míg az erőszakos megtörés csak ideig-óráig képes lefojtani az ellenállást, s az az első adandó alkalommal újult erővel tör ismét a felszínre.

Hatalmas jellemre mutat, ha valaki a kemény, durva szavak igazságát is képes belátni és elfogadni, pusztán azok igazsága miatt. Azonban már abban is méltán fedezzük fel Isten Lelkének csodatettét, ha valaki szelíd szavak hatására bírálja felül önmagát.

„Egy napot se kezdjünk el anélkül, hogy terveinket mennyei Atyánkra ne bízánk! Isten megbízza angyalait, hogy vigyázzanak ránk. Ha oltalmuk alá helyezük magunkat, a veszély idején jobb kezünk felől állnak. Ha akaratlanul rossz befolyást árasztanánk, mellénk állnak, és jóra biztatnak. *Segítenek megfelelő szavakat találni*, és hatással vannak tetteinkre. Így befolyásunk, ha csendes és öntudatlan is, hatalmas erővel vonz másokat Krisztushoz és a mennyei világhoz.” (Ellen White: *Krisztus példázatai*. 235–236. o.)

Példák arra, hogy a szelíd beszéd megtöri a csontot: 1Sám 17,26–29; 1Sám 25,23–35.

Mindig átüt-e egy beszéden, ha a halált szolgálja? Hitelesít-e egy beszédet pusztán a szelídsége, kedvessége, vagy mindig elengedhetetlen annak mélyebb tartalmi vizsgálata?

Péld 11,9 | Szájával rontja meg a képmutató felebarátját, de az igazak a tudomány által megszabadulnak.

Péld 26,22.24–25 | A fondorlónak beszédei hízelkedők, és azok áthatják a szív belsejét... Az ő beszédeivel másnak tetteti magát a gyűlölő, holott az ő szívében gondol álnokságot. Mikor kedvesen szól, ne bízzál őhöz, mert hét iszonyatosság van szívében.

(Vö.) **Zsolt 55,22** | A vajnál simább az ő szája, pedig szívében háborúság van; lágyabbak beszédei az olajnál, pedig éles szabályak azok.

Kegyes eljárásnak tűnhet a beszédek helyes voltát pusztán a kedvességük és egyéb hasonló jellemzőik alapján megítélni, ám a Biblia nem hagyja jóvá ezt az eljárást. Már az gyanúra adhat okot vele kapcsolatban, hogy az ilyen megítélés nem igényel erőfeszítést, hiszen a kedvesség vagy annak hiánya azonnal és önmagától átjön, szemben az igazságtartalommal, ami többnyire meggondolást és utánajárást kíván.

A beszédek megítélése terén szerencsésen egybeesne tehát a restségre hajlamos emberi természet nehézkedése az Isten szíve szerinti kegyességgel? A lustaság és a nehézfajúság ez esetben erény lenne? Aligha!

Az idézett igék határozottan és félreérthetetlenül fogalmaznak. Nem ok nélkül. Ami egyfelől a nyelv csodája és gazdagsága, az másfelől a megtévesztés, a manipuláció elképesztően sokféle és rafinált módját teszi lehetővé. Jellemző, hogy a bűn története, illetve az emberi történelem kisiklása is egy „ártatlan kérdéssel” kezdődött, ami valójában kérdéssé maszkírozott hazugság, illetve figyelemelterelés volt, és még nagyobb hazugságot készített elő: „*Csakugyan azt mondta az Isten, hogy a kertnek egy fájáról se egyetek?*” („Akkor is hazudik, amikor kérdez” – mondják a különösen hazudós emberekre. Ez a szólás azáltal nyer nyomatékot és humoros felhangot, hogy lehetetlenséget fejez ki, hiszen a hazugság nem kérdés, hanem állítás. A kigyó esetében azonban mégis a kérdezve hazudás valósult meg.)

Szintén jellemző a nyelvi megtévesztés kiterjedt voltára, hogy amiként a történelem hajnalán, úgy az utolsó időre nézve is a hasonló manipulációt, a befogadó oldalon pedig az igazság iránti igény hiányát nevezi meg a Szentírás az egyik legfőbb vesztélyként. Az antikrisztusról szólva így tanít: „*Eljövetele a Sátán ereje által van, a hazugságnak minden hatalmával, jeleivel és csodáival, és a gonoszságnak minden csalárdságával azok között, akik elvesznek, mivelhogy nem fogadták be az igazságnak szeretetét az ő üdvösségükre.*” (2Thess 2,9–10) Ide is vonatkozatható azonban a Péld 11,9 ígérete: „*Az igazak a tudomány által megszabadulnak.*”

Eszmékből kiábrándult posztmodern korunk rendkívüli módon kedvez a manipulációnak, ezen belül is különösen a nyelvi manipulációnak. A leszerepelt izmusokkal mint a fürdővízzel a gyereket is kiöntő tömegek immár semmilyen igazság létezésében nem hisznek, vagy éppen fordítva: mindent egyenrangú igazságnak vélnek. Nincs többé *igaz* és *hamis*, csupán eltérő látásmódok és kommunikációs problémák vannak. Egyfajta

protokolláris kedvesség és néhány sablonszerű kommunikációs technika alkalmazása nyomán minden szalonképesnek és vállalhatóan minősül.

A legelkeserítőbb mégis az, ha a gyülekezet, amelynek *az igazság oszlopának és erősségének* (1Tim 3,15) kellene lennie, ahelyett, hogy zászlót emelne e kiszolgáltatott világ előtt, és az *igen-igen, nem-nem* egyértelműségével tárná fel a rá bízott üzenetet, inkább szolgamód beáll a sorba, meghajol a közízlés előtt, és átteologizált nyelvezettel ugyan, de maga is korának a közhelelyeit kezdi visszhangozni, akkor is csupán teológiai nézetkülönbségeket és kommunikációs nehézségeket emlegetve, amikor *el kellene választania a jót a hitványtól, olyan határozottan, mint ha Isten szája szólna* (Jer 15,19).

5 *Hogyan reagáljunk a nyilvánvalóan ostoba beszédekre? Nem ellentmondásos-e Példabeszédek könyve alábbi tanácsa?*

Péld 26,4–5 | Ne felelj meg a bolondnak az ő bolondsága szerint, hogy ne légy te is őhöz hasonló. Felelj meg a bolondnak az ő bolondsága szerint, hogy ne legyen bölcs a maga szeméi előtt.

.....

.....

.....

Két látszólag ellentétes tanácsot tartalmaz ez az igé. Szembetűnő egymás melletti szerepeltetésük viszont tudatos szerkesztői szándékra vall, Salamon bizonyára ezáltal is üzeni, gondol-

kodtatni akart. A látszólagos ellentmondás feloldásának a „*bolondsága szerint*” részlet jelentése lehet a kulcsa.

A „*ne felelj meg a bolondnak az ő bolondsága szerint*” hangzást tanács arra mutathat, hogy bizonyos képtelenségekkel egyáltalán nem szabad szóba állni, még a cáfolás szintjén sem, mert a pusztá válaszáadás is egyfajta elismerést, igazolást kölcsönöz azoknak: azt a látszatot kelti, hogy a felvetés vitaképes, így létjogosult, megfontolásra méltó. Ebben az esetben a „*bolondsága szerint*” kitétel azt jelenti tehát, hogy a kancsal vélekedést mintegy komolyan véve, ahhoz érdemien viszonyulva – azaz ettől óv a teljes igevers. Aki mégis így tesz, az az ostobaság kiötlőjéhez válik hasonlóvá, hiszen értelmesnek tüntet fel egy beteg agyszüleményt, valaminek láttatja a semmit, miközben cáfolatával is életben tartja azt, ahelyett, hogy hallgatással siettetné a kimúlását.

Bibliai példaként bizonyos megkötésekkel felidézhető az ilyen jellegű helyzetek megvilágítására Jézus Heródes általi kihallgatása: „*Heródes pedig Jézust látván igen megörült, mert sok időtől fogva kívánta őt látni, mivelhogy sokat hallott felőle, és remélte, hogy majd valami csodát lát, melyet ő tesz. Kérdezte pedig őt sok beszéddel, de ő semmit nem felelt neki.*” (Lk 23,8–9) Nem nehéz elképzelni, mennyivel súlytalanabb lett volna Jézus viszonyulása, ha magyarázni kezd Heródes több szempontból is képtelen és méltóságon aluli felvetésére: *Nem teszek csodát a kedvéért, mert...*

Ugyancsak megkötésekkel, ide vonatkoztatható a Rm 14,1 igevers is: „*A hitben erőtlent fogadjátok be, nem ítélgatván vélekedéseit.*” Vannak tehát olyan meggondolatlan vélekedések, amiket jobb szó nélkül hagyni, mintsem kritikával illetni, nem csupán a fentiek miatt, hanem a megfogalmazóik iránti tapintatból is.

Mindemellett jó, ha azzal is számolunk a Péld 26,4 által célzott helyzetekben, hogy nem ritkán maga a bolondság kiöltöje sem gondolja igazán komolyan, amit mond, csupán szeretne csupán a figyelem középpontjába kerülni, arra vágyik, hogy foglalkozzanak vele. Bölcsességgel teljes szeretetet kíván, hogy egyrészt felismerjük ezt a jelenséget, másrészt valóban foglalkozzunk magával az emberrel, de ne tápláljuk a sületlenségeit.

A „felelj meg a bolondnak az ő bolondsága szerint” hangzatú tanács arra mutathat, hogy a bolondság leleplezésére időnként az a legcélravezetőbb, ha annak gondolati keretei között felelünk meg rá. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a cáfoláshoz nem hozunk be új szempontot vagy információt, hanem mintegy elfogadva a másik kiindulását, csupán egy lépéssel továbbgondoljuk azt, és az abból adódó következtetés levonásával világítunk rá a vélekedés belső ellentmondására. (Ezt az eljárást idegen szóval *dialektikának* nevezzük.) A Biblia szerint Isten is él ezzel a módszerrel, amikor „*megfogja a bölcséket az ő csalárdságukban*” (Jób 5,13, 1Kor 3,19). Számos konkrét bibliai példa hozható itt, köztük a táalentumok példázatában szereplő gazda válasza a táalentumát elásó szolgának. A gazda nem kezdi el vitatni a szolga okfejtésének nyilvánvalóan hamis és bántó kiindulását, miszerint ő *kegyetlen ember, aki ott is arat, ahol nem vetett, és ott is takar, ahol nem vetett* (lásd Mt 25,14–30). Ehelyett ezt mintegy jóváhagyva azt mondja szolgájának, hogy ha ilyennek ismeri őt, annál inkább kamatoztatnia kellett volna a táalentumát: „*Gonosz és rest szolga, tudtad, hogy ott is aratok, ahol nem vettem, és ott is takarok, ahol nem vettem. El kellett volna tehát helyezned az én pénzem a pénzváltóknál; és én megjövén, nyereséggel kaptam volna meg a magamét.*”

Példabeszédek könyve e két, ellentétesnek ható tanácsa tehát nem ellentmondás, még csak nem is feltétlenül zárják ki egy-

más egyidejű alkalmazását. Mindazonáltal kontrasztos együtt szerepeltetésük elsősorban annak mérlegelésére hív, melyik eljárás lehet a megfelelőbb az adott helyzetben.

Melyek azok a beszédben megnyilatkozó lelki gyengeségek, amelyekbe rossz szándék nélkül is könnyű belesodródni? Hozzá tartozik-e a helyes beszédhez a hallgatni tudás?

Péld 29,20 | Láttál-e beszédeiben hirtelenkedő embert? A bolond felől több reménység van, hogysem afelől!

Péld 10,19 | A sok beszédben elmaradhatatlan a vétek, aki pedig megtartóztatja ajkait, az értelmes.

Péld 17,27–28 | Aki megtartóztatja beszédét, az tudós ember, és aki higgadt lelkű, az értelmes férfiú. Még a bolond is, amikor hallgat, bölcsnek ítéltetik, mikor ajkait bezárja, eszesnek.

.....
 .....
 .....

Két olyan hibára hívják fel a figyelmünket az idézett igék, amelyekbe könnyen beletévedünk, mivel nem feltétlenül rossz szándékból fakadnak, sőt olykor kifejezetten jó szándék a forrásuk. Kevésbé erkölcstelen indíttatásuk ellenére is nagy kárt képesek azonban okozni.

A beszédben való hirtelenkedés az első benyomásra ugró ember sajátja. Az első benyomás igen gyakran csak a felszín, a látzat, amit nem ritkán kifejezetten félrevezető céllal vetítenek elénk. Meggondolatlanságra és az önuralom hiányára vall, ha

valaki sokadszorra sem tanulja meg, hogy nem jó azonnal reagálni, hanem mindig meg kell próbálni a dolgok mögé nézni. Ez a gyakorlatban egyebek mellett például a másik fél meghallgatását jelenheti egy-egy vitás kérdésben. Erre mutat a Péld 18,17 igevers is: „*Igaza van annak, aki első a perben, míg nem eljön az ő peres fele, és megvizsgálja őt.*” A látszat alapján szólt hirtelenkedő beszédre nézve intő bibliai példaként említhetjük többek között Józsué és a fejedelmek elsietett ígéletét, amit a csaló gibeonitáknak adtak. A csalás három nap múlva magától is lelepleződött, nem igényelt volna tehát sok utánjárást a látszat mögé nézni (részletesen lásd Józ 9. fejt.).

Ugyancsak gyakori és könnyen születő hiba a sok beszéd, az indokolatlan bőbeszédűség. Nem alaptalan a mondás, mely szerint, *aki öt percig mondja, amit két mondatban is el lehet mondani, az egyéb galádságra is képes.* Noha a bőbeszédűség ártatlannak tűnő szokás, mégis több szempontból romboló. Egyrészt nincs tekintettel a másikra, akinek idejét, erejét rabolja a végighallgattatással, noha az esetleg már az első mondatból is érti, miről van szó. Másrészt a kifejezett igazságnak is árt a bő lére eresztés, mert hígul ezáltal, azaz veszít erejéből. Harmadrészt pedig – amint erre a Péld 10,19 igevers hangsúlyosan is figyelmeztet – a kontrollálatlan beszédözönbe óhatatlanul fals elemek, információk kerülnek, amelyek esetleg továbbélnek, mert a másik éppen ezeket ragadja meg és adja tovább.

Határozottan kijelenthető tehát: a helyes beszédhez hozzátartozik a hallgatni tudás is. Mielőtt megszólalnánk, jó felidézni az igaz Jób felismerését, aki ezt a katartikus tanulságot vonta le, miután bepillantást nyert kikéretése hátterébe, egyszersmind az emberi lét, a bűn szövevénye és Isten cselekvése emberi képzeletet felülmúló összetettségébe: „*Egyszer szóltam, de már nem szólok, avagy kétszer, de nem teszem többé!*” (Jób 39,38)

9. tanulmány – 2015. február 28.

„Drága kincse az embernek az ő szorgalma”

Példabeszédek könyve 12,26

Az eredeti Károli-Bibliában a címben olvasható ige így szerepel: „*Drága marhája az embernek az ő serénysége.*” A „marha” kifejezés azért jelentett régen „*kincset, vagyont*, mert az ókorban a vagyont a marhák, a tehenek számával mérték. (A latin nyelvben is a *pecus* = tehén szóból képződött a *pecunia* = vagyon, kincs kifejezés.)

Az élet mely területén van a legnagyobb szükség a szorgalomra? Miért nem tudatosítjuk ezt, hogy irányítaná sorsunkat?

Péld 8,17 | Én az engem szeretőket szeretem, és akik engem szorgalmasan keresnek, megtalálnak.

Péld 3,13–14 | Boldog ember, aki megnyerte a bölcsességet, és az ember, aki értelmet szerez. Mert jobb ennek megszerzése az ezüstnek megszerzésénél, és a kiasott aranyból annak jövedelme.

(Vö.) **Siral 3,25** | Jó az Úr azoknak, akik várják őt, a léleknek, amely keresi őt.

.....
 .....
 .....
 Van-e a testi lustaságnál, restségnél még nagyobb restség? Miért megyünk el e jelenség mellett akár mi magunk, akár mások életében? Hogyan, mivel győzhető le ez? Mit jelent valójában a „szorgalmasan keresés”?

A Biblia nem egyszerűen „keresésre”, hanem *szorgalmas keresésre* szólít föl. Ne csak felszínesen, egy bölintással fogadjunk el tanításokat, hanem alapos utánajárással. A fának is meg kell gyökereznie, hogy fölfelé nőjön. Nekünk is gyökeret kell vernünk az isteni szeretetben, hogy hitbeli fejlődésünk során „*beteljesedjünk az Istennek egész teljességéig*” (Eféz 3,16–21).

Sokan tehetségtelenségükre, képességeik hiányára hivatkoznak, és utasítják el a szellemi erők mozgósítását. Mások az élet más területein nézve tehetséget mutatnak, ha azonban a vallás, a hit kérdései kerülnek szóba, rögtön tehetségtelenné nyilvánítják magukat. Ez Isten megszegyenyítése, akkor is, ha a gyülekezetben belül találkozunk vele. Isten mindenkinek adott képességeket, „*erejéhez képest [mérten]*” (Mt 25,15). Legföljebb arról lehet szó – mint az egy tálentumos ember esetében –, hogy az ember „*elássa*”, vagyis nem használja az egyébként keze ügyénél álló adottságait, nem fejleszti képességekké őket. Ez a hiányosság viszont már a szorgalom kérdését érinti. Nem annyira képességeink hiányoznak tehát, hanem a szorgalom. Goethe híres mondanása: a tehetség javarészből szorgalom. A modern tudomány vizsgálatai szerint a tehetség nyolcvan százaléka szorgalom, a gyakorlás, az edzés stb. eredménye.

A Biblia kutatása sem elsősorban értelmi képességek, mint inkább lelki odaszánás kérdése. Aki szereti Istent, keresi a Vele való találkozást, Igéje olvasását, megtartását, továbbadását (Jel 1,3). El kell jutnunk Jób vallomásáig: „*Az ő ajákinak parancsolatától sem tértem el; szájának beszédeit többre becsültem, mint életem táplálékát.*” (Jób 23,12)

„Nagyon sokan saját tetszésüknek megfelelően olvassák és értelmezik a Bibliát. Ennek oka egyrészt az ember tökéletlensége, hogy megértse a nyelvet, másrészt pedig az, hogy az igazságot a romlott emberi elme oly zseniálisan képes megcsorbítani. A hiba nem a Szentírásban van. Egy-mással szembenálló politikai felek is vitáznak a törvényekről, és ellentétes nézeteket vallanak a törvények alkalmazását illetően.

A Szentírás nem egymástól elválaszthatatlan kinyilatkoztatások folyamatos láncaként került az emberekhez, hanem fokról fokra, egymást követő nemzedékeken keresztül, ahogyan az isteni gondviselés megfelelő lehetőséget látott némelyek készítésére – különböző időkben és különböző helyeken. Az emberek a Szentlélek vezetése szerint írtak. Először rügy fakad, majd bimbó, s végül a gyümölcs: »Terem a föld először füvet, azután kalászt, azután teljes búzát a kalászból.« Pontosan így van ez a Biblia kijelentéseivel is.

A Szentírásban nincs mindig tökéletes szabályszerűség vagy kézzelfogható egység. Krisztus csodái nem pontos időrendi sorrendben követik egymást, hanem olyan körülményekből adódnak, melyek megkívánták Krisztus hatalmának természetfeletti megnyilvánulását. A Biblia igazsagai az elrejtett gyöngyökhöz hasonlók. Erőfeszítések árán

kell kutatni, ásni utánuk. Azok, akik csak felszínesen gondolkodnak a Bibliáról, felületes tudásukkal – amit ők igen alaposnak vélnék – a Szentírás ellentmondásairól beszélnek, és megkérdőjelezzik annak tekintélyét. De azok, akiknek szíve összhangban van az igazsággal és látják kötelességüket, nyitott szívvel kutatják és fogadják el a Bibliát és az isteni késztetést. A világosságot nyert személy lelki egészséget, az egészet átszövő fényes aranyfonalat lát a Bibliában. A drága aranyfonal lefejtéséhez pedig türelemre, gondolkodásra és imára van szükség. A Biblia körül kiélezett viták készítették kutatásra némelyeket, s közben az igazság drágakövei tárultak fel előttük. Sokak könnye hullott, sok ima hangzott el arra kérve az Urat, hogy segítse Igéjének megértését.” (*Szemelvények Ellen G. White írásaiból.* I., Advent Kiadó, Budapest, 1999. 19. o.)

2 Mit jelent a szorgalom a munkavégzésben? Mit jelent a szellemi és a fizikai munkában?

Péld 21,5 | A szorgalmasnak igyekezete csak gyarapodásra van, valaki pedig hirtelenkedik, csak szükségre jut.

Péld 22,29 | Láttál-e az ő dolgában szorgalmas embert? A királyok előtt fog állni, nem marad meg az alsórendűek között.

.....

.....

.....

.....

A szorgalom fizikai és szellemi erőnk tartós, folyamatos használata, nem pedig alkalmi, „kivágja a rezet” magatartás. A szorgalom tulajdonképpen a hűséget, a kitartást, az állhatatosságot jelenti. Közvetlen kapcsolatban áll tehát a szeretettel, mely „*soha el nem fogy*” (1Kor 13,8). A szorgalom így tehát nem csupán az akarathoz, hanem az értelemhez és a hithez is kapcsolódik.

Világosan láthatjuk e sorokból, hogy szorgalom távolról sem csupán a kezek vagy megváltoztathatatlan, született adottságok dolga. A szív, a lélek elszántságával – vagy mondhatjuk így is: hit által – a kedvezőtlen állapot és szokások gyökeresen megváltozhatnak. Végül is a jellem kérdése tehát, hogy milyenné válunk. A szorgalmas embernek az esze és a szíve éppúgy dolgozik, mint a keze, mégpedig teljesítőképesége legmagasabb szintjén.

„A legjobb erőidet vedd bele erőfeszítéseidbe. Hívd segítségül a leghatalmasabb indítékokat... Sohase tűzd a célot alacsonyabbra annál, mint ami méltó ahhoz, amivel foglalkozol. Ne engedd meg magadnak, hogy szokásoddá váljék az, hogy felületes és hanyag vagy kötelességeidben és tanulmányaidban, mert ha szokásaid megrögződnek, képtelen leszel bármi azoknál jobbra. Az emberi természet hajlamos arra, hogy megszokja, hogy megelégedett legyen az-zal, ami kevés figyelmet és erőfeszítést kíván, és hogy valami olcsóbb és alacsonyabb rendű is kielégítse...”

Isten életerős, komoly szellemi erőfeszítéseket kíván tőled, és minden ilyen határozott erőfeszítéssel izmosodnak a belső erőid. Akkor a munkád mindenkor élvezetes lesz, mert tudod, hogy fejlődsz. Vagy hozzászoksz a lassú, bizonytalan, határozatlan mozdulatokhoz, olyannyira, hogy

életed munkája a fele lesz annak, mint ami lehetne, vagy pedig Istenre szegezed tekintetedet, megerősíted lelkedet imával, legyőzöd nem kívánatos lassúságodat, s ráneveled magad a gyors gondolkodásra, és arra, hogy határozott erőfeszítéseket tegyél a kellő időben.” (Ellen G. White: 24. sz. *kézirat*. 1887.)

„Aki munkáját csak robotnak tekinti, önelégült tudatlansággal fog hozzá, és nem tesz semmi erőfeszítést a jobb munkavégzéshez, az valóban csupán tehernek fogja érezni. Azonban akik a legegyszerűbb munkában is felismerik a tudományt, azok nemesnek és szépnek látják azt, és élvezetet találnak a hűség és eredményes munkavégzésben.” (Ellen G. White: *Előtted az élet/ Nevelés*. Testnevelés/ A kétkezi munka c. fejj., Advent Kiadó, Bp. 1992, 222. o.)

3

Milyen munkássá fejlődnek minden keresztény ember?

Péld 10,4 | Szegénnyé lesz, aki cselekszik rest kézzel, a gyors munkások keze pedig meggazdagít.

Péld 12,23 | A gyorsaknak keze uralkodik, a rest pedig adófizető lesz.

.....
 .....
 .....

„Minden keresztények kötelessége, hogy rendszerességre, alaposágra és gyorsaságra szoktassa magát. A lassú és kontár munkásnak nincs mentsége semmiféle munkában.

Ha valaki mindig dolgozik, de soha sem végzi el munkáját, ennek az az oka, hogy nem viszi bele szívét-lelkét a munkába. A lassú és rossz határfokkal dolgozó munkásnak be kell látnia, hogy e hibáin változtatnia kell. Fordítson nagy gondot az időbeosztására, hogy azt a legeredményesebben használhassa ki! Egyesek ügyes és módszeres munkával öt óra alatt elvégzik azt, amit mások tíz óra alatt. Egyesek állandóan dolgoznak háztartásukban. Nem mintha annyi tennivalójuk lenne, hanem mert nem jól osztják be idejüket. Lassan, pepecselve, sok munkával nagyon keveset végeznek.

De mindenki, aki akarja, megszabadulhat a nehézkeségtől és az időt rabló szokásoktól. Dolgozzunk határozott céllal! Állapítsuk meg, mennyi időre van szükség egy adott feladathoz! Azután feszítsük meg minden erőnket, hogy a megállapított időn belül elvégezzük a munkát! Meg lehet parancsolni annak a kéznek, hogy mozogjon fürgébben. Csak akarni kell. Azok az emberek, akik nem határozzák el céltudatosan, hogy változtatnak munkamódszereiken, a megszokások rabjaivá válhatnak, mégpedig a rossz szokásoké. Képességeik fejlesztésével pedig a legjobb munkásokká válhatnak...” (Ellen G. White: *Krisztus példázatai*. A talentumok, Az idő c. fejj., 237, 238. o.)

„A fizikai munka gyakorlása az egészség és a testi fejlődés nélkülözhetetlenül fontos eszköze. Másrészt pedig a kétkezi munkában való ügyesség, gondosság és gyorsaság elsajátítása az egészséges szellemi és jellembeli fejlődés pótolhatatlan eszköze.

Amiképpen életre hívta Isten a Földet a káoszból a maga szépségében, úgy mi is rendet és szépséget tudunk életre hívni a dolgok összekuszáltságából. Noha a bűn által

minden megromlott, mégis örömünk telik a jól végzett munkában, amely hasonló az Ő öröméhez, amikor végigtekintett művén a Föld teremtése után, és »mindent igen jónak« talált. (1Móz 1,31)

A csupán csak könyvekből származó műveltség felületes gondolkodást eredményez. A gyakorlati munka pontos megfigyelést igényel, és megköveteli az önálló gondolkodást. A problémák helyes megoldása fejleszti a gyakorlati bölcsességet, amit egyszerű szóval természetes észjárásnak szoktunk nevezni. Fejleszti azt a képességet, hogy tervet tudjunk lefektetni és kidolgozni, megnöveli a bátorságot és a kitartást, megköveteli a figyelmet és a helyes magatartást.” (Ellen G. White: *Előtted az élet/Nevelés*. Munkára nevelés c. fejelet.)

„Mindannak ellenére, amit elmondtak és leírtak a munka méltóságáról, mégis az az érzés uralkodik az emberek között, hogy a fizikai munka lealacsonyító. A fiatal emberek arra vágyanak, hogy tanítók, jegyzők, kereskedők, orvosok, ügyvédek legyenek vagy egyéb olyan foglalkozást válasszanak, ami nem követel fizikai munkát. A fiatal nők elkerülik a házimunkát, és más vonalon igyekeznek kiművelődni. Meg kell tanulniuk, hogy a becsületes munka egy férfit vagy nőt se alacsonyít le! A tétlenség és az önző függőség az, ami lealacsonyító. A tétlenség ápolja az önzést, aminek eredménye az olyan üres, terméketlen élet, amelyik minden gonosz növekedésének kedvez.” (Ellen G. White: *Előtted az élet/Nevelés*. Testnevelés/A kétkezi munka c. fejelet, Advent Kiadó, Bp. 1992, 215–216. o.)

Nem mindig azok jutnak előre az életben, a társadalmi ranglétrán való emelkedésben, akik szorgalmasak és becsületesek.

De jobb szorgalommal előrejutni, mint bármi mással (összekötetésekkel, lefizetéssel stb.). Ha valaki szorgalmas, annak előbb-utóbb meglesz a látszatja. A türelmes, áldozatoktól sem visszariadó munka minden területen végül is az emberben lévő valóságot mutatja meg.

Milyen válfajai vannak a szorgalom ellentétének, a restségnek?

Péld 26,13–16 | Azt mondja a rest: ordító oroszán van az úton! Oroszán van az utcákon! Mint az ajtó forog az ő sarkán, úgy a rest az ő ágyában. Ha a rest az ő kezét a tálba nyújtotta, restelli azt csak szájához is vinni. Bölcsőbb a rest a maga szeméi előtt, mint hét olyan, aki okos feleletet ad.

Péld 12,26 | Nem süti meg a rest, amit vadászásával fogott...

.....
 .....
 .....

A lustaság egyike a megromlott emberi természet legvisszataszítóbb tulajdonságainak. Belőle sarjad közvetlenül a gyávaság, az irigység és a legviszolyogatóbb többi vonás. A lustaság egyszerre felületesség és szeretetlenség, könnyelműség és figyelmetlenség. Mivel mindannyian ezzel születünk, életünk végéig tartó harcot kell vívnunk ellene.

Az idézett íge a restség többféle megnyilatkozását állítja elénk. Van, aki úgy lusta, hogy állandóan a nehézségekre hivatkozva nem tesz semmit.

De van más lustaság is „az oroszlán van utcákon” típusú mellett. Ez a kifejtett kényelem-szeretet, a maga közvetlen valóságában. A tespedés, az elheverés lustasága. Erről Ámos próféta is szól (lásd 6,4). „Kényelmes” – szoktuk mondani enyhébb változataira. De elmehet ez egészen az élőködés legszemtelenebb formáiig.

Hogy mennyire önellentmondás a restség, arra Péld 26,15 és 12,26 mutat rá. Hiszen ezzel az életformával és magatartással az ember önmaga alatt vágja a fát.

A lusták ugyanakkor a legnagyobb „észtszotogatók”. Mivel nincs gyakorlati tapasztalatuk az elvek valóra váltásában, „könnyen beszélnek” – semmitmondás a semmiről. Megdöbentő, hogy a restség sokszor még önhittséggel, magabiztossággal, felsőbbrendűségi érzéssel is párosul. Az emberi szív hajlik arra, hogy minden bűnre mentséget találjon magának, sőt olyan életfilozófiát dolgozzon ki magában, hogy amit ő tesz, és ahogyan ő él, az a legjobban megfelelő az egyéniségének, úgy-hogy még büszke is lehet rá!

5 *Milyen okai lehetnek még a restségnek az előzőkön kívül? Hogyan győzhetjük le természetünk lomhaságát, hogyan válhatunk igazán szorgalmas emberekké?*

Péld 28,19 | Aki munkálja az ő földjét, meglegszik étellel, aki pedig hiábavalóságok után futkos, meglegedik szegénységgel.

Péld 14,23 | Minden munkából nyereség lesz, de az ajkaknak beszédéből csak szűkölködés.

Péld 24,33–34 | Egy kis álom, egy kis szunnyadás, egy kis kézösszetevés az alvásra. Így jön el, mint az útonálló, a te szegénységed, és a te szükséged, mint a pajzosos férfiú.

Péld 20,13 | Ne szeresd az álmod, hogy ne légy szegény! Nyisd fel a te szemeidet, és meglegszel kenyérrel.

.....

.....

.....

Fontos feltárni a hátteret, az okokat, hogy felfedjük, miből fejlődött ki a restség szokása, hogy megtaláljuk a győzelem útját. Azoknak, akik ezzel a gyengeséggel küzdenek, vagy akik segíteni akarnak nekik, látniuk kell, hogy milyen okokat kell megszüntetni. Ezt követően pedig belátásra, megbánásra, Isten segítségül hívására van szükség: „*Aki elfedezi az ő vétkeit, nem lesz jó dolga, aki pedig megvallja és elhagyja, irgalmasságot nyer.*” (Péld 28,13)

Senki sem lesz szorgalmas a természetével vívott küzdelem nélkül. Mindannyiunk természetében uralkodik a restség. Ahogy bátor is az lesz, aki legyőzi félelmeit Isten segítségével, szorgalmassá is az válik, aki kíméletlen küzdelmet folytat folyton feltámadni kész lustaságával szemben. Az értelem, a figyelem, az összpontosítás megerősödése a szorgalom kibontakozása irányába hat. Összetett és időigényes dolog a szorgalom fejlesztése, miként más jellemtulajdonságaink sem alakulnak ki egyik pillanatról a másikra.

„A siker minden téren határozott célkitűzést követel. Aki igazi sikert akar elérni az életben, annak állandóan szem előtt kell tartania azt a célt, amely méltó törekvéseire. Ilyen célkitűzés előtt áll mai ifjúságunk. A mennyben számunkra kijelölt cél az, hogy ebben a nemzedékben elvigyük

az evangéliumot a világnak. Ez a legnemesebb feladat, amelynek végrehajtására minden ember meghívást kaphat. Itt mindenki számára van munkaterület, akinek szívét Krisztus érintette.” (Ellen G. White: *Előtted az élet/Nevelés*. Az élet műve c. fejelet.)

6 Csakis milyen gazdagságnak van értéke? Milyen gazdagság viszont az, ami átok?

Péld 10,22 | Az Úrnak áldása, az gazdagít meg, és azzal semmi nem szerez bántást.

Péld 11,24–26 | Van olyan, a ki bőven adakozik, és annál inkább gazdagodik, és aki megtartóztatja a járandóságot, de ugyan szűkölködik. A mással jól tevő ember megkövéredik, és aki mást felüdít, maga is üdül. Aki búzáját visszatartja, átkozza azt a népet, aki pedig eladja, azon áldás van.

Péld 13,11 | A hiábavalóságból keresett marha megkevesbül, aki pedig kezével gyűjt, öregbíti azt.

Péld 28,20 | A hívő ember bővelkedik áldásokkal, de aki hirtelen akar gazdagodni, büntetlen nem marad.

.....
 .....
 .....

„Minden, amiből más embereknél több áldás jutott számmunkra, azzal a kötelezettséggel jár együtt, hogy hasznárra legyünk azoknak az embertársainknak, akiknek csak tudunk... Sohasem szabad elfelejtenünk azt a tényt, hogy

azok a javak, amelyeket kezelünk, nem a mieink, hanem mi csak vagyongazdálkodói vagyunk annak. Isten és embertársaink iránti kötelezettségeink betöltésétől függ mind embertársaink jóléte, mind pedig a saját sorsunk, ebben az életben és az örök életben egyaránt.” (Ellen G. White: *Előtted az élet/Nevelés*. Az üzleti ügyekben követendő alapelvek, eljárások c. fejelet.)

10. tanulmány – 2015. március 7.

„Az Úrtól való az értelmes feleség [és férj]”

Példabeszédek könyve 19,14

1

Milyen figyelmeztetésekkel és bátorításokkal szolgál Példabeszédek könyve az igazi társ keresésében, illetve megtalálásában?

Péld 20,6 | A legtöbb ember talál valakit, aki jó hozzá; de hű embert, azt ki találhat?

Péld 19,14 | A ház és a marha¹ atyától való örökség; az Úrtól van pedig az értelmes feleség.

Péld 18,22 | Megnyerte a jót, aki talált feleséget, és vett jóakaratot az Úrtól!

(Vö.) **1Móz 2,18** | Nem jó az embernek egyedül lenni; szerzek néki segítőtársat, hozzáillőt.

.....

.....

.....

1 Az eredeti szövegben: vagyon.

A könyv szerzője, Salamon király életének azt a szomorú időszakát ismerve, melyben feleségeit és ágyasainak számát szaporította (1Kir 11,1–4) bizonyosak lehetünk afelől, hogy a Példabeszédek könyvében megfogalmazott bölcs tanácsai az igazi házasságról, óvásai a házasságtörés ellen, minden bizonnyal élete végén, Prédikátor könyvének megírásával párhuzamosan kerülhettek feljegyzésre. E könyvében többször megerősíti, hogy Isten ígérete minden őszinte, istenfélő ember tapasztalata lehet, tudniillik, hogy Ő „szerez segítőtársat, hozzánk illőt” (1Móz 2,18). Ismerve a korabeli társadalmi viszonyokat, nem lepődhetünk meg azon, hogy az Ige többnyire a férfiakat szólítja meg, amikor az asszonyokkal „mint a gyöngébb edénnyel” (1Pt 3,7) kapcsolatos tanácsait fogalmazza meg. Természetesen ugyanezek az elvek és kívánalmak bizonyos esetekben ugyanúgy vonatkoznak a férfiakra is (vagyis „az Úrtól való pedig az értelmes férj” stb.).

Amikor bölcs Salamon az Úrtól való „jóakaratról” szól, akkor nyilván nem arra kell gondolnunk, hogy Isten egyesekhez „jóakarattal” viszonyul, amikor „értelmes” házastárssal ajándékozta meg őket, míg másokhoz, akik nem találtak hozzájuk illő házastársra, nem. Ezt az Isten-képet könnyen eltorzító megközelítést Példabeszédek könyve két másik igeverse segíthet helyesen érteni. Ezekből megtudhatjuk, hogy ki-kik miképpen is nyerhet jóakaratot az Úrtól. „Aki jóra igyekszik, jóakaratot szerez: aki pedig gonoszt keres, ő magára jő az.” (Péld 11,27) „Mikor jóakarattal van az Úr valakinek útjához, még annak ellenségeit is jóakaróvá teszi.” (Péld 16,7)

„Sátán jól tudta, milyen eredmények kísérnék az engedelmességet, ezért Salamon uralkodásának korábbi éveiben – évek, melyek dicsőségesek voltak a király bölcsessége, jótékonyága, egyenessége miatt – olyan befolyásokkal

igyekezett rá hatni, melyek alattomosan aláásták Salamon elvhűségét, elválasztották Istentől. Az ellenség sikeres erőfeszítéseiről e jelentésből értesülünk: »Sógorságot szerzett azután Salamon a fáraóval, az egyiptombeli királlyal, és elvette a fáraó leányát, és hozta Dávidnak városába.« (1Kir 3,1)

A pogány néppel kötött szerződésével és a bálványimádó hercegnővel kötött házassága megpecsételésével Salamon megvetette a bölcs gondoskodást, amelyet Isten tett népe tisztaságának megőrzése érdekében. A remény, hogy ez az egyiptomi feleség megtérhet, gyenge mentség volt Salamon bűnére. A közvetlen parancs megsértésével, hogy maradjon különálló más nemzetektől, a király egyesítette erejét a test karjával. Isten részvétteljes kegyelmével egy időre hatálytalanította ezt a rettenetes hibát. Salamon felesége megtért; így bölcs eljárással a király sokat tehetett volna a gonosz erőinek feltartóztatására, amelyeket oktalansága hozott működésbe. De Salamon fokozatosan szem elől tévesztette erejének és dicsőségének forrását. Ösztönei előnyt nyertek értelme felett. Ahogy önbizalma növekedett, úgy az Úrnak terveit a saját maga elgondolásai szerint igyekezett megvalósítani...” (Ellen G. White: *Boldog otthon*. Tiltott házasságok c. fej.)

2 *Milyen óvásokat, figyelmeztetéseket fogalmaz meg Salamon király a feleségek gyengeségeit illetően? Milyen magatartástól, lelkülettől óvja az asszonyokat otthonaikban, házastársukkal való kapcsolatukban, kommunikációjukban?*

Péld 21,9 | Jobb a tető ormán lakni, mint háborgó asszonnyal és közös házban.

Péld 21,19 | Jobb lakozni a pusztának földjén, mint a feddő és haragos asszonnyal.

Péld 27,15 | A sebes záporosó idején való szüntelen csepegés és a morgó asszonyember hasonlók.

Péld 19,13 | ...mint a szüntelen csepegés, az asszonynak zsémbelődése.

.....

.....

.....

A régies – némely esetben ma is használatos – kifejezések sora hol élesen, hol kissé ironikusan fogalmazza meg azt, ami feltétlenül kerülendő az asszonyok részéről a házastársi kommunikációikban. Írjuk ki a negatív kifejezések mellé pozitív ellenpárját!

- háborgó: .....
- feddő: .....
- haragos: .....
- szüntelen csepegés: .....
- morgás: .....
- zsémbelődés: .....

Ezt a fajta lelkületet összefüggésbe hozhatjuk a bűneset utáni állapottal, amikor is az asszony férje után „epekedik” (1Móz 3,16). Ennek az epekedésnek, vagyis a férj szeretetének hiányából fakadó érzelmi biztonság utáni vágyának ad kifejezést

gyakran a feleség – helytelenül – a feddőds, a zsémbelődés formájában. Azaz, ha a férj megadná azt a „megkülönböztetett” szeretetet feleségének, amit joggal várhatna el férjétől, de aminek teljességét természetesen ő is csak Istentől várhatja, akkor tán kevesebb lenne a morgás, a háborgás kettejük kapcsolatában.

Érdemes tehát a férjeknek is gyakran „jelzésként” kezelni a feleségeiktől jövő nem megfelelő hangnemet. Ha megkésve is, de tudatosuljon bennük, hogy több időt, figyelmet kell szánniuk házastársuk szeretet és törődés iránti igényük kielégítésére. Ugyanakkor a keresztyén feleségeknek is meg kell tanulniuk, hogy negatív érzelmeiket, gyakori keserőségeiket miképp uralják Krisztus segítségével.

„Milyen sok bajt okoznak a családi körben a türelmetlen szavak! Mert ha az egyik türelmetlenül kifakad, a másik hasonló módon és hangnemben felel. Ezután következnek a megtorlás és az öngazolás szavai... Sokan türelmetlenek, féktelen lelkületükkel űzik el családjukból Krisztust. Az ilyeneknek van mit legyőzniük... Felül kell kerekednünk lobbanékony természetünkön, uralkodnunk kell beszédünkön...

Ha nem uralkodunk szavainkon és indulatainkon, akkor Sátán rabszolgái, alattvalói vagyunk... Minden üres locsogás és sértő, türelmetlen, ideges szó Sátánnak bemutatott áldozat. Költséges áldozat ez, költségesebb, mint bármely Istennek bemutatott áldozat, mert feldúlja az egész család békéjét és boldogságát, elpusztítja egészségét, végül pedig a boldog, örök élet elvesztéséhez vezet.” (Ellen G. White: *Bizonyágtételek*. VII. köt.)

Mire figyeljenek tehát a férfiak feleségeik iránti viszonyulásukban, különös tekintettel beszédükre?

Péld 15,18 | A haragos férfiú szerez háborúságot...

Péld 24,26 | Ajkakat csókolgat az, aki igaz beszédeket felel.

Péld 16,24 | Lépes méz a gyönyörűséges beszédek; édesek a léleknek, és meggyógyítói a tetemeknek.

Péld 31,11.28.12 | Bízunk ahhoz [a feleségéhez] az ő férjének lelke... az ő férje dicséri őt... Jóval illeti őt, és nem gonosszal, az ő életének minden napjaiban.

.....
 .....

Az otthonainkban való beszédstílus, kommunikáció nagymértékben kifejezi Krisztussal való kapcsolatunk valódiságát, illetve hiányát. Óvakodniuk kell a férfiaknak, hogy a családban elfoglalt és a munkájuk során hordozott felelősségeik miatt a házastársukkal való kapcsolatukban „keserű kedvet” (Kol 3,19) engedjenek meg maguknak. Bár tudjuk, hogy „*a szív teljességéből szól a száj*”, mindazonáltal a szeretet értelmes, tudatos döntésekből áll, akár ösztönös érzelmeink ellenére is. Ezért a „megrótt” beszéd, az „értelemmel” mondott szavak, melyek házastársunk iránti őszinte megbecsülést és szeretetet fejeznek ki – az Ige szerint – „az ajkak csókolgatásához” hasonlítható.

„A férjek legyenek gondosak, figyelmesek, szilárdak, hűségesek, könyörületesek. Mutassák ki a szeretetet és az együttérzést. Ha a férj nemes jellemmel, tiszta szívvel, tiszta elmével rendelkezik, amivel minden igaz keresztyének

rendelkeznie kell, akkor ez a családi életben is megnyilvánul... Igyekeznek feleségét jó egészségben és bátorságban megtartani... A férj ébressze fel gyengéd érzéseit, és gondoskodással könnyítsen az anya terhein! Bátorítsa, támaszkodjon nagy szeretetére, és irányítsa gondolatait a menny felé, ahol erő, béke és örök megnyugvás van a megfáradtak számára. Ne jöjjön haza ráncos homlokkal, hanem jelenlétével hozzon napfényt a családba, és bátorítsa feleségét, hogy nézzen fel, és higgyen Istenben! Közösén igényelhetik Isten ígéreteit, és gazdag áldását a családba hozzák!” (Ellen G. White: *Boldog otthon*. Ne legyen olyan férj; A terhek megosztása c. fejezet.)

Egy házaspárnak írta Ellen G. White:

„Házáséletek nagyon-nagyon hasonlít a sivataghoz. Kevés benne a kellemes zöld folt, amelyre jó lenne visszatekinteni. A szeretetnek önmagában nincs életereje. Csak akkor él, miként a tűz is, ha táplálják fűtőanyaggal. Kedves testvérem, te úgy érezted, hogy méltóságodon alul cselekszel, ha kedves és közvetlen vagy, és nem kerestél alkalmat arra, hogy kifejezd szeretetedet feleséged iránt kedves szavak és előzékeny viselkedés által. Nagyon hamar változnak az érzelmeid, és rendkívüli módon befolyásolnak a körülmények...

Sokan vannak, akik a szeretet kifejezését gyengeségnek tartják, és tartózkodást gyakorolnak, amely a másikat eltaszítja. Óvakodjunk az ilyen tévedéstől. A szeretet nem állhat fenn sokáig anélkül, hogy kifejezésre ne jusson. Ne engedd meg, hogy annak szíve, akivel össze vagy kötve, megszomorodjék kedvesség és együttérzés hiányában. Ha

a feleség látja, hogy férje értékeli, és fontos számára, nemcsak azért, mert hasznos a házban és kényelmessé teszi otthonát, hanem azért is, mert lényének része, akkor önként viszonozza szeretetét.” (Ellen G. White: *Adventista otthon*. Boldog, sikerült egymásra találás c. fejezet.)

Hogyan figyelmezteti Salamon király a férfiakat és a nőket az akár „a szívükben”, a kívánságok szintjén is elkövethető paráznaságtól, házasságtöréstől (vö. Mt 5,28)? Mi adhat a házastársaknak biztonságos védelmet, hűséget társuk iránt a kísértésekkel szemben?

Péld 5,1–6 | Fiam! Az én bölcsességemre figyelmezz, az én értelmemre hajtsd a te füledet, hogy megtartsd a meggondolást, és a tudományt a te ajakid megőrizzék. Mert színmézet csepeg az idegen asszony ajka, és simább az olajnál az ő ínye. De annak vége keserű, mint az üröm, éles, mint a kétélű tőr. Az ő lábai a halálra mennek, az ő léptei a sírba törekszenek. Az életnek útját, hogy ne követhesse, ösvényei változókká lettek, anélkül, hogy ő észébe venné.

Péld 6,23–29 | Mert szövétnek a parancsolat, és a tudomány világosság, és életnek útja a tanító feddések. Hogy a gonosz asszonytól téged megőrizzenek, az idegen asszony nyelvének hízelkedésétől. Ne kívánd az ő szépségét szívedben, és meg ne fogjon téged szemöldökeivel. Mert a parázna asszony miatt jut az ember egy darab kenyérre, és más férfi felesége drága életet vadász! Vehet-e valaki tüzet az ő kebelébe, hogy ruhái meg ne égnének? Vagy járhat-e valaki eleven szénen, hogy lábai meg ne égnének? Így van, valaki bemegy felebarátjának feleségéhez, nem marad büntetlen, valaki illeti azt!

előtte is megcsalhatjuk leendő házastársunkat, a házasság előtti nemi élet gyakorlásával.

„A szívekkel való játék nem kis jelentőségű bűncselekmény a szent Isten szemében. Némelyek mégis kedveskednek fiatal nőknek, és felkeltik vonzalmukat, majd tovább állnak, és elfelejtik minden mondott szavukat, és azok hatását. Új arc vonzza őket, és ugyanazokat a szavakat ismételve, ugyanolyan figyelmet szentelnek a másiknak. Ez a hajlam megnyilatkozik a házasságban [élőknél] is. A házassági kapcsolat nem mindig teszi az ingatag elmét szilárddá, az ingadozót állhatatossá és elveihez hűségessé. Unalmassá válik számukra az állhatatosság, és a szentségtelen gondolatok szentségtelen tettekben nyilvánulnak meg...

Ha eltávolítjuk a női szerénység korlátait, akkor a legalantosabb kicsapongás sem tűnik fel már rendkívül bűnösnek. Sajnos a gonoszra irányuló női befolyásnak megdöbbentő eredményeiről számolhatunk be ma. Az »idegen asszony« csábítása által ezrek kerülnek börtönbe. Sokan dobják el életüket, és sokan megrövidítik mások életét. Mily igazak az ihletett igék: »Az ő lábai a halálra mennek, az ő léptei a sírba törekszenek.« (Péld 5,5)” (Ellen G. White: *Boldog otthon*. Általános udvarlási szokások c. fej.)

Érdekes ez a fogalom: „*idegen asszony*” vagy „*idegen férfi*”, akihez talán elemi erővel fellobbanó, mindazonáltal önző, ösztönös természetű vonzalom, valami gonosz varázslat húz, de „*nem tartozik hozzád*”, nem a „*te ifjúságod férje vagy felesége*” (Mal 2,15), akihez életre szóló, szent hűség fogadalma kapcsol, Isten jóváhagyása nincs a kapcsolatban, vagy talán éppen törvényébe ütközik.

Mivel vagyunk a legkönnyebben kísérhetőek? Mit jelent az „idegen asszony ajka” jelképes kifejezés gyakori ismétlése? Salamon hogyan próbál „kijózanítóan hatni” a kísértésben lévőre a paráznaság következményeinek elrettentő leírásával? Emeljünk ki néhány figyelmeztetést! Milyen védelmet kínálnak a paráznaság ellen Péld 5,15–20 versei?

(Olvassuk el Péld 7. fejezetét!)

Az előző kérdésekben átgondolt elvek és ezek gyakorlati megvalósításának hiánya a házasságokat meglehetősen védtelenné és veszélyeztetetté teszik. Ha a házastársak nem kapják meg egymástól a kölcsönös szeretetet, a figyelmet, az elfogadást, könnyebben hajlanak arra, hogy ezeket házasságon kívüli kapcsolatokban keressék és találják meg. Korunk fogyasztói boldogságeszménye és a média torzán bemutatott férfi-, és nőideáljai a házasság legszentebb védőfalait, korlátait is igyekeznek teljesen lerombolni, hogy a házasságukban boldogtalan vagy megkeseredett emberek szexuális ösztöneinek, gátlástalan vágyainak semmi ne álljon útjába. Sajnos Salamon is tapasztalatból írhatta le – a megszólítás szerint „fiának” – azokat a kísértő helyzeteket, melyek könnyen paráznaságba, hűtlenségbe vihetik a gyanútlanokat, a naivakat, az „olcsó” szerelemre vágyó házastársakat, vagy az anélkül élőket. A Biblia szerint tudvalévő (1Móz 2,24), hogy nemcsak a házasságban, hanem annak

Milyen tulajdonságait emeli ki bölcs Salamon a „derék asszonyinak”, vagyis az ideális feleségnek, bölcs édesanyjának? Soroljuk fel külön-külön is a lelki és a jellembeli erényeket!

Péld 31,10.13–27 | Derék asszonyt kicsoda találhat? Mert ennek ára sokkal felülhaladja az igazgyöngyöket... Keres gyapjat vagy lent, és megkészíti azokat kezeivel, kedvvel. Hasonló a kereskedőhajókhoz, nagy messziről behozza az ő eledelét. Felkel még éjjel, eledelt ad az ő házának, és rendel ételt az ő szolgálóleányinak. Gondolkodik mező felől, és megveszi azt, az ő kezeinek munkájából szőlőt plántál. Az ő derekát felövezi erővel, és megerősíti karjait. Látja, hogy hasznos az ő munkálkodása. Éjjel sem alszik el az ő világa. Kezeit veti a fonókerékre, és kezeivel fogja az orsót. Markát megnyitja a szegénynek, és kezeit nyújtja a szűkölködőnek. Nem félti az ő háza népét a hótól; mert egész háza népe karmazsinba öltözött. Szőnyeget csinál magának; patyolat és bíbor az ő öltözete. Ismerik az ő férjét a kapukban, mikor ül a tartománynak véneivel. Gyolcsot sző, és eladja; és övet, melyet ad a kereskedőnek. Erő és ékesség az ő ruhája; és nevet a következő napnak. Az ő száját bölcsen nyitja meg, és kedves tanítás van nyelvén. Vigyáz a háza népe dolgára, és restségnek étvét nem eszi.

(Vö.) **Péld 12,3/a** | A derék asszony koronája az ő férjének...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Mindenkinek feltűnhet a felsorolásból, hogy a „derék asszony” egyik legszebb és legfontosabb tulajdonságaként a szorgalmat említi meg. A korabeli társadalom – ellentétben a mi, fizikai munkát minimálisra csökkentő fogyasztói kultúránkkal – a kétkezi munkára, a háztáji gazdaságra épült, ami folyamatos fizikai tevékenységeket is rótt az asszonyokra. Ez sokrétű figyelmet, lemondást követelt a család lelki-fizikai jólétének megteremtése szempontjából is. Az utóbbi években megjelent bőséges szakirodalom szerint a modern pszichológia is felismerte, hogy – szemben a férfiakkal – a női agy egyszerre képes több mindenre odafigyelni, számon tartani dolgokat, feladatokat, és képes azok hatékony és gyakorlatias megoldására. A családért végzett szorgalmas munka mellett a felsorolásból nem maradhatott ki az „otthonon kívüliek” felé tanúsított önzetlen lelkület (20. v.), illetve a családtagok, gyermekek szellemi-lelki fejlődéséről gondot viselő (26. v.) tanítói szolgálat megemlítése sem.

Gondolkodjunk közösen: Vajon, amikor a legtöbb asszony ma ugyanúgy, ahogy a férfiak is, napi 8 órában vagy még többet a munkahelyén dolgozik, amikor alapjaiban másként felépülő gazdasági-társadalmi körülmények között élünk, hasonló „elvárásokat” fogalmazhatunk meg a „derék asszony” jellemzőit illetően? Mi az, amit a felsorolásból ma is kiemelnénk, és követésre méltónak ítélnénk e mai, felgyorsult élettempó mellett is. Lehetséges lenne-e ma is, hogy családi életünk tervezésekor egyre inkább közelítsünk e bibliai családmódel felé?

Mit emel ki végül Példabeszédek könyve a bölcs feleség, illetve a jó házasság legfontosabb fundamentumaként? Mire van szüksége a jó házasság beteljesüléséhez mindkét félnek?

Péld 31,30 | Csalárd a kedvesség, és hiábavaló a szépség; amely asszony féli az Urat, az szerez dicséretet magának!

(Vö.) **Préd 4,12** | Ha az egyiket megtámadja is valaki, ketten ellene állhatnak annak; és a hármás kötél nem hamar szakad el.

.....
 .....
 .....

„Krisztus szeretetével telt szívek sohasem távolodhatnak el egymástól nagyon messzire. Az igazi vallás szereteten alapul, így a keresztény otthonban a szeretet uralkodik, amely kedves, gyengéd, udvarias szavakban és tettekben jut kifejezésre. A hitre szükség van az otthonban. Csak ez képes megakadályozni a súlyos bajokat, amelyek oly gyakran megkeserítik a házasságot. Mély, igaz, önzetlen szeretet csak ott lehet, ahol Krisztus uralkodik. Akkor lélek a lélekkel egyesül, és a két élet összhangban olvad össze. Isten angyalai vendégek lesznek ez otthonban, és szent örökösük megszenteli a hálószobát. Az alacsonyrendű érzékiséget száműzik. Gondolataikat felfelé, Istenhez irányítják. Szívük áhítata Istenhez száll fel. Minden családban, ahol Krisztus lakozik, gyengéd érdeklődést és szeretetet tanúsítanak egymás iránt, ott nemcsak az időnként hízogató cirógató, hanem a mély és maradandó szeretet nyilvánul meg...

Tanács egy fiatal házaspárnak. – A házasság életre szóló egyesülés: a Krisztus és egyháza közötti egység jelképe. A férjnek és a feleségnek azt a lelkületet kell kinyilvánítania egymás iránt, amelyet Krisztus nyilvánított ki egyháza

iránt. Ha Istent mindenekfelett szeretik, akkor egymást is szeretni fogják az Úrban. Mindig udvariasan kezelik egymást, és egy irányba húzzák a kötelet. Kölcsönös önmegtartózkodásuk és önfeláldozásuk áldás lesz egymás számára...

Mindkettőtöknek megtérésre van szükség. Egyikőtök sem fogja fel az Isten iránti engedelmesség jelentőségének igazi eszményét. Tanulmányozzátok e szavakat: »Aki velem nincsen, ellenem van; és aki velem nem gyűjt, tékozol.« (Mt 12,30) Őszintén remélem, hogy Istennek mindketten hű gyermekei lesztek, olyan szolgák, akikre felelősséget bízhat. Akkor béke, bizalom és hit tölti be szíveteket. Igen, mindketten boldogok lehettek, szilárd keresztények. Ápoljátok az éles felfogóképességet, hogy megtudjátok, hogyan válasszátok a jót és utasítsátok el a gonoszt! Tanulmányozzátok Istennek Igéjét! Az Úr Jézus azt akarja, hogy üdvözüljete. Ő csodálatosan megőrzött téged, testvérem, hogy életed hasznos lehessen. Lehetőleg vígy be minden jó cselekedetet életedbe.» (Ellen G. White: *Boldog otthon*. Az igaz megtérés szükségessége c. fejelet)

11. tanulmány – 2015. március 14.

„Tanítsd a gyermeket az ő útjának módja szerint”

Gyermeknevelés, szülők és gyermekek

1

Milyen kapcsolatban van egymással nevelés és tanítás? Miben áll a helyes tanítás?

Péld 22,16 | Tanítsd a gyermeket az ő útjának módja szerint, még mikor megvénhedik is, el nem távozik attól.

.....

.....

.....

Mit jelent felkészülni a tanítói szolgálatra? Elfogadható-e az a szülői magatartás, amely rögtön vagy túl gyorsan követel, anélkül, hogy a szükséges ismereteket a gyermeknek megadta volna? Mi szükséges ahhoz, hogy tanítói, tanári diploma nélkül is megfelelő tanítók legyünk családunk és környezetünk számára?

Aki pedagógiát tanult, annak emlékeznie kell, hogy az igazi nevelés kezdete mindig a helyes tanítás. Tanítás nélkül nincs

nevelés. A Bibliában is pontos fogalomhasználattal találkozunk – pl. az egyik alapvető igehely, 2Tim 3,16–17 egészen világosan megfogalmazza, hogy az Istentől ihletett teljes Írás először is „hasznos a tanításra”, majd utána beszél arról, hogy a „feddésre, megjobbításra”, csak a végén mondja azt, hogy „az igazságban való nevelésre”. A nevelési folyamat élén tehát a tanítás munkájának kell állnia. Nagyon sok hiányosság tapasztalható ezzel kapcsolatban a családi nevelésben. Először is azt kell hangsúlyoznunk, hogy a kicsiny gyermekpalántát két erős karónak kell tartania, hogy mintegy arra felkúszva, erőteljes növénné fejlődjék. Szükséges az apai és az anyai tanítás egyszersmind.

Az apák általában kevesebbet tartózkodnak gyermekeikkel, de az élet két alapvető kérdésében az ő tanítói munkájuk a meghatározó. Lehet, hogy még nem az egészen kis gyermeknek, de a később felserdülőnek meg kell mutatniuk, hogy mi is a helyes munkavégzés, hogyan is lehet elvégezni otthoni feladatokat az iskolai tanuláson kívül. A másik apai feladat, hogy a tervezésre, a jövőndő létfenntartásra felkészítsék gyermekeiket. Meg kell ismertetniük a helyes idő- és munkabeosztást, a felelősséggel tervezett élet törvényszerűségeit.

A tanítás tekintetében az édesanyákra is nagy feladat vár. Az első időkben nagyobb is, mint az apákra. A maguk alkalmazkodni tudásával, sokrétű napi munkavégzésükkel szemléletes példát kell nyújtaniuk arról, hogyan is kell az élet sok-sok kihívásához hozzáállni, azokat teljesíteni. Az alkalmazkodóképesség mellett az édesanyákra vár az illemre, az udvariasságra és a kedvességre való tanítás. (Ezeket a feladatokat nagyon szemléletesen és határozottan írta le Konrad Lorenz világhírű, *A civilizált emberiség nyolc halálos bűne* című könyvében – 1969.)

Manoah és felesége Bírak könyve 13. fejezetében olvasható története bemutatja, hogy a szülőknek mennyire tudatosítaniuk

kell ezeket az alapelveket, és mennyire készülniük kell felelőségteljes hivatásukra. A gyermekek értelmes, Isten akarata szerinti nevelése mindkét szülő feladata. Az anya csecsemőkortól fogva bensőséges és bizalmas kapcsolatba juthat gyermekeivel, ezért a nevelés kiváltsága és felelőssége különösen hangsúlyos öreá nézve. Az anyai, nagymamái nevelés messzeható befolyására Pál apostol is emlékeztette Timóteust (2Tim 1,5). Salamon király is így fogalmazott visszaemlékezésében: „Mert én atyámnak fia voltam, gyenge és egyetlenegy az én anyám előtt. Tehát tanított engem, és mondta nékem: tartsa meg az én beszédemet a te elméd, hogy megtartván az én parancsolataimat, élj! Szerezz bölcsességet, szerezz eszességet, ne felejtkezzél el, se el ne hajolj az én számnak beszédeitől!” (Péld 4,3–5)

A Példabeszédek könyvében említett Lemuel király is arra hivatkozik, amire az édesanyja tanította: „Mit szóljak, fiam? Mit, én méhem gyermeke, mit, én fogadásaimnak gyermeke?” (Péld 31,1–2) A régi korból ránk maradt nevelési tanácsok – Kínától Perzsiáig, Görögországtól Rómáig – mind hangsúlyozzák a két szülő tanítói szolgálatának fontosságát. Néhány görög szöveg- emlékből találunk azzal, hogy azért gondoltak a gyerekek a jó közösségbe való bevezetésére minél korábban, mert hiányosság mutatkozott az otthoni tanításokkal kapcsolatban. Ezért gondolta Platón *Az Állam* című művében, hogy az otthoni hiányosságokat vagy hanyagságokat egy közösség bölcsessége tudja csak helyrehozni.

Ha nem is helyesljük a kommunajellegű közösségi nevelés eszméjét, el kell ismerni azt a tényt, hogy a mai tapasztalatok háttérén –, hogy sok-sok családban értelmes tanítás nélkül nőnek fel a gyermekek. A szülők legfeljebb rájuk ripakodnak, amikor nem azt teszik, ami elvárható lenne tőlük, erre azonban sem tanítás, sem példamutatás nem vezethette rá

őket. Lehet elbeszélgetni a gyermekkel, és szelídségre tanítani, de ha otthon a szülők részéről hangos szóváltásokban részesül a kisgyermek, aligha fog a tanítás szavára hallgatni, amikor a példa egészen mást mutat.

Mit jelent az „*ő útjának módja szerinti*” tanítás? „Jézus lehajolt a gyerekekhez, és tanította őket. Ő, a menny Uralkodója, nem tartotta méltóságán alulinak, hogy válaszoljon kérdéseikre, és fontos tanításait gyermeki felfogóképességükhöz igazítsa. Elültette elméjükbe az igazság magvait, melyek majd évek múltán kikelnek, és az örök életre teremnek gyümölcsöt. Napjainkban is igaz, hogy a gyerekek a legfogékonyabbak az evangélium tanításai iránt, szívük nyitott az isteni befolyás előtt, és elég erős a kapott leckék megőrzésére...

A kisgyermek a keresztténnyé is válhat, és koruknak megfelelő tapasztalatokra tehetnek szert. Nevelni kell őket a lelki dolgokban, és a szülőknek mindent meg kell tenniük, hogy gyermekeik jelleme Krisztus hasonlatosságára formálódjék.” (Ellen G. White: *Jézus élete*. 442–445. o. Er. lapsz. 514–517. o.)

Miért szól sok ige arról, hogy a feddésnek, a helyreigazításnak elmaradhatatlan szerepet kell játszania a nevelésben? Ki szereti és ki „gyűlöli” a gyermekét?

Péld 13,24 | Aki megtartóztatja az ő vesszejét, gyűlöli az ő fiát, aki pedig szereti azt, megkeresi őt fenytékkal.

Péld 29,17 | Fenyítsd meg a te fiadat, és nyugodalmat hoz néked, szerez gyönyörűséget a te lelkednek.

Péld 13,1 | A bölcs fiú enged atyja intésének...

Miért vonakodnak a szülők fegyelmezni gyermekeiket? Fáradtságos dolog-e a feddés? Milyen újabb kori nevelési áramlatok kedveznek annak a felfogásnak, hogy mindent ráhagyjunk a gyermekekre? Tekintettel kell-e lennie a hívő szülőnek arra, hogy másoknál milyen divatos nevelési szokásokat követnek?

„Sok szülő rettenetes számadásra lesz vonva gyermeke elhanyagolásáért. Alkalmazkodtak kívánságaihoz és akaratához, és ezáltal erősítették, ápolták gyermekük gonosz hajlamait. Így vonják azután magukra apák és anyák, valamint a gyermekek is Isten haragját.” (Ellen G. White: *Bizonyságtételek a gyülekezeteknek*. 150. o. A szülők kötelességei gyermekeik iránt c. feje.)

Ha igazán szeretjük gyermekeinket és általában a fiatalabb nemzedékeket, akkor vesszük magunknak a fáradságot, hogy komolyan foglalkozunk velük. Természetesen nem állhatunk a helyükbe, nem igényelhetjük azt, hogy mindent úgy csináljanak, amire régebbi időnkben bennünket neveltek, de a múltból minden jót összegyűjthetünk és továbbörökíthetünk. Az emberi természet már a gyermekben is romlott. Ahogy mondani szoktuk: ártatlanul születik a gyermek, de nem romlatlanul. A gyermeket tehát rá kell vezetni, hogy vegye fel a küzdelmet saját bűnre hajló természetével szemben. Az életnek olyan alap-

igazsága ez, amit semmilyen más elmélet nem írhat felül. Példabeszédek könyve már az első mondatokban „*az okos fenytékre*” hívja fel a figyelmet (1,3). A dorgálásnak, a szelíden elmondott bírálatnak nem az a feladata, hogy összetörjön, megsemmisítsen, hanem hogy az értelmünkhöz szóljon, és a hitet növelje. Egyik költőnk igazán szépen mondta: „Érted haragszom, nem ellened.” A gyermekeknek érezniük kell, hogy a saját javuk érdekében részesülnek feddésben és fenytékekben.

A gyülekezetben megtartott szülők köre alkalmakon a szülőknek meg kellene beszélniük ennek módját és eszközeit. Óvakodjunk a túlkapasoktól, a túlságosan szigorú fellépéstől, de ne engedjük meg sohasem a következetlenséget, a részrehajlást, a személyválogatást. Az édesapának és édesanyának először elviekben és imádságban kell egyesülni, hogy gyermekeik előtt egységesen, és határozott irányt követő nevelőkként lépjenek fel. Az egyik ne mondjon mást, mint a másik, az egyik ellen ne lehessen felhasználni a másikat, mert a ravaszságra már az egészen kis gyermekeket sem kell tanítani. A megromlott emberi természetből ered e magatartásuk, nem valami szándékos gonoszságból vagy cselvetésből.

A feddés csak látszólag fáradságos. Aki az Igéből elfogadja maga számára az Istentől jövő feddéseket, annak természetes a gyermekénél is alkalmazni a helyes feddést. Minden feddés először szomorúságot szerez, de utóbb az igazság békességes gyümölcseivel fizet azoknak, akik általa gyakoroltatnak. Pál apostol részletes okfejtése erről a Zsidókhoz írt levél 12. fejezetében minden szülőnek heti olvasmányára kellene, hogy legyen.

Mivel emberi természetünk felnőttkorban még jobban vonakodik a feddéstől, úgy gondoljuk, nekünk sincs jogunk csak azért fegyelmezni gyermekeinket, mert náluk 20–30 évvel idősebbek vagyunk. Ez a látszólagos szeretet címén gyakorolt

magatartás nagyon sok hívő családot is tönkretett. Nem azért kell fegyelmeznünk gyermekeinket, mert idősebbek vagyunk náluk, hanem legfőképpen azért, mert Isten állított oda mellénk, hogy őrzőik legyünk, és mintegy Isten szerepét töltsük be felnevelésükben. Akkor szereted igazán gyermekedet, ha a mai napon a nem kívánatos dolgokat is tudomására mered hozni. Természetesen ezt ne emberi ösztönből vagy felháborodásból tegyük, hanem készülve ezekre az alkalmakra imádságban, a Szentlélek vezetését kérve.

A jó édesapák és édesanyák valóban Istennek kijáró tisztelet ébresztenek, és haláluk után is úgy emlegetik őket leszámítottaink, mint az élet számukra pótolhatatlan kincseit. Sajnos el lehet vetemedni és zülleni jó anyák és apák otthoni példaadása ellenére is, de az is igaz, hogy az igazi szülőket kevés más ember pótolhatja majd az életben.

Egyik testvérünk mondta el, hogy az iskolában kétféle tanártípussal találkozott. Az egyik tanár könnyedén vette az órákat, nem tartott igazi számonkérést, és a diákok kedvelték és szerették. Ez egészen az érettségiig tartott. Ott viszont a kegyetlenségig menő szigorúsággal kérte számon azt, amit elmulasztott megtanítani. A másik tanár, aki az évek során következetesen beszámoltatta tanítványait, nyugodtan és kedvesen kérdezte őket, mert tudatában volt annak, hogy ő megtette a tőle telhető legjobbat, és a diákokat tartós ismeretek birtokába juttatta.

3 *Miért szükséges „fenyíteni”, azaz fegyelmezni a gyermeket, ha nem is feltétlenül fizikailag, fenyítőeszközzel?*

Péld 22,15 | A vessző és dorgálás bölcsességet ad.

Péld 23,13–14 | A gyermek elméjéhez köttetett a bolondság,

de a fenyítés vesszeje messze elúzi azt tőle. Ne vond el a gyermektől a fenyítéket! Ha megvered őt vesszővel, meg nem hal, te vesszővel vered meg őt, de a lelkét a pokolból ragadod ki.

.....

.....

.....

A gyermek szeszélye, önző erőszakossága nem megfontolt bűn, hanem „*bolondság*”, vagyis az egyetemesen megromlott emberi természet törvénye a gyermekben, ami esztelenül akaratossá, makacssá és igazságtalanul önzővé teheti. *A fegyelmezés és fenyítés célja az engedelmesség, illetve az önuralom készségének kialakítása a gyermekben.*

„Az engedelmesség az első lecke, amit a gyermeknek el kell sajátítania. Mielőtt még érett lenne arra, hogy értelemmel felfogja a dolgokat, már meg lehet és meg kell tanítani az engedelmességre. Barátságos, kitartó fáradozás által mélyen bele kell vésnünk az engedelmességet a gyermek szívébe. Ily módon akadályozhatjuk meg a legjobban a későbbi küzdelmeket a saját akarat és az erkölcsi tekintély között, amelyek annyi elidegenedést okoznak szülővel és tanítóval szemben, igen gyakran pedig mind az emberi, mind az isteni tekintéllyel való szembeszegülést váltják ki. A fegyelmezésnek az a célja, hogy a gyermeket önuralomra tanítsuk.

Vele való egész bánásmódunk mutassa meg neki, hogy az engedelmesség helyes és okos dolog. Segítsétek abban, hogy felismerje, hogy minden dolgot törvények szabályoznak,

és hogy az engedetlenség legvégül mindig szerencsétlenséget és fájdalmat okoz...” (Ellen G. White: *Nevelés. Helyes fegyelmezés* c. fejelet.)

„Az anya nevelői feladata a csecsemőkorban kezdődik. Gyermek akaratát és vérmérsékletét meg kell szelídítenie, rá kell szoktatnia arra, hogy akaratát alárendelje a szülő bölcsőbb akaratának a szükséges dolgokban, azaz meg kell tanítania őt engedelmeskedni. Később sem szabad azonban elernyednie a szülői kéznek, nem szabad lazábban fogni a gyermekeket akkor sem, mikor már felserdülnek. Minden anyának időt kell szánnia arra, hogy gyermekeivel értelmesen elbeszélgessen, tévedéseiket helyesbítse, és türelmesen tanítsa őket a helyes útra...”

A gyermekek egész vallásos tapasztalatát is befolyásolják a gyermekkorban kapott tanítások és a gyermekkorban kialakult jellem. Ha a gyermek akaratát nem szelídítik meg, azaz a szülők nem tanítják meg arra, hogy feladja egyéni akaratát a szülő bölcsőbb akaratával szemben, akkor nehéz feladat lesz megtanulnia ezt a leckét a későbbi években. Milyen súlyos küzdelem, milyen konfliktusokkal jár Isten követelményeinek alárendelni azt az akaratot, amely sohasem tanult engedelmességet! Azok a szülők, akik elhanyagolják ezt a fontos kötelességet, hogy gyermekeiket értelmes engedelmességre neveljék, nagy hibát követnek el, vétkeznek szegény gyermekeik ellen és Isten ellen.” (Ellen G. White: *Válogatott bizonyágtételek*. I. köt. Az ifjúkor veszélyei c. fejelet.)

4 Milyen következménnyel jár a fegyelmezés elhanyagolása vagy következtelen gyakorlása?

Péld 29,15 | A vessző és dorgálás bölcsességet ad, de a szabadjára hagyott gyermek megszegyeníti az ő anyját.

„Az elkényeztetett és kiszolgált gyermekek mindig elvárják ezt a bánásmódot, és ha várakozásaik nem teljesülnek, csalódottak és csüggedtek. Ez a beállítottság fogja jellemezni a későbbiekben is egész életüket: tehetetlenek lesznek, mindig valamilyen segítséget várnak, másokra támaszkodnak, elvárják, hogy kedvezzenek nekik és engedékenyek legyenek irántuk. Ha ellentmondanak nekik, még felnőttkorban is úgy érzik, hogy méltánytalanság történik velük. Így örök zaklatottságban járnak végig életüket. Alig lesznek képesek arra, hogy saját terheiket hordozzák, gyakran zúgolódnak és haragszanak, mert nem kívánságaik szerint történik minden.

A szülők téves nevelése romboló hatással lesz gyermekeikre, és egyben saját életútjukat is tövissel rakják ki. Azt hiszik, hogy gyermekeik jobban fogják szeretni és becsülni őket, ha megengedik nekik, hogy hajlamaikat kövessék. Mekkora tévedés! Azt így elkényeztetett gyermekek felnőnek úgy, hogy kívánságaik megzabolázatlanok, akaratuk makacs, hajlíthatatlan, önzőek, követelőzőek és zsarnoki módon hatalmaskodóak, aminek következtében átokká lesznek önmaguk számára és egész környezetük számára is.

A legnagyobb igazságtalanság, amit a gyermekekkel vagy fiatalokkal szemben elkövethetünk, abban áll, hogy

elnézzük, hogy a saját helytelen szokásaikkal kötöztessenek meg.” (Ellen G. White: *Válogatott bizonyágtételek*. I. köt. Az ifjúkor veszélyei c. fejezet.)

5 Mire ügyeljen azonban a szülő a fenyítésnél?

Péld 19,18 | Fenyítsd meg a te fiadat, mert még van remény felőle, de annyira, hogy őt megöld, ne vigyen haragod.

.....

.....

.....

A „megölés” nemcsak szó szerinti ölést jelent, hanem a lélek megölése is értendő rajta. A „harag” egyáltalán nem lehet indíték a fegyelmezésnél.

Tudnia kell a gyermeknek, hogy az ő javára, megfontoltan cselekszünk, nem pedig indulat-kitörésünkről van szó. Nagy hiba továbbá az is, ha a szülők szinte állandóan megrovó hangnemben parancsolgatnak, és mindig csak ítélet van a szájukon. Az ilyen légkörben felnövő gyermek ahelyett, hogy nemes lelkű, határozott és szeretetteljes egyéniséggé válnék, inkább gátolt, mogorva, maga is rideg lelkű és érzéketlen lesz.

„Gyermekeiteket mindig szeretettel utasítatok rendre. Ne engedjétek, hogy addig csináljanak valamit, amíg fel nem bosszantanak, s akkor megbüntetik őket! Az ilyen rendreutasítás, ahelyett, hogy orvosolná, csak fokozza a rosszat. Egy rosszalkodó gyerek felé kinyilvánított indu-

lat csak olaj a tűzre, s a legrosszabb érzelmeket hívja életre benne.

(...) Vigyázzatok, hogy ne emeljétek fel hangotokat, s ne veszítsétek el a legkisebb mértékben sem az önuralmatokat! Egy szülő, aki a gyermek megrovása közben indulatnak ad helyt, hibásabb, mint a gyermeke.

»Soha ne büntessem meg gyermekeimet?« – kérdezhettek. Szükség lehet a verésre, ha minden más eszköz eredménytelen maradt, de azért, ha el lehet kerülni a vessző használatát, akkor kerüljük el. Előfordul, hogy az enyhébb fegyelmezés hatástalannak bizonyul, de ilyenkor is szeretettel hajtsuk végre a gyermekre érzékenyen ható fizikai büntetést. Akkor a szükség úgy hozza, hogy erre a lépésre sor kerül, a gyermekbe komolyan vésődjék bele a gondolat, hogy ez nem a szülőnek nyújt elégtételt, s nem is korlátlan uralmának kiélése, hanem az ő érdekében történik. Szülők saját türelmetlenségük miatt nem tudják megfelelően irányítani és oktatni gyermekeiket, sőt néha durván megrádják, s felpofozzák őket. Azt szoktam mondani, amikor egy gyermeket megráznak, hogy míg egy gonosz lelket ki ráznak belőle, addig két másikat ráznak bele. Ha egy gyerek rossz, a megrázás nem segít megjavulnia, csak rosszat tesz neki.” (Ellen G. White: *Gyermekevelés*. 168–173. o.)

„A szülők és tanítók gondoskodjanak arról, hogyan vezethetik a gyermekeket, illetve azok fejlődését anélkül, hogy túlzott felügyeletükkel hátráltatnák őket. A túl sok irányítás éppen olyan káros, mint a kevés. Az az igyekezet, hogy megtörjük a gyermek akaratát, súlyos hibát jelent a nevelésben. Miközben erőszakkal külsőleg elérjük, hogy megalázkodnak, nagyon sok gyermek szívében súlyos megbotránkozás és megkeményedés van. (...)

Az állandó feddés megzavar, de nem javít. Sokan, leginkább az érzékeny lelkek, nem fejlődhetnek a részvétlen bírálgatás légkörében. A virág sem fejlődik zord viharos szélben...

A Megváltó által felállított szabály – amint akarjátok, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is akképpen cselekedjétek velük (Lk 6,31) – ...alkalmazása a legkorlátotabbakkal, a legifjabbakkal, a legbalgább és legnagyobb ellenállást kifejtő gyermekekkel és fiatalokkal szemben is ünnepelesen kötelező...

Minden igaz tanító, aki tévedésbe esett, érezni fogja, hogy jobb, ha tévedünk az irgalmasságban, mintha tévednénk a túlságos szigorban... Az isteni Tanító minden fonákság és gyarlóság ellenére hordoz minden tévelygőt. Szeretete nem hül ki, fáradozása, hogy őket megmentse, nem szűnik meg. Kitérja karjait, és várja a tévelygőket, lázadókat és elesetteket, hogy visszafogadja őket. Bár mindnyájan becsesek vagyunk szemében, a legnagyobb részvétet és szeretetet mégis azok keltik fel, akiknek durva, barátságtalan és lázadó természetük van... Az a lélek, aki a legjobban ki van téve a Kísértőnek és a legkönnyebben eshet a tévedés áldozatául, gondviselésének különleges tárgyát képezi.” (Ellen G. White: *Nevelés. Helyes fegyelmzés c. feje.*)

6 Milyen mózesi törvényt erősít meg a Példabeszédek könyve?

Péld 20,20 | Aki az ő atyját vagy anyját megátkozza, annak ki-alszik szövétneke a legnagyobb sötétségben. (Vö. 2Móz 21,17 és 3Móz 20,9)

(Vö.) **Efész 6,1–4** | Ti, gyermekek, szót fogadjatok a ti szüleiteknek az Úrban; mert ez az igaz. Tiszteld a te atyádat és a te anyádat (a mi az első parancsolat ígérettel), hogy jól legyen néked dolgod, és hosszú életű légy e földön. Ti is, atyák, ne ingerljétek gyermekeiteket, hanem neveljétek azokat az Úr tanítása és intése szerint!

.....

.....

.....

Az utóbbi másfél-két évszázadban az élet hozzászoktatott bennünket a nemzedékek közötti feszültségek látványához. A „generációs probléma” kifejezés szélteben-hosszában elterjedt, és amikor halljuk, hajlamosak vagyunk bölintani rá. Ezzel azt tanúsítjuk, hogy megadjuk magunkat a korszellemnek, és elfogadjuk azt, hogy az életkorokból fakadó kérdések fölébe emelkedhetnek az általános erkölcsi szabályoknak. Pedig ez koránt sincs így. A szemtelenség például egy tízéves gyermektől is fáj, de ugyanolyan borzalmas egy húszévesnél vagy akár egy nyolcvanévesnél is. Vannak életkori sajátosságok és kísértések, és megértően kell kezelnünk az emberi nyomorúságot, tudomásul kell vennünk bizonyos dolgokat, de ez nem annyit jelent, hogy el is fogadnánk bizonyos megnyilvánulásokat, főleg pedig nem azt, hogy mértékadónak fogadnánk el.

Mivel Sátán érzi, hogy kevés ideje van hátra, el akarja hitetni a föld kerekességét is, olyan szokásokat, magatartásformákat vezet be, amelyek a józan ésszel és a lelkiismerettel ellentétesek. Már Kölcsey Ferenc úgy fogalmazott a *Parainesis*ben, melyet unokaöccse lelki épülésére fogalmazott meg, hogy a rossz minden

formáját gyűlöljük, de a kezelésükben mértéket tartsunk. Azaz nem elfogadva a bűnt, legyünk tapintatosak a bűnös ember helyretételében, az ifjabb nemzedékek tanácsolásában és vezetésében. Legjobb érdekeik szerint ők is ezt kívánják tőlünk, idősebbektől, még akkor is, ha esetleg úgy látszik, hogy ez ellen berzenkednének.

A Biblia ugyanakkor azt is kimondja, hogy a bölcsesség nem mindenkor köthető életkorhoz, a fiatalabbak részéről is el kell fogadnunk a helyreigazítást, a feddést. Dávid mondta ki a 119. zsoltárban, hogy *„minden tanítómnál értelmesebb lettem, mert a Te bizonyosságaid az én gondolataim”*. Isten bizonyosságai győzzenek meg időst és fiatal egyaránt. Isten ígéje legyen a mérték számunkra a nevelési kérdésekben is, melyekben az idősebbeknek is higgadtan kell véleményt nyilvánítaniuk, a fiatalabbaknak viszont nagyobb alázatot tanúsítaniuk.

Pál apostol világosan körülhatárolja a fiatalabb és az idősebb nemzedékek feladatait. Nem csak a fiatalokhoz szól, nem egyoldalú tehát a nevelési elvek komolyan vételének hangsúlyozásában. Korunk gyakorlati tapasztalatai is azt mutatják, hogy sokszor a szülők hibáznak, a nagyszülők pedig egyenesen elkönynyelműsködnek dolgokat. Gyakran hangoztatják, hogy már nem köti őket olyan felelősség az unokák nevelésében, mint egykor a saját gyermekükében, így könnyebben rá is hagynak rossz dolgokat a kis csemetékre.

Az apostol kétségtelenné teszi azt is, hogy csak kétféle nevelés létezik. Itt sincs harmadik lehetőség, mint az élet egyéb, fontos dolgaiban sem. Az igen-igenen és a nem-nemen felül nincs harmadik megoldás, hanem legfeljebb az, ami a „gonosztól van”. Vagy neveljük a fiatalabb nemzedékeket *„az Úr tanítása és intése szerint”*, vagy eltérünk ettől, és ez esetben a nevelés nem lesz egyéb az *„ingerlésnél”*. Nemcsak az az ingerlés ugyanis, ha a gye-

reket provokáljuk („cukkoljuk”), vagy éppen produkáltatjuk, hanem mindaz ebbe a kategóriába tartozik, ami nem felel meg Isten kívánalmainak, mert az öröklött természet negatív vonásait fogja előhívni, megerősíteni. Isten minden teremtményének a legjobbat akarja. Jézus ugyanolyan komolysággal fordult a kisgyermekhez, mint a felnőttekhez. Minden felnőttnek emberszámba kell vennie a legkisebb gyermekeket is, a lekezelés, a felülről való bánásmód is az ingerlés kategóriájába tartozik. Az emberektől sokat várhatunk, ha mindent megadunk nekik, ami jár nekik. Erre elhatározást kell tennünk, és Isten segítségével a gyakorlatban előre kell haladnunk, akkor majd több csoda történik személyes és közösségi kapcsolatainkban.

12. tanulmány – 2015. március 21.

„Minden időben szeret az igaz barát”

A barátság mint áldás vagy átok

1 Milyen kétféle barátságról szól Példabeszédek könyve?

Péld 18,24 | Az ember, akinek sok barátja van, széttöretik, de van barát, aki ragaszkodóbb a testvérnél.

.....

.....

.....

Miért „töretik össze” az, akinek sok barátja van? Mi lehet a káros vagy veszélyes ebben? Milyen barát az, aki ragaszkodóbb a testvérnél? Mondjunk példákat mindkét barátságra!

Az igazi, „minőségi” barátság időt, figyelmet igényel, s ebből következik, hogy ezt sok emberrel nem lehet fenntartani, mert ebben az ember „összetöretik”. Képtelenség minden barátunkkal elég időt tölteni, ugyanannyi figyelmet szentelni nekik és ugyanolyan mértékben megosztani velük mindent. Előbb-

utóbb elfáradunk, és lelkiileg is kimerülhetünk ebben. Vannak olyan barátok, akik elvárják, hogy velük több időt töltsünk, mintha ők többet érdemelnének. Ők ezzel már szeretnének ki-sajátítani bennünket. Ezzel az elvárásukkal, és azzal, hogy mi szeretnénk nekik megfelelni mindenben, lassan felmorzsolhat-nak bennünket.

Roboám esete (1Kir 12,1–19; 2Krn 10,1–19) a barátok rossz befolyására, s az ebből következő „összetöretésre” példa. Az ifjú-kori barátok hatására kialakult egy csapatszellem, amelynek Roboám a hatása alá került, feladva az önálló, lelkiismeretes gondolkodását. Jól mutatja a történet, milyen hatalom lehet az ilyen baráti kör a rosszra, s hogy ennek milyen tragikus kö-vetkezményei lehetnek.

„Ekkor Roboám király tanácskozott a vénekkel, akik apja, Sala-mon szolgálatában álltak, amíg élt, és ezt kérdezte: Mit tanácsol-tok, milyen választ adjak ennek a népnek? Azok így szóltak hozzá: Ha jó lesz az ehhez a néphez, kegyesen fogadod őket, és jóságosan be-szélpsz velük, akkor mindig szolgálóid lesznek.” (2Krn 10,3–8)

„Ez a tanács nem tetszett Roboámnak, és a fiatalabbakhoz, ifjúkori barátaihoz fordult. Tőlük érdeklődött: »Mit tanácsoltok, milyen választ adjunk ennek a népnek, amely így szólt hozzám: Tedd könnyebbé az igát, amelyet apád rakott ránk!« (1Kir 12,9) A fiatalok azt javasolták, bánjon keményen alattvalóival, és ér-tesse meg velük, hogy uralkodásába már kezdettől nem tűr be-leavatkozást személyes kívánságukkal...

Ha Roboám és tapasztalatlan tanácsadói megértették volna Isten szándékát Izráellel, meghallgatták volna a népet, amikor határozott reformokat kért a kormányzásban. De a sikemi ta-lálkozásakor nem éltek a lehetőséggel, és az okokból nem kö-vetkeztettek az okozatra. Ezért soha többé nem tudták befo-lyásukat a nép nagy tömegén érvényesíteni... A meghasonlás,

amelyet Roboám meggondolatlan szavai támasztottak, helyrehozhatatlannak bizonyult. Izráel kettészakadt.” (Ellen G. White: *Próféták és királyok*. Advent Kiadó, Bp., 1995, 58–59. o.)

A „testvérnél ragaszkodóbb barát” nem olyan lesz, mint a testvér, hanem még annál is ragaszkodóbb. Több lesz, mint egy testvér, mert az igaz barátság többet adhat, mint bármely vérszerinti testvéri kapcsolat. Egy igaz barátság felül tud múlni bármilyen rokoni kapcsolatot, még talán az egyik legszorosabbat is, amely testvérek között van. Az ilyen barát legismertebb és legszebb példája Jonathán, aki úgy szerette Dávidot, „*mint a saját lelkét*” (1Sám 18,1) – barátsága önzetlen, önfeláldozó, tragikus körülmények között is rendületlen volt, „*csodálatra méltóbb volt az asszonyok szereteténél*”. Dávid ezért szó szerint is a „testvérének” nevezte őt (2Sám 1,26).

2 *Hogyan szólnak a bölcs mondások a barátok megválasztásának felelősségéről?*

Péld 13,20 | Aki jár a bölcssekkel, bölcs lesz; aki pedig magát társul adja a bolondokhoz, megromol.

Péld 22,24–25 | Ne tarts barátságot a haragossal, és a dühösködővel ne menj, hogy el ne tanuld az ő útjait, és tört ne keress önmagadnak.

(Vö.) **Jer 2,37/b** | ...utálja az Úr a te bizodalmasaidat, és nem leszel velük szerencsés.

.....

.....

.....

Hogyan hatnak egymásra akaratlanul is a barátok? Milyen lelki törvényszerűség érvényesül minden barátságban?

Az idézett igék szerint a barátaink megválasztásával mi magunk döntjük el, hogy bölcssek, vagy bolondok szeretnénk-e lenni. Ezzel a döntésünkkel ugyanis olyan erőteljes hatásoknak tesszük ki magunkat, amelyek feltétlenül formálják a jellemünket választott barátunk jellemének megfelelően. Hívó embereknek mindig mérlegelniük kell azt is, hogy az Úr hogyan tekint a „*bizalmasaikra*”. Nyilvánvaló, hogy ettől függően lesznek velük szerencsések vagy kevésbé azok.

„Természetes dolog, hogy az ember barátokat keres. Mindenki talál vagy szerez magának társat. S pontosan a barátság nagyságával lesz arányban az a hatás, melyet a barátok tesznek egymásra, vagy a jóra, vagy a rosszra. Mindenkinek lesz barátja, s mindenki maga is hatni fog másokra, mások pedig őrá. Titokzatos kapocs ez, mely két emberi szívet összefon, úgy hogy két egyén érzései, ízlései és elvei szorosan összevegyülnek. Az egyik átveszi a másik lelkületét, követi a másik útjait és cselekedeteit. Amint a viasz megtartja a pecsét alakját, úgy a gondolkodás is megtartja a baráti érintkezés benyomásait. Ez a hatás talán nem tudatos, de azért ugyanolyan erőteljes. Ha rá tudnánk venni a fiatalokat, hogy a tisztával, a figyelmessel, a nyájással barátkozzanak, a legjobb lenne ez a hatás. Ha olyan társakat választanak, akik félik az Urat, akkor ez az igazsághoz, kötelességhez és szentséghez vezet. A valóban keresztény élet jóra ható erő. Másrészt, akik kifogásolható erkölcsű férfiakkal és nőkkel barátkoznak, akiknek rosszak az elveik és a viselkedésük, azok rövidesen azon az ösvényen

járnak majd, mint azok. A bűnös szív hajlama lefelé húz. A hitetlennel barátkozó rövidesen maga is hitetlen lesz; aki a hitványok társaságát választja, az maga is hitvánnyá lesz. Az istentelen tanácsában járni az első lépés, hogy a bűnösök útján járjunk, s gúnyolódók székébe ülünk.

Aki helyes jellemet akar kialakítani, válasszon olyan barátokat, akik komolyan és megfontoltan gondolkodnak és vallásos a hajlamuk. Akik számadást vetve az örökkévalóság számára kívánnak építeni, azoknak csakis elsőrendű anyagot szabad épületükbe tenniük. Ha korhadt gerendákat fogadnak el, ha megelégednek a jellem hiányosságai-val, épületük kárhozatra ítélt. Legyünk elővigyázatosak, hogyan építünk. A kísértés vihara elsöpör az épület fölött, s ha szilárdan és megbízhatón nem építették, nem fogja elviselni a próbát.” (Ellen G. White: *Bizonyságtételek a gyülekezetek számára*. IV. köt., 2011, 417–418. o.)

„Igaz az a mondás, hogy „madarat tolláról, embert barátjáról ismerik meg”... Általában annak a társaságát keressük, akinek ízlése, szokásai és életmódja hasonló a miénkhez. Az, aki előnyben részesíti a hanyagot, a bűnöst, a bölccsel és jóságossal szemben, megmutatja, hogy saját jelleme is hiányos. Lehet, hogy kezdetben szokása és ízlése különbözik attól, akinek társaságát keresi, de amikor érintkezik ezzel az osztállyal, megváltoznak gondolatai, feláldozza helyes elveit, és észrevétlenül, de elkerülhetetlenül társa szintjére süllyed. Miként a folyam mindig magával ragad abból a talajból, amelyen keresztül folyik, ekképpen az ifjúság elveit és szokásait is feltétlenül átszínezi annak a társaságnak jelleme, amelyben forog...

Olyan társaságot kell választanunk, amely lelki haladásunk szempontjából a legelőnyösebb. Minden elérhető se-

gítséget biztosítanunk kell magunknak, mert Sátán sok akadályt fog az utunkba gördíteni, hogy a menny felé haladásunkat nehezítse. Lehet, hogy megpróbáltatásokba kerülünk, mert sokan nem választhatják meg környezetüket, de nem szabad önként kitenni magunkat olyan befolyásoknak, amelyek a keresztyén jellem kialakulásának nem kedveznek.” (Ellen G. White: *Üzenet az ifjúságnak*. BIK Kiadó, Bp., 2002, 232., 236. o.)

Hogyan óvnak a példabeszédek az önző indítékú, hízelgő, nem egyenes jellemű baráttól?

Péld 19,4 | A gazdagság szaporítja a sok barátot; a szegénytől pedig az ő barátja elválik.

Péld 19,6–7 | Sokan hízelegnek a nemes lelkű embernek, és minden barát az adakozóé. A szegényt minden atyjafia gyűlöli, még barátai is eltávolodnak tőle. Unszolja szavakkal, de ők el-tűnnek.

Péld 26,25 | Beszédeivel másnak tetteteti magát a gyűlölő, hollott a szívében álnokságot gondol.

Péld 29,5 | A férfiú, aki hízelkedik barátjának, hálót vet annak lábai elé.

.....
 .....

Hogyan ismerhető fel a pusztán érdekből a barátságunkat kereső ember? Miért kell nagyon vigyázni a hízelgő szavakkal? Hogyan lehet ezekből a lábaink elé kivetett háló lelki értelemben?

Az ember szinte nem hiszi el, elképzelni sem tudja, hogy ilyen sötétségek lakozhatnak rejtetten az emberi szívekben, amelyek már „*Sátán mélységei*” (Jel 2,24). Az élet sok-sok tapasztalati ténye azonban tanúsítja e bölcs mondások igazságát. A baráti árulások sok ember életét tették már tönkre. A bölcs ember az Ige „személyleírása” alapján felismeri a behízelt barát típusát, és ellenáll annak, hogy az ilyen ember erőszakos barátkozó szándéka célt érjen. Az idézett igékben említett hízelgő szavak használatával, illetve elfogadásával a lelki munkát végzőknek is vigyázniuk kell az következő tanács szerint:

„Az igehirdető munkájának fontos része a házról házra járás. Igyekeztek elbeszélgetni a család valamennyi tagjával, akár hisznek az igazságban, akár nem. Kötelessége ismerni mindegyikük lelkiállapotát; s éljen annyira közel az Istenhez, hogy tanácsolni, inteni, kérlelni tudjon, nagy türelemmel és hozzáértéssel. Isten kegyelme éljen szívében, és állandóan függesse tekintetét Isten dicsőségére. Isten szava határozottan tiltja a könnyelmű és léha beszédet. Szóljon hát mindig a mennyei dolgokról, legyen kegyelemtől ízes a szava. Vessen el minden hízelgő-magasztaló szót hisz az ördög aknamunkája a hízelgés. A szegény, gyenge, elesett emberek általában úgyis nagyra tartják magukat. Ezért semmi szükség, hogy ebben segítsük őket. Az is helytelen, ha az igehirdetőnek mondunk szépeket. Mert megrontja a gondolkozást, és nem vezet sem szelídségre, sem alázatra. A férfiak, a nők mégis szeretik a dicséretet; gyakran az igehirdetők is. Legyezgeti hiúságukat, noha sokaknak átoknak bizonyul az ilyesmi. Értékeljük többre a feddést, mint a hízelgést.” (Ellen G. White: *Bizonyágtételek a gyülekezetek számára*. II. köt., 2010, 241. o.)

Milyen esetekre hívják fel kiemelten is a figyelmet a bölcs mondások, amikor a barátság veszedelmes törré lehet számunkra?

Péld 6,1–2.5 | Fiam! Ha kezes lettél a barátodért, és kezedet adván kötelezted magadat másért: szád beszédei által estél törbe, megfogattattál szádnak beszédeivel... Szabadítsd ki magad, mint a zerge a vadász kezéből, és mint a madár a madarász kezéből.

(Vö.) **Péld 11,15** | Teljességgel megrontatik, aki kezes lesz idegenért, aki pedig gyűlöli a kezességet, bátorságos lesz.

Péld 20,19 | Megjeleníti a titkot, aki rágalmazó; tehát aki fecsegő szájú, azzal ne barátkozz.

Péld 26,18–19 | Mint a balga, aki tüzet, nyilakat és halálos szerszámokat lövöldöz, olyan az, aki megcsalja a felebarátját, és azt mondja: Csak tréfáltam!

.....
 .....
 .....

«*Vállaljunk-e egyáltalán kezességet, s ha igen, kiért? Miért speciális helyzet az, ha hívő vállal kezességet hitetlen emberért?*

Csak kipróbált, feddhetetlenül becsületes barát esetében vállalhat az ember kezességet, mert az emberi meghízhatatlanság és lelkiismeretlenség döbbenetes eseteivel találkozhatunk az életben. Úgyszintén fontos, hogy tiszta és korrekt jellemű és beszédű barátot, illetve barátokat válasszunk.

„Láttam, hogy Isten neheztelt népére, amiért hitetlenekért vállaltak kezességet. A következő szövegre hívták fel figyelmem: »Teljességgel megrontatik, aki kezes lesz az idegenért.« (Péld 11,15) Hűtlen intézők! Másét ígérnek oda – mennyei Atyjukét –, és Sátán kész segíteni gyermekeit, kicsavarni a javakat a hűtlen intézők kezéből. A szombat-tartóknak nem szabad hitetlenekkel társulni. Isten népe túlságosan megbízik az ismeretlenek szavában, kikéri tanácsukat, pedig nem lenne szabad. Az ellenség eszközévé teszi, és felhasználja őket Isten népének kifosztására.» (Ellen G. White: *Bizonyágtételek a gyülekezetek számára*. I. köt., 2006, 122. o.)

„Mikor a szülők, különösen az anyák, igazán megértik, milyen fontos, felelős munkát bízott Isten rájuk, akkor nem merülnek annyira bele szomszédjaik dolgaiba, amihez semmi közük. Nem járnak majd házról házra pletykálni, szomszédjaik hibáin, ballépésein csámcsogni. Olyan súlyos aggodalmat, felelősséget éreznek majd gyermekeikért, hogy nem lesz idejük a szomszédok gyalázására. A pletykázók és hírharangok borzalmas átkok mind a világi közösségben, mind a gyülekezetben. Ebből ered a gyülekezet próbáinak kétharmada.» (Ellen G. White: *Bizonyágtételek a gyülekezetek számára*. II. köt., 2010, 334. o.)

„A beszéd fő követelménye az, hogy tiszta, kedves és igaz legyen... A Szentírás a rágalmazókat, a pletykálkodókat egy osztályba sorolja azokkal, akik »...Isten-gyűlölők... rosszban mesterkedők... szeretet nélkül valók, engesztelhetetlenek, irgalmatlanok... irigységgel, gyilkossággal, versengéssel, álnoksággal...« teltek (Rm 1,30–31. 29.32). Az, akit Isten Sion polgárai közé sorol, »...igazat szól az ő szívében. Nem rágalmaz nyelvével... nem szerez

gyalázatot rokonainak» (Zsolt 15,2–3). Isten Igéje kárhóztatja azokat a haszontalan kifejezéseket és fölösleges szólás-módokat, amelyek a közönségesség határához közelednek. Kárhóztatja a csalfa bókákat, a hízélgést, az igazság megkerülését, a túlzásokat, a kereskedelemben megszokott hamis értelmezéseket, melyek a társadalomban és az üzleti világban érvényesek. »Legyen a ti beszédetek: Úgy úgy; nem nem; ami pedig ezeken felül vagy, a gonosztól vagy.« (Mt 5,37)» (Ellen G. White: *Nevelés/Előtted az élet*, Advent Kiadó, Bp., 1992, 234–235. o.)

Milyen barátaink is lehetnek azonban, és hogyan kell megbecsülnünk őket?

Péld 20,6 | A legtöbb ember talál valakit, aki jó hozzá; de hű embert, azt ki találhat?

Péld 17,17 | Minden időben szeret, aki igaz barát, és testvérül születik a nyomorúság idejére.

Péld 27,9–10/a | Mint a kenet és jó illat megvidámítja a szívet: úgy az ő barátjának édes szavai is, melyek lelke tanácsából valók. A te barátodat és a te atyádnak barátját el ne hagyd.

Péld 27,10/b | Jobb a közel való szomszéd a messze való atyafinál.

.....

.....

.....

.....

„Mindenkinek lesznek bajai; olykor minden lelket szomorúság és csüggedés szorongat. Ilyenkor barátunk jelenléte vigasztal és erőt ad. Elhárítja az ellenség pusztításunkra kilőtt nyilait. A keresztény jó barátból sohasem találunk eleget. A kísértés óráján, a válság óráján nagy érték a jó barát! Sátán ilyenkor küldi el eszközeit, hogy a reszketeg tagokat botlásra készítse. Azonban a tanácsot adó, lélekemelő reményteljességet és vigasztaló hitet nyújtó jó barát – az ilyen segítség értékesebb a drágagyöngynél. (Ellen G. White: *A Te igéd igazság*. 79. o.)

E ponthoz kapcsolódóan lásd a függelékben: Cicero (i. e. 106–43): *A barátságról*.

6 *Építhetünk-e mindazonáltal valaha is teljes mértékben emberekre? Milyen bölcs tanácsokat érdemes megszívlelni e tekintetben is?*

Péld 27,10/b | ...a te atyádfiának házába be ne menj nyomorúságod idején.

Péld 25,17 | Ritkán tedd lábadat a te felebarátodnak házába; hogy be ne teljesejdk teveled, és meg ne gyűlöljön téged.

Péld 14,10 | A szív tudja az ő lelke keserűségét; és az ő örömeiben az idegen nem részes.

Péld 22,19 | Hogy az Úrban legyen a te bizodalmad, arra tanítottalak ma téged, igen, téged.

Péld 18,10 | Erős torony az Úrnak neve, ahhoz folyamodik az igaz, és bátoroságos lesz.

Hová, kihez forduljunk a nyomorúság idején (Zsolt 50,15)? Miért nem veheti át soha teljesen a földi barát a mennyei barát szerepét?

Becsüljük meg a jó barátokat, de ne fogadjuk el azt, hogy teljes mértékben ránk támaszkodjanak Isten helyett, és mi se támaszkodjunk így soha senkire. Ne várjuk el, hogy lelkünk és életünk minden gondját és örömét megosszák velünk, és azt, hogy tökéletes tanácsadók legyenek, mert mindezt egyedül Istentől várhatjuk.

„Hajlamosak vagyunk arra, hogy inkább embertársainknál keressünk megértést és gyógyulást, mintsem Jézusnál. Az irgalmas és hűséges Isten azonban sokszor megengedi, hogy cserbenhagyjanak azok, akikben bízunk, s így megtanuljuk, milyen hiábavaló dolog emberben bízni, és embert tenni erősségünké. Bízunk teljesen, alázatosan, önzetlenül Istenben! Ő tudja, mi fáj a lelkünk mélyén, amit kifejezni sem tudunk. Amikor minden sötétnek és titokzatosnak tűnik, gondoljunk Krisztus szavaira: »Amit én cselekszem, te azt most nem érted, de azután majd megérted.« (Jn 13,7)” (Ellen G. White: *A nagy Orvos lábnyomán*. Advent Kiadó, Bp., 1998, 351. o.)

„Ha súlyos megpróbáltatásainkról beszélünk barátainknak, hideg magatartásuk és nyugtalan figyelmetlenségük elárulja, hogy igazából nem is tudják, miről beszélünk.

Nem érték őket ugyanolyan megpróbáltatások, és az is lehet, hogy mindeddig csak magukkal törődő, énközpontú életet éltek. Lehet, hogy az a barát, akinek elmondjuk bajunkat, soha nem érezte át azokat a gondokat és kínokat, amelyek miatt elborul az arcunk. Lehet, hogy soha nem érintették lelkét azok a gyötrelmek, amelyek szinte bele-rágják magukat a lélekbe. Ezért nincs meg bennük az az együttérzés, ami akkor lehetne bennük, ha hasonló dolgokat éltek volna át. Jézus viszont mindent tud a kísértés, a bánat és a gyász erejéről. Néki mondjatok el hát mindent!” (Ellen G. White: *Kiben bízhatunk?* III. köt., 1182. o.)

„Minden gondodban, melyet senki sem ismert pontosan, soha el nem pártoló barátod volt, aki így szólt: »Veletek vagyok minden napon a világ végezetéig.« (Mt 28,20) Jézust földön jártakor sosem hagyta hidegen ember nyomora. Bár később a mennybe szállt Atyjához, bár angyalok imádják, kész örömmel engedelmeskedve parancsainak, szíve, mely szeretett, szánakozott, együtt érzett, ma sem ismer változást. Még mindig a változatlan gyöngédség szíve maradt.

Ez a Jézus ismerte minden próbádat, s nem hagyott magadra, hogy egyedül viaskodj kísértéseiddel, magadra hagyva harcolj a gonosszal, hogy végül összezúzzon a teher és a szomorúság. Angyalai közvetítésével súgta füledbe: »Ne félj, mert veled vagyok.« (Ésa 41,10) »Én vagyok... aki halott voltam, de most örökkön-örökké élek.« (Jel 1,18) Ismerem bánataidat, én is viseltem. Tudok küzdelmeidről, én is átestem rajtuk. Ismerem kísértéseidet, nekem is szembe kellett szállnom velük. Látom könnyeidet, sírtam én is. Széttiporták földi reményeidet, de azért csak

emeld fel hited tekintetét, hatolj be a függöny mögé, oda horgonyozd reményeidet. Tied lesz az örök ígéret, hogy olyan barátod van, aki ragaszkodóbb, mint a testvér.” (Ellen G. White: *Bizonyságtételek a gyülekezetek számára*. II. köt., 2010, 194. o.)

Függelék

(Amikor Laelius Scipio nevű barátja meghalt, Laeliust két veje, Fannius és Scaevola felkereste, és barátjáról, valamint a barátságról érdeklődtek tőle.)

„– Arra kérünk, beszélj nekünk a barátságról: mit tartasz róla, s milyen tanácsot adsz nekünk...?”

– Először is arra biztatlak titeket: a barátságot becsüljétek mindennél többre! Erre tanít a természet is: milyen jó, ha bajban is, kedvező viszonyok között is áll valaki az ember mellett. Én bizony a becsületes, hűséges, bőkezű, igazságos férfiút, aki a gyönyörnek nem rabja, s nem irigy vagy vakmerő, azt jó embernek tekintem... Már most ez a jó ember köthet hozzá méltó barátságot, s természet mutatja nekik az utat, amely a közös boldogsághoz vezet.

A legfőbb jó az erény, ebből születik a barátság, s ez fűzi össze a barátokat. Csak az erényes emberek lehetnek egymásnak barátai, a tolvajok és a rablók is összetartanak, de ez nem barátság, hanem cimboraság.

Mi hát a barátság? Minden isteni és emberi dolog összhangja, s ezt a jóakarát és a szeretet hozza létre. A bölcsesség mellett ez a legnagyobb ajándék... Egyesek a vagyont, mások az egészséget, ismét mások a hatalmat, a tisztségeket elébe helyezik, sőt néhányan még a gyönyöröket is. Pedig nagyon tévednek, mert ezek bizonytalan és múlékony dolgok, s nem tőlünk függenek, hanem a sors szeszélyétől. Ezzel szemben a barátságot az erényes élet szüli, az tartja fenn, mert a közösen végrehajtott helyes, hasznos tettek, az okos és szellemes beszélgetések töltik ki tartalommal.

A gyermekkori barátság tartalma rendszerint a közös játék..., s amikor ez elmarad, bizony a barátságnak is vége szakad. Az igazi barátságot az erény teremti meg, ennek fényében ismerik meg egymást a barátok, s általában akkor, amikor már jellemük kialakult.

– Mire jó a barátság...?

– Hogy mi hasznom volt belőle? Se víznek, se tűznek több hasznát nem láttam, mint ennek a barátságnak. Úgy beszélhettem Scipióval, mindenről, mint önmagammal. Minden sikeremnek örült, én is az övének. És ha nehéz helyzetbe kerültünk? Inkább aggódtunk társunk életéért, mint saját sorsunkért! Valahányszor Scipióra pillantottam, mindig saját vonásaimat láttam az ő arcán. Mindig egymás mellett álltunk, jóban-rosszban, békében és csatatéren, s már azért is mindig helyesen akartunk cselekedni, mert barátunk előtt szégyelltük volna a gyengeségünket.

Ekkor Scaevola szólt közbe:

– Hogyan válasszuk meg barátunkat? Milyen emberrel barátkozzunk össze...?

– Kit kell hát kiválasztani? Olyan szilárd, megbízható és állhatatos férfiút, akinek jellemét hosszabb ideig figyeltük. De nemcsak figyeljük, próbára is tesszük! Egyesekről már akkor kiderül, hogy megbízhatatlanok, amikor a kisebb kölcsönt nem adják meg, másokat nagyobb összegek lepleznek le. Sokan ígéretessel, hiú remények keltésével tartják azokat, akiket barátjuknak tekintenek, mások irigységükkel árulják el magukat. Akit baj ér, minden próbatétel nélkül is megtudja, kiben bízhat, mert ahogy Ennius írja: »Bizonytalan helyzetben tűnik ki a biztos barát.«

De ez még nem elég! Csak őszinte, egyetértő férfiú lehet a barátunk, aki hozzánk hasonlóan érez. Ez a férfiú nem hízeleg,

hanem bírál, sohasem hazudik, nem gyanakvó, s nem is kép-mutató. Barátot nem könnyű találni, de a hosszú alapos kutatás megéri a fáradságot. Sok véka sót kell együtt megenni, míg a barátság megszilárdul, hanem aztán eltart egy életen át, sőt tovább is...

Az igazi barátok mindig egy szinten állnak, bár a sors egyiket felemeli, a másikat pedig lesújtja. Ahogy a derék fiú megbecsüli egyszerű szüleit, úgy becsüli a jó barát is társát, bár ő gazdag, az meg elszegényedett. Ilyenkor mindig a gazdag ügyessége, tapintata oldja meg a feladatot: úgy segíti a szegényt, hogy az örömmel fogadja a segítséget. Olyan szívességet kér tőle, amit a szegény barát könnyen tud teljesíteni, kereseti lehetőséget biztosít számára, és nem sérti meg könyöradománnyal.

A szegény, az alacsonyabb rendű barát sohasem irigykedik, amiért barátja megelőzi tehetségével, akár szerencsével. Nem kér segítséget, nem is panaszkodik, mert nem látja lényegesnek a különbséget kettejük helyzete között. Mindketten jól tudják: a sors szeszélye kiszámíthatatlan, nem is befolyásolhatja a barátságot, mert szilárd alapon áll: az erényből származik, és az tartja fenn.

Ilyen szilárd, megbízható barátságot kössetek, ó Fannius és Scaevola, s akkor ti is megismeritek azt a boldogságot, amelyet én Scipio társaságában oly sokáig élveztem.”

(Lengyel Dénes: *Ókori bölcsék nyomában*. Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest, 1981, 219–223. o.)

13. tanulmány – 2015. március 28.

„Bizodalmaid legyen az Úrban teljes elmédből”

Az értelem erőfeszítései a hitért

Kizárja vagy feltételezi a hit az értelmet?

Péld 3,5 | Bizodalmaid legyen az Úrban teljes elmédből,¹ a magad értelmére pedig ne támaszkodjál.

.....

.....

.....

A biblikus hit az emberi lélek és értelem legmagasabb rendű, illetve legnemesebb megnyilatkozása. Ennek ellenére mintegy magától értetődő igazságként él ateista és vallásos tömegek szemléletében egyaránt az a vélekedés, hogy hit és értelem ellen-

¹ A héber szövegben a „szív” szó szerepel. Tekintve azonban, hogy a szív a Bibliában az elme, a gondolkodás, az ember belső világának jelképe, helybenhagyható Károlyi fordítása. Jó itt tudatosítanunk azt is, hogy a szívnek az érzelmekkel történő – sajnálatos módon közösségünkben is mind elterjedtebb – azonosítása nem biblikus, hanem a romantika eszmeiségéből ered.

tétesek egymással. E felfogás történelmi okai viszonylag könnyen feltárhatók.

Az ateista, szekularizálódott (elvilágiasodott, elvallástalánodott) tömegeknek ez a beállítódása a *sötét középkorral* összefonódott vallás, és az azt legyőző felvilágosodás, vagyis a diadalmas ész eszméjében gyökerezik. Vallásos tömegek szintúgy elfogadják a hit és az értelem ellentétességének eszméjét. Ennek forrása esetükben azonban nem az, ami az ateistáknál, hanem a felvilágosodással uralomra jutott, azonban a későbbiekben több szempontból szintén leszerepelt ész ellenhatásaként megjelenő romantika. Egyfajta romantikus hozzáállást takar tehát az, amikor a vallásos emberek mintegy az „emelkedett” érzelmek nevében néznek el a „földhözragadt” racionalitás (ésszerűség) „kellemetlen” felvetései felett.

Természetesen többnyire sem az ateista, sem a vallásos tömegekben nem tudatosulnak saját beállítódásuk gondolkodástörténeti előzményei úgy, amint azt az előzőkben kifejtettük. Inkább ilyen leegyszerűsített jelszavak mögé sorakoznak fel: Az ateisták szerint „*a vallás középkori babonáság, amit a tudomány már rég meghaladott*”; vallásos emberek szerint „*a vallás magasztos dolog, amit nem érteni, hanem érezni kell*”.

A Biblia mindezekkel szemben ezt tanítja: „*Bizodalmaid legyen az Úrban teljes elmédből.*” Ahhoz tehát, hogy valaki igazán bízzon az Úrban, értelemi erőfeszítés szükséges, mégpedig a lehető legkomolyabb értelemi erőfeszítés.

Tragikus és leleplező, hogy a kereszténység története, aminek ily módon a lehető legkomolyabb értelemi erőfeszítések történetének kellene lennie, sokkal inkább a „szent együgyűség”² története.

2 Husz János kifejezése.

Mindkét fentebb említett fél előszeretettel lobogtatná beállítódása igazolásaként Péld 3,5 második felét, amely így hangzik: „*A magad értelmére... ne támaszkodjál.*” „Na tessék – mondanák az ateisták a vallásosoknak –, még saját szentbeszédetek is megtiltja, hogy gondolkodjatok.” „Igen – válaszolnák amazok –, mert az Isten dolgait nem érheti fel emberi ész.” Csakhogy ott van az igevers első fele is – „*bizodalmaid legyen az Úrban teljes elmédből.*” Szigorúan ezzel együtt érvényes a második rész, a saját értelmünkre támaszkodástól való óvás.

Péld 3,5 egészéből ily módon világos tanítás bontakozik ki. Értelemi képességeinket maradéktalanul állítsuk annak szolgálatába, hogy Istenbe vetett bizalomra – *a remélt dolgok valóságára és a nem látott dolgokról való meggyőződésre* (Zsid 11,1) – jusunk el. Az óember szűk látókörű, csupán rövid távú előnyökre fogékony észjárásának a késztetéseit pedig utasítsuk el.

Hogyan erősíti meg Példabeszédek könyve másutt is, hogy a hitre jutáshoz elengedhetetlen az értelemi erőfeszítés?

Péld 2,2–5 | Ha figyelmeztetvén a bölcsességre a te füleidet, hajtod a te elmédet az értelemre, igen, ha a bölcsességért kiáltasz, és az értelemért a szavadat felemeled, ha keresed azt, mint az ezüstöt, és mint a kincseket kutatod azt, akkor megérted az Úrnak félelmét, és az Istennek ismeretére jutsz.

Péld 22,19 | Az Úrban legyen a te bizodalmaid, arra tanítottalak ma téged, igen, téged.

(Vö.) **Mt 7,7–8** | KérjeteK, és adatik nektek, keresseteK, és találtok, zörgesseteK, és megnyittatik nektek. Mert aki kér, mind kap, és aki keres, talál, és a zörgetőnek megnyittatik.

Bízni senkiben – így Istenben – sem lehet parancsszóra vagy elvárásnak engedelmességgel. Sőt, még csak saját elhatározásból sem, például ilyesféle nekigyürközéssel: holnaptól bízni fogok benne. A bizalom más természetű. Egyszer csak felébred, megszületik valakiben, hasonlóképpen, mint ahogy Jézus a megtérést példázta: „A szél fúj, ahová akar, és annak zúgását hallod, de nem tudod, honnan jön és hová megy. Így van mindenki, aki Lélektől született.” (Jn 3,8)

A hit, a bizalom megszületése tehát egyfelől csoda, a Szentlélek csodája, ami rajtunk felül áll. Másfelől viszont az ember mégsem csupán passzív résztvevője e születésnek. Elősegítheti a csodát, sőt elengedhetetlen, hogy mindezt megtegye. Itt van az értelem szerepe, ezen a ponton mutatkozik meg az értelmi erőfeszítés nélkülözhetetlensége.

Igen kifejező e tekintetben a Péld 2,2–5 által leírt feltétel-sor, amely teljes egészében az emberi részre, az ember feladatára mutat rá: „*Ha figyelmeztetvén a bölcsességre a te füleidet, hajtod a te elmédet az értelemre, igen, ha a bölcsességért kiáltasz, és az értelemért a te szódat felemeled, ha keresed azt, mint az ezüstöt, és mint a kincseket kutatód azt, akkor...*”

Péld 22,19 pedig – az előzőekkel teljes összhangban – azt tanítja, hogy az Úrban való bizalom tanulható, azaz tanulással elősegíthető a felébredése. Pál apostol így mutat rá ugyanerre a folyamatra: „*A hit hallásból van, a hallás pedig Isten Igéje által.*” (Rm 10,17) A tanulás viszont – minden tanulás, így az Ige megismerése és megértése is – szellemi erőfeszítést kíván.

„Csak kétféle ember szolgál rá az értelmes névre – jegyzi meg Pascal –; az, aki tiszta szívvel szolgálja Istent, mert ismeri, és az, aki tiszta szívéből keresi őt, mert nem ismeri.” (194. töredék.) Bátorító ugyanakkor, hogy Jézus ígérete szerint ez a keresés, avagy értelmi erőfeszítés nem bizonytalan kimenetelű, „*mert aki kér, mind kap, és aki keres, talál, és a zörgetőnek megnyitattik.*”

Hogyan erősítheti az Isten iránti bizalmat életutunk átgondolása?

Péld 3,6 | Minden utadban megismered őt, akkor Ő igazgatja a te útjaidat.

Péld 5,21 | Mert az Úr szeme előtt van mindenkinek az útja, minden ösvényüket Ő rendeli.

Péld 16,9 | Az embernek elméje gondolja meg az ő útját, de az Úr igazgatja annak járását.

Péld 15,31 | Amely fül hallgatja az élet dorgálását, a bölcsék között lakik.

Isten mintegy „*elrejtőzött*” (Ésa 45,15), a bűneset óta nem érintkezik közvetlenül az emberrel. Így nem láthatjuk, nem hallhatjuk, nem szerezhetünk közvetlen tapasztalatot róla. Csupán közvetve, az életünket így vagy úgy érintő jelenségek, valamint

történesek mögött ismerhetjük fel cselekvését. Példabeszédek könyve kifejezésével élve: „megismerhetjük őt útjainkban”, azaz megerősödhetünk abban, hogy a történeket, amelyek részesei vagyunk, nem a véletlen, nem a jó- vagy balszerencse irányítja.

Mindez azonban azt kívánja, hogy időről időre átgondoljuk és értelmezzük e történeket, amelyeknek a láncolata végső soron életutunkat alkotja. Az értelmezés itt hasonlót jelent, mint ahogy a különböző szövegeket – akár a Szentírást – értelmezzük. Ennek során feltárul, hogy az egyes részletek kapcsolódnak egymáshoz, még a kezdetben ellentmondásosnak tűnő elemek is harmóniába kerülnek, a töredékek következetes egészzé állnak össze, ami jelentést, üzenetet hordoz. Emellett az is nyilvánvalóvá válik, hogy valaki mindezt megszerkesztette. „Mert az Úrnak szemei előtt vannak mindenkinek útjai, és minden ösvényeit ő rendeli.” (Péld 5,21)

Életünk eseményeinek értelmezése nemcsak azt eredményezi, hogy mintegy *kitapogathatjuk* általa a háttérben álló Szerkesztőt, az „elrejtőzködő” Istent (vö. Ap csel 17,27), hanem azt is, hogy az értelmezés során megértett jelentés tanácsol a még előttünk álló életútra vonatkozóan, az azt befolyásoló döntések meghozatalában. „Amely fül hallgatja az élet dorgálását, a bölcsék között lakik.” (Péld 15,31) Aki keresi és megérti az elrejtőzködő Isten saját életébe beágyazott üzeneteit, az nemcsak *teljes elméből való bizalomra* jut el Isten iránt, hanem tulajdon boldogulását is munkálja ezáltal: tartalmas, üdvösségre vezető élet megélése lesz az osztályrésze.

Rendeljünk hát magunknak útjelzőket, rakjunk útmutató oszlopokat, figyeljünk az útra, az ösvényre, amelyen eddig haladtunk, amint a próféta mondja: „Rendelj magadnak útjelzőket, rakj útmutató oszlopokat, vigyázz az ösvényre, az útra, amelyen mentél...” (Jer 31,21)

Milyen végletes magatartást tanúsíthat az, aki nem keresi, nem érti az útjain keresztül üzenő Isten gondolatait?

Péld 19,3 | Az embernek bolondsága fordítja el az ő útját, és az Úr ellen haragszik az ő szíve.

(Vö.) **Jón 4,4** | ...Avagy méltán haragszol-e?

.....
 .....
 .....

Óhatatlanul követünk el hibákat. Azonban még a hibák is haszonra fordulnak, ha tanulunk belőlük, ha *meghalljuk az élet általuk megszólaló dorgálását* (Péld 15,31). Az az ember, aki a saját hibája – avagy bolondsága – következményének learatásáért az Úrra haragszik, kétszeresen is önmaga ellen tesz. Egyrészt nem tárja fel bukása valódi okát, így megfosztja magát a tanulás levonásától, ezzel pedig előkészíti újabb bukását. Másrészt felismeri ugyan, hogy a történeket mögött valamiképp Isten áll, mégsem ismeri fel az ő útjait Péld 3,6 értelmében (lásd a 2. kérdést). A belátás keresésének hiánya miatt feltoluló, keserűséggel elegy dac Istent választja céltáblájául. Megkeményíti az ilyen ember a szívét, s messzire eltávolítja őt ez a magatartása *az Isten iránti, teljes elméből való bizalomtól* (Péld 3,5).

„Avagy méltán haragszol-e?” – szólította meg egykor Isten szelíden a magát hasonló helyzetbe manőverező Jónás prófétát. Noha Jónás távolról sem volt olyan érzéketlen ember, mint ahogyan sok értelmező beállítja, mindazonáltal tagadhatatlan, hogy súlyos hibát követett el, amikor kérdés nélkül elfutott ninivei küldetése elől. Azt, hogy viharba kerülése, tengerbe

vetése, valamint a nagy hal általi – fenytéket és megmenekülést egyaránt jelentő – elnyelése mögött Isten állt, azonnal világosan átlátta. Bensejét mégis a „*méltán haragszom mindhalálíig!*” (Jón 4,9) érzése feszítette, még akkor is – sőt, legfőképpen akkor –, amikor kényszerű szolgálata nyomán végül célhoz ért Isten – elhibázottnak vélt – kegyelme a *vérszopó városban* (Náh 3,1).

Jónás története azonban nemcsak azért maradt fenn, hogy figyelmeztetésül szolgáljon az Úr ellen haragvó szívű ember lelkiállapotának bemutatása által, hanem azért is, hogy bátorítson: ebből a lelkiállapotból is van visszatérés, és Isten részéről soha sem késő a visszafordulás. Az a tény, hogy Jónás önmagát már kritikusan, Istent pedig földöntúli szeretetében láttatja könyvében, máig beszélő bizonyossága annak, hogy Isten kegyelme folytán még az *Úr ellen haragvó szív* hangoltsága is a „*minden te útáidban megismered őt*” (Péld 3,6) igazságába fordulhat át.

Mindemellett Jónás könyve még egy igazságot érint tanulmányunk alaptémájához, az értelemhez és a hithez kapcsolódóan: Még az Istennel szembeni nyílt ellenszegülés is jobb, mint az értelem és meggyőződés nélküli, hajbókoló vallás.

(Ennek kapcsán lásd még az Istennel perre menő Jób és úgymond „kiváló vallásosságú” barátai történetét.)

„A hit bizalom Istenben, bizakodás abban, hogy Ő szeret bennünket, és a legjobban tudja, hogy mi válik javunkra. A hit rábír bennünket arra, hogy saját utunk helyett az Ő útját válasszuk. A hit saját tudatlanságunk helyett elfogadja az Ő bölcsességét, gyengeségünk helyett az Ő erejét, bűnösségünk helyett az Ő igazságát... Amennyire bizonyos, hogy a tölgyfa benne van a makkban, Isten ajándéka ugyanolyan biztosan benne van az Ő ígéretében. Ha

elfogadjuk ígéretét, miénk az ajándék... A hit önmagában is lelki ajándék, amely képesít bennünket Isten többi ajándékának elfogadására. Amikor gyakorlás és cselekvés által elfogadjuk Isten Igéjét, hitünk növekszik. Az élet kis ügyeiben ugyanolyan szükségünk van a hitre, mint a nagy dolgokban. Mindennapi ügyeinkben és eljárásainkban maradandó bizalmunk által lesz valósággá számunkra Isten megtartó ereje...” (Ellen G. White: *Előttes az élet*. Hit és ima c. fejj., 251–253. o.)

Miért jó idejekorán számot vetnünk hitünk szilárd vagy ingatag voltával?

Péld 25,19 | Mint a romlott fog és kimarjult láb, olyan a hitetlennek bizodalma a nyomorúság idején.

(Vö.) **Mk 9,24** | A gyermek atyja pedig azonnal kiáltván, könnyhullatással mondta: Hiszek, Uram! Légy segítségül az én hitetlenségemnek.

.....
 .....
 .....

A viszonylagos békesség és jólét idején kevés olyan megpróbáló helyzet adódik, amely feketén-fehéren megmutatná hitünk minőségét. A váratlanul előállt nyomorúságban azután keservesen lepleződhet le annak valóságos állapota.

Példabeszédek könyve romlott foghoz és kimarjult lábhoz hasonlítja az ilyen helyzetekben megmutatkozó hitetlenséget.

A romlott fog és a kimarjult láb nemhogy nem tölti be funkcióját, de kifejezetten akadályozza a rágást, illetve a járást. A könyv intő megállapítása nem a képmutatóknak szól, akik a békesség idején sem gondolják komolyan a hit igazságait, hanem csupán vallásos programot, esetleg könnyű megélhetést vagy karrierlehetőséget látnak azokban. (Az ő esetük felett Pascal 590. töredék szerint térhetünk napirendre: „Vallás dolgában legyünk őszinték: igazi pogányok, igazi zsidók, igazi keresztények.”)

Nem kevesen vannak viszont, akik őszintén hiszik, hogy hisznek, de félreismerik magukat, alaptalanul gondolják hitüket szilárdnak. Sarkos példaként hozható fel Péter fogadkozása és tagadása. Péter képmutatás nélkül mondta Jézusnak: „*Uram, teveled kész vagyok mind tömlöcre, mind halálra menni!*” (Lk 22,33) Ám hitének valóságos állapota megmutatkozott, amikor az első fenyegető helyzetben háromszor megtagadta Jézust. Emellett – azaz ennek előzményeként – téves elképzelései voltak a Messiás küldetéséről.

A Péld 25,19 igevers előrevivő üzenete lehet, hogy ne várjuk meg, amíg a nyomorúság – azaz a felkészületlenül utolérő próba – szembesít hitünk esetleges elégtelenségével. Amennyire tehetjük, menjünk elébe ennek. Legyünk bizalmatlanabbak a hitünkkel szemben. Vonatkoztassunk el a békeidőtől: Ne gondoljuk, hogy a választékosan felmondott szombatiskolai leckék és az istentiszteletek áhítata általi érintettség elegendő bizonyíték arra, hogy rendben van a hitünk. Noha „*elég minden napnak a maga baja*” (Mt 6,34), nem haszontalan, ha megpróbálunk minél valóságosabb képet alkotni a próféciákból tudható nyomorúságról. Segíthet ebben egyebek mellett hitbeli elődeink próbáinak az ismerete, vagy akár a 2. világháborút, illetve az azt megelőző és követő évtizedeket megélt idősebb testvérek kikérdezése.

Fontos hangsúlyozni ugyanakkor, hogy a hitünkkel való számvetés célt téveszt, ha vezeklésszerű önostorozásban vagy önbecsmérlésben oldódik fel. A célja nem ez, hanem a valóságos helyzetkép megismerése, s legalább a probléma tisztán látása, még ha a megoldásnál nem is tartunk. Mindeközben jó, ha egyrészt megemlékezünk a Márk evangéliuma 9. fejezetében leírt gyógyításról és az ahhoz kapcsolódó párbeszédéről. A beteg gyermek édesapja különös vallomást tett: „*Hiszek Uram! Légy segítségül az én hitetlenségemnek.*” (Mk 9,24) Kifejezte, hogy bármennyire is szeretne, nem tud hinni – azaz annyiban mégiscsak hisz, hogy hitetlenségét őszintén el meri mondani Jézusnak.

Ezt a hitet nem lehet alulmúlni: az ennél is kisebb hit már a hit teljes hiánya lenne. Ám Jézus meggyógyította a gyermeket. Ezzel még az apa szinte semmi hitét is hitnek fogadta el, amely csupán a hitetlenség megvallására és segítségért kiáltásra volt elég. Felemelően teljesült tehát Jézusnak ez az ígérete: „*Aki hozzám jön, semmiképpen ki nem vetem.*” (Jn 6,37) Olyannak látta és láttatta az apa csupán hinni akarásig jutott hitét, mint ami – őszintesége okán – mustármagszilánknyi volta ellenére is biztos kiindulópont lehet, s egyszer majd kicsírázhat. Jézus viszonyulása minden bizonnal egészen más lett volna, ha az apa a hozzá intézett kérdés nyomán őszinteség nélküli, kegyes vallásos beszédbe kezdett volna.

„Ha valamit tehetsz, légy segítségül nekünk, könyörülvén rajtunk.» (Mk 9,22) Hány bűntherhes lélek visszhangozta ezt az imát! A könyörületes Megváltó válasza mindenkinek ez: »Ha hiheted azt, minden lehetséges a hívőnek.« (Mk 9,23) A hit köt össze a mennyyel, ez ad erőt, hogy megbirkózzunk a sötétség erőivel... Sokan úgy érzik, nincsen hitük, és ezért távol maradnak Krisztustól.

Az ilyen gyámoltalanok méltatlanságukban vessék alá magukat az irgalmas Megváltó kegyelmének. Ne önmagukra, hanem Krisztusra nézzenek – aki meggyógyította a betegeket és kiűzte a démonokat, amikor az emberek között járt, az ma is ugyanaz a hatalmas Üdvözítő. A hit Isten Igéje által adatik. Ragadd meg ígését: »Aki hozzám jön, semmiképpen ki nem vetem.« (Jn 6,37) Vesd magad lábához, és kiáltsd: »Hiszek Uram! Légy segítségül az én hitetlenségemnek!« (Mk 9,24) Ha ezt cselekszed, sohasem veszítesz el, soha!

...Bár a mustármag oly kicsiny, mégis ugyanazt az élet-erőt tartalmazza, amely a leghatalmasabb fa növekedését is biztosítja. Ha a mustármagot elvetik a földbe, a parányi csíra minden elemet magába szív, melyet Isten táplálására adott, s rohamos fejlődésnek indul. Ha ehhez hasonló hited van, megragadod Isten Igéjét, és minden Tőle rendelt segédeszközt. Így hited megerősödik, s a menny erejét hozza segítségédre.” (Ellen G. White: *Jézus élete*. 371–373. o. Er. lapsz. 428–429. o.)

Az is jusson eszünkbe a hitünkkel való számvetés kapcsán, hogy a *kipróbált hitet* (1Pt 1,7) munkáló próbáknak „békeidőben” is módunkban áll elébe menni. Békeidőben az önként vállalt, sőt keresett próbák legfőbb terepe a szolgálat, ahol kézzelfoghatóan rászorulunk a mennyei segítségre.

Összefoglalva tehát, a szépítetlen valósággal történő szembenézés, az eredmény őszinte bevallása önmagunknak és Jézusnak, valamint az ő segítségül hívása a mi hatalmunkban áll a hitetlenségünk ellen. Emellett a számunkra testhezálló szolgálat keresése is. Mindezekkel az előkészületekkel megalapozott reményünk lehet arra, hogy nem talál minket kiszolgáltatottan,

felkészületlenül a nyomorúság, s nem minősül majd bizodal-
munk olyannak, mint *a romlott fog és kimarjult láb*.

*Miért nevezhetjük az értelemmel megharcolt hit végső és ta-
lán legnagyobb magaslatának a halállal szembeni remény-
séget?*

Péld 14,32 | Az ő nyavalyájába ejti magát az istentelen, az igaz-
nak pedig halála idején is reménysége van.

(Vö.) **Fil 3,10–11** | Hogy megismerjem Őt, és az Ő feltámadá-
sának erejét... Ha valami módon eljuthatnék a halottak feltá-
madására.

.....
.....
.....

A Zsidókhöz írt levél így összegzi Jézus küldetésének célját: Ő azért jött, hogy „*megszabadítsa azokat, akik a haláltól való fé-
lelem miatt teljes életükben rabok voltak*” (Zsid 2,15). Pál apostol
nem *a halál rabságáról*, hanem *a haláltól való félelem rabságáról*
szól. Ez a finom megkülönböztetés valójában világokat választ
el egymástól: az értelmes és az értelem nélküli világot. Egy ál-
lat szintúgy a halál rabságában van, mint az ember, de nincs tu-
datában sem annak, hogy él, sem annak, hogy meg kell halnia,
egyszerűen csak él, s amikor eljön az idő, meghal. Ezzel szem-
ben az ember tudatában van mind az életének, mind a rá váró
halálnak. Ezért képes egyáltalán arra, hogy *a haláltól való féle-
lem rabja* legyen.

„Nádszál az ember, semmi több, a természet leggyengébbi-ke; de gondolkodó nádszál. Nem kell az egész világmindenségnek összefognia ellene, hogy összezúzza: egy kis pára, egyetlen csepp víz elegendő hozzá, hogy megölje. De még ha eltaposná a mindenség, akkor is nemesebb lenne, mint a gyilkosa, mert ő tudja, hogy meghal; a mindenség azonban nem is sejtí, hogy mennyivel erősebb nála. Tehát minden méltóságunk a gondolkodásban rejlik.” (Blaise Pascal: *Gondolatok*. 347. töredék.)

Különös következtetés adódik mindebből: a halál tudásában, végső soron pedig *a halál félelmétől való rabságban* az ember istenképűsége csillan meg. Noha a halál ellenség (1Kor 15,26), a bűn végső következménye (Rm 6,23), mégis felszínre hozza az emberben isteni származásának bizonyosságát (mégpedig mindenféle előzetes erkölcsi állásfoglalás nélkül), a halál tudását. Ezáltal kényszeríti is őt, hogy szembesüljön istenképűségével, egyszersmind válaszút elé állítja: mivel a halál tudása és a vele kézen fogva járó hiábavalóság érzése elviselhetetlen a számára. Valamit kezdenie kell a halál tudatával és a haláltól való félelemmel; és itt már elválnak az utak.

A haláltól való félelem rabságából történő szabadulás egyik útja lehet a tudatos feledkezés: „Nem tudtak gyógyírt lelni a halálra... Hogy mégis boldogan élhessenek, azt eszelték ki, hogy nem gondolnak rá.” (Blaise Pascal: *Gondolatok*. 168. töredék.) Ennek gyakorlati módja igen széles skálán mozog, a szórakozástól és gürcöléstől kezdve az alkoholon és narkotikumokon át egészen a vallásos nyüzsgésig. Közös viszont bennük, hogy segítenek elterelni a figyelmet az igazi kérdésekről, segítenek felejtetni a halált, és *észrevétlenül vezetnek a halálba* (vö. Pascal: *Gondolatok*. 171. töredék; Péld 31,6–7). Ez az út az istenképűség feladásának útja, az állatokhoz hasonlóvá válás útja: úgy élni és meghalni, hogy nem tudjuk, hogy élünk és meghalunk.

A haláltól való félelem rabságából érdemi szabadulást csak a haláltól való szabadulás hozhat. Ez a megváltás útja, a Jézus halálában és feltámadásában rejlő reménység hitbeli megragadásának az útja.

Ha már a halál tudása is az istenképűségünk bizonyossága, mennyivel inkább a halál legyőzését megragadó hit. Az ezért harcba szálló értelem a nehezebb utat, a *keskeny utat* választotta azzal, hogy tudatosan emlékezteti önmagát a halálra és Jézus feltámadására (szemben a széles utat még simábbra egyengető lét- és halálfelejtéssel, amely úgy szabadít meg a haláltól való félelemtől, hogy közben a halál rabságán mit sem változtat). Mindezek fényében értjük meg ennek a példabeszédnek a mélységét, és nevezzük azt az értelemmel megharcolt hit végső és legnagyobb magaslatának: „*Az igaznak halála idején is reménysége van.*”

JANUÁR • *Igék minden napra*

1.	csütörtök	Jn 14,6	
2.	péntek	Jn 16,13	Napnyugta: 16.03
3.	szombat	Jn 14,16	
4.	vasárnap	Rm 8,16	
5.	hétfő	Jn 16,7	
6.	kedd	Jn 1,32	
7.	szerda	Jn 3,8	
8.	csütörtök	Mt 25,3–4	
9.	péntek	Zak 4,12–14	Napnyugta: 16.11
10.	szombat	Lk 13,20–21	
11.	vasárnap	Jn 4,14	
12.	hétfő	Ap csel 19,1–2	
13.	kedd	Mk 2,22	
14.	szerda	Jer 20,9	
15.	csütörtök	Ap csel 2,3–4	
16.	péntek	Jn 3,5	Napnyugta: 16.19
17.	szombat	Zak 10,1	
18.	vasárnap	Rm 8,26	
19.	hétfő	Rm 8,27	
20.	kedd	Rm 8,14	
21.	szerda	1Jn 4,13	
22.	csütörtök	Eféz 1,13	
23.	péntek	Jn 15,26	Napnyugta: 16.29
24.	szombat	Jn 12,35	
25.	vasárnap	Eféz 4,30	
26.	hétfő	Zsid 10,29–30	
27.	kedd	Mt 12,30–31	
28.	szerda	Mt 12,32–33	
29.	csütörtök	2Kor 6,1–2	
30.	péntek	Jel 3,20	Napnyugta: 16.40
31.	szombat	Jn 14,26	

FEBRUÁR • *Igék minden napra*

1. vasárnap	Jn 3,3	
2. hétfő	Eféz 1,4	
3. kedd	1Kor 6,19–20	
4. szerda	2Pt 1,4	
5. csütörtök	Jer 18,4–6	
6. péntek	Ezék 37,14	Napnyugta: 16.51
7. szombat	Rm 8,12–13	
8. vasárnap	Eféz 4,23–24	
9. hétfő	Ezék 36,26–27	
10. kedd	Ésa 6–7	
11. szerda	Rm 12,2	
12. csütörtök	Gal 2,20	
13. péntek	Fil 4,8	Napnyugta: 17.02
14. szombat	Eféz 4,22	
15. vasárnap	Jak 3,13	
16. hétfő	Rm 12,3	
17. kedd	Zsolt 51,12	
18. szerda	Kol 3,3	
19. csütörtök	1Kor 2,16	
20. péntek	Jn 15,4	Napnyugta: 17.13
21. szombat	Ésa 45,22	
22. vasárnap	Kol 2,10	
23. hétfő	Mt 11,29	
24. kedd	2Kor 3,18	
25. szerda	Fil 2,12	
26. csütörtök	Rm 6,22	
27. péntek	1Kor 1,30–31	Napnyugta: 17.23
28. szombat	Péld 4,18	

MÁRCIUS • *Igék minden napra*

1. vasárnap	Jn 15,16	
2. hétfő	Zsolt 51,3–4	
3. kedd	1Jn 3,1	
4. szerda	Zsolt 9,2–3	
5. csütörtök	Fil 4,6–7	
6. péntek	Kol 3,12	Napnyugta: 17.34
7. szombat	Gal 5,22–23	
8. vasárnap	Mt 12,36–37	
9. hétfő	Zsid 11,1	
10. kedd	Eféz 4,2	
11. szerda	1Kor 10,31	
12. csütörtök	Dn 1,8	
13. péntek	Péld 31,26	Napnyugta: 17.44
14. szombat	Ésa 58,6–7	
15. vasárnap	Fil 4,11	
16. hétfő	1Thess 5,18	
17. kedd	Eféz 4,3–4	
18. szerda	Jn 17,20–21	
19. csütörtök	Jn 17,22–23	
20. péntek	Rm 12,10	Napnyugta: 17.54
21. szombat	2Kor 8,2	
22. vasárnap	2Kor 9,7–8	
23. hétfő	Mt 5,8	
24. kedd	Péld 31,21–22	
25. szerda	1Pt 1,14–15	
26. csütörtök	Zsid 10,35	
27. péntek	1Móz 5,24	Napnyugta: 18.04
28. szombat	Zsid 12,14	
29. vasárnap	Dn 9,4–5	
30. hétfő	Fil 3,12	
31. kedd	1Jn 3,2	

PÉLDABESZÉDEK KÖNYVE

Biblia-tanulmányok

(2015. január – március)

SPALDING

Kiadja a SPALDING ALAPÍTVÁNY

2051 Biatorbágy, Füzes u. 83/A

Telefon: 06-23/820-830; 06-20/569-7510;

e-mail: spalding@spalding.hu

Felelős kiadó: az alapítvány kuratóriumának elnöke

Borítóterv: Füleky Adrienn

Tipográfia és nyomdai előkészítés: Spalding Alapítvány

Nyomdai munkák: A. D. 2001. Kft., Győr

Felelős vezető: Illés Zoltán

ISBN 978-615-5488-04-7

ISBN 978-615-5488-04-7

9786155488047